

Monitoringinstrument voor de sociale economie in Vlaanderen

Technisch voorrapport

Gert Van den Broeck en Caroline Gijssels

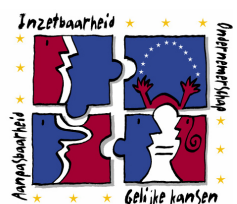
Ides Nicaise

Steunpunt Werk en Sociale Economie

Mei 2008

Hoger instituut
voor de arbeid

ESF in VLAANDEREN 2000 - 2006

INHOUD

Inleiding	1
<hr/>	
Hoofdstuk 1 / Conceptualisering en afbakening van de sociale economie	3
<hr/>	
Inleiding	3
1. Sociale economie: ontstaan en ontwikkeling van een begrip	3
1.1 Genese van het concept 'sociale economie'	3
1.2 Sociale economie-definities in het werkveld in België	5
1.3 De problematische combinatie van een normatieve en een juridisch-institutionele benadering	8
2. De sociale economie: theoretische basiselementen voor een finaliteitsbenadering	10
2.1 Sociale economie als een vorm van economisch handelen	10
2.2 De finaliteit van de sociale economie	11
2.3 De ethische principes van de sociale economie	12
2.4 De organisatiestructuren van de sociale economie	13
3. Pragmatische en dynamische afbakening van de sociale economie	15
3.1 De sociale inschakelingseconomie	16
3.2 De erkende ondersteuningsstructuren van de sociale economie	21
3.3 Andere sociale doelstellingen als primaire inzet van sociaal economisch ondernemen	23
3.4 Samenvatting	27
Hoofdstuk 2 / Analyse van bestaande bronnen	29
<hr/>	
1. Inleiding	29
2. De grote nationale databanken	30
3. De publieke administraties	33

4. De koepels en ledenfederaties	36
Hoofdstuk 3 / Methodologische opzet van het monitoringinstrument	39
1. Inleiding	39
2. Samenstelling van een repertorium van ondernemingen in de sociale economie	40
2.1 De noodzaak van een repertorium van ondernemingen	40
2.2 De constructie van een repertorium van ondernemingen	41
2.3 Samenvatting	44
3. Constructie van de gegevensbank	45
3.1 De exploitatie van bestaande databanken	45
3.2 De uitvoering van enquêtes	49
3.3 Samenvatting	51
Hoofdstuk 4 / Indicatoren	53
1. Inleiding	53
2. Doelstelling van het monitoringinstrument	53
2.1 Economische meerwaarde	54
2.2 Sociale en ecologische meerwaarde	55
3. Indicatoren	56
3.1 Definitie	56
3.2 Omschrijving van de indicatorensets	57
Bijlagen	73
Bijlage 1 / Fiches grote nationale databanken	75
Bijlage 2 / Fiches administraties	126
Bijlage 3 / Fiches koepelorganisaties en ledenfederaties	156
Bibliografie	179

INLEIDING

Een van de centrale opdrachten van het Steunpunt Werk en Sociale Economie is de ontwikkeling van een monitoringinstrument voor de sociale economie in Vlaanderen. Deze opdracht beantwoordt aan een voelbare nood aan cijfergegevens met betrekking tot de sociale economie in Vlaanderen. Een nood die tot dusver nog niet afdoende kon beantwoord worden, mede omwille van het feit dat het een zeer dynamische en heterogene economische realiteit omvat die daarenboven heel variabele verhoudingen heeft met andere actoren in het veld, zoals andere ondernemingen, sociale organisaties en overheden (Develtere, 2006). Dit technisch rapport ter voorbereiding van een monitoringinstrument van de sociale economie wil het pad effenen om de lacune aan systematische cijfergegevens over dit deel van de economische realiteit op te vullen.

Een eerste heuvel die moet worden geslecht betreft de conceptualisering en afbakening van het veld waarop de monitor betrekking heeft: de sociale economie. Hierover is al veel inkt gevloeid. Toch achten we het nodig om de oefening hier nogmaals te doen. Uit de conceptualisering vloeien immers criteria voort om het veld af te bakenen en empirische indicatoren te vinden om de sociale economie-ondernemingen van de rest van de economie te onderscheiden (hoofdstuk 1). In de volgende hoofdstukken wordt dieper ingegaan op de technische voorbereiding en constructie van het monitoringinstrument. In hoofdstuk 2 worden de beschikbare gegevensbronnen geïdentificeerd en inhoudelijk geanalyseerd op hun bruikbaarheid voor het monitoringinstrument. De sleutelgegevens die nodig zijn om deze databanken met elkaar te koppelen worden aangegeven. In hoofdstuk 3 wordt een methodologie voor de constructie van het monitoringinstrument voorgesteld. Hoofdstuk 4 zoomt tot slot in op de indicatorensets die samen de inhoud van het monitoringinstrument zullen gaan vormen.

De benadering die we zullen voorstellen is tegelijk dynamisch en pragmatisch. Het is de bedoeling aan te sluiten bij de kaders die door de Vlaamse overheid en

de vertegenwoordigers van de sociale economie werden uitgetekend en flexibel te kunnen blijven inspelen op toekomstige ontwikkelingen. Het is ook de bedoeling te vertrekken van gegevens die reeds in bestaande databanken worden verzameld en die dankzij de recente evoluties op technologisch en bestuurlijk vlak steeds beter op elkaar aangesloten kunnen worden. En tenslotte is het de bedoeling dat de Vlaamse monitor compatibel is met en gegevens kan toeleveren aan gelijkaardige monitoring-oefeningen op landelijk en op internationaal niveau.

Aldus is de methodologische opzet van het monitoringinstrument rechtstreeks gebaseerd op de voorgestelde werkwijze die ontwikkeld werd in het rapport 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaarden economie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006), opgesteld op vraag van het Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie. Het conceptuele luik van dit rapport bouwt voort op vroegere werkzaamheden op het vlak van sociale economie, uitgevoerd door de betrokken onderzoeksgroepen en in lijn met de ontwikkelingen in de internationale literatuur (zie o.m. Borzaga & Defourny (eds), 2000; Defourny, et al., 2001; Defourny, Develtere & Fonteneau, 1999; Lauwereys & Nicaise, 1999; Levesque, 2001; Marée & Mertens, 2002; Mertens, 2002; Van den Broeck, Vanhoren & Nicaise, 2006).

Vergeleken met dit rapport wordt de conceptualisering en afbakening van de sociale economie in het hier voorliggende document echter verder gestroomlijnd. Ook wordt de analyse van de beschikbare bronnen verder aangevuld en verfijnd. We zetten tevens een stap verder met de uitwerking van de indicatoren en de aanduiding van de vindplaatsen en voorwaarden voor aansluiting van de noodzakelijke gegevens.

Dit rapport omvat passages die overgenomen werden uit het rapport 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaarden economie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006) met de goedkeuring van Michel Marée, auteur van deze passages, en het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie, opdrachtgever van het onderzoek.

HOOFDSTUK 1

CONCEPTUALISERING EN AFBAKENING VAN DE SOCIALE ECONOMIE

Inleiding

Het begrip ‘sociale economie’ is niet nieuw, maar kan de jongste jaren wel op een grote hernieuwde belangstelling rekenen, ook in Vlaanderen, en dit zowel onder academici, als in het werkveld en bij de overheid. Het fungeert als koepelterm voor een heterogene onderliggende realiteit van ondernemingen die naast economische meerwaarde ook sociale doelstellingen willen realiseren en met name in dat laatste hun primaire bestaansredenen vinden.

Dit hoofdstuk zoomt in op de conceptualisering van de sociale economie. Wat wordt er onder verstaan in de wetenschappelijke literatuur, in de definities die de vertegenwoordigende organisaties van het veld als omschrijving van hun domein hebben gegeven en in de definitie die door de Vlaamse en federale overheid wordt gehanteerd? Wat zijn de basiselementen van deze definitie(s) die we kunnen weerhouden om een monitoringinstrument op te bouwen? Welke empirisch waarneembare kenmerken kunnen als indicatoren voor deze theoretische basiselementen gezien worden? En welke empirische afbakening van de sociale economie stellen we, op basis van dit alles, tenslotte voor?

1. Sociale economie: ontstaan en ontwikkeling van een begrip

1.1 Genese van het concept ‘sociale economie’

‘Sociale economie’ is een 19de eeuwse neologisme dat voor de eerste keer werd gelanceerd door de Franse econoom Charles Dunoyer in zijn ‘Nouveau traité d’économie sociale’ (1830). Het werd overgenomen door een andere econoom, Auguste Ott (1851), maar ook door de Franse socioloog Frédéric LePlay (1856) die het institutionaliseerde door de oprichting van een tijdschrift ‘Revue d’Economie Sociale’, alsook door Charles Gides en Léon Walras die er in een gezamenlijk referentiewerk ‘Etudes d’Economie Sociale’ (1896) over schreven en er ook in hun afzonderlijke geschriften uitgebreid op in gingen.

Net zoals het vandaag de dag nog steeds het geval is, gaven elk van deze auteurs een eigen invulling aan het concept. Gemeenschappelijk aan hun definities is wel dat ze allen verwijzen naar een rechtvaardige economie, i.c. een economie die bijdraagt tot een verbetering van de levensomstandigheden van alle mensen en niet alleen van de reeds kapitaalkrachtigen. De initiatieven die deze 19^e eeuwse auteurs tot de sociale economie rekenden, betreffen solidaristische associatieve groeperingen die opgericht werden als reactie tegen de schade die de expansie van de industriële kapitalisme had veroorzaakt. Deze op solidariteit en zelfhulp gebaseerde organisaties ten dienste van het onderling belang namen afstand van de klassieke vormen van winstgerichte productie en overheidsinmenging. In Frankrijk kregen ze een eigen juridisch statuut toegewezen: de coöperaties, de mutualiteitskassen en de verenigingen (Defourny et al., 2000).

Deze drie types van sociaal-economische initiatieven werden later algemeen erkend als de drie pijlers van de sociale economie (Moulaert & Ailenei, 2005). Sindsdien zijn de term 'sociale economie' en haar pijlers ook geïnstitutionaliseerd geraakt in België, Spanje, Portugal, Québec, Zweden en Italië.

Sinds de jaren zeventig van de 20ste eeuw kent het concept 'sociale economie' een hernieuwde belangstelling. Het werd herontdekt als een omschrijving voor allereerste initiatieven die op dat ogenblik een oplossing zochten voor problemen van tewerkstelling en milieu (Develtere, 2006).

In de internationale literatuur is het vooral binnen de Franstalige traditie dat de term 'sociale economie' wordt gebruikt om te verwijzen naar een realiteit die zich positioneert tussen de private 'kapitalistische', op winst georiënteerde sector enerzijds en de publieke, door de overheid georganiseerde sector anderzijds (zie o.a. Pestoff, 1992; Evers & Laville, 2004; Defourny et al., 2000; Van den Broeck, Vanhoren & Nicaise, 2006). Onderzoekers uit de Angelsaksische traditie spreken veeleer van de 'non-profit-sector' (zie o.a. Salamon & Anheier, 1997, 2004).

Daar waar de 'non-profit'-benadering echter geënt is op de Amerikaanse context waarin individueel initiatief wordt verkozen boven overheidsinterventie en een strikt criterium van niet-verdeling van de winst wordt gehanteerd als tegengewicht voor de door de kapitalistische logica gedomineerde economische markt, wil de 'sociale economie'-benadering een economische realiteit tussen kapitalisme en overheid in het vizier brengen. Een economische realiteit waarin ook activiteiten en organisaties voorkomen die economisch van aard zijn, maar zich niet primair door de kapitalistische logica laten leiden, en waarvan sommigen ook door overheden worden geïnitieerd (Defourny, Develtere & Fonteneau, 1999).

In feite verwijzen beide begrippen slechts gedeeltelijk naar eenzelfde realiteit. Met de term 'sociale economie' dekt men een realiteit die enerzijds beperkter en anderzijds ook ruimer is dan deze die met de term 'non-profit' wordt aangeduid. Niet alle instellingen zonder winst oogmerk ontplooiën namelijk economische activitei-

ten en zo bekeken verwijst 'sociale economie' naar een beperktere realiteit, namelijk enkel naar die organisaties uit de 'non-profit'-sector die economische activiteiten ontplooiën. Maar anderzijds is het begrip 'sociale economie' ook ruimer, want naast de instellingen zonder winstoogmerk omvat de sociale economie ook ondernemingen die weliswaar in de eerste plaats opgezet zijn om sociale doelstellingen te realiseren, maar toch een beperkte winstdeling toestaan. Immers, in Vlaanderen wordt niet de gehele economie primair gedomineerd door de kapitalistische logica. En naast autonome privé-initiatieven worden er ook door (lokale) publieke overheden economische initiatieven opgezet die bv. de inschakeling van kansengroepen op de arbeidsmarkt beogen.

In de recente internationale onderzoeksgemeenschap wordt meer en meer de term '*social enterprise*' gehanteerd om te verwijzen naar de ondernemingen die primair sociale doelstellingen en meerwaarde nastreven, die hun eventuele gegenereerde winst herinvesteren in hun sociaal doel of in de ruimere samenleving en beperkingen stellen aan de financiële belangen van de investeerders, maar wier bedrijfsvoering wel wordt gedreven door een ondernemersgeest (zie o.a. Austin et al., 2006; Borzaga & Defourny, 2000; Defourny, 2001; Jones & Keogh, 2006; Pearce, 2003; Peredo and McLean, 2006; Pestoff, 1997; Roberts and Woods, 2005). De literatuur hierover is echter nog volop in ontwikkeling en er is momenteel nog geen sprake van een algemeen erkende definitie die de grondslag zou kunnen vormen voor een afbakening van het veld van de sociale economie. Sommigen situeren dit sociaal ondernemerschap enkel in het domein van de not-for-profit economie (waarbij men not-for-profit al ruimer definieert dan non-profit, want ook inclusief de ondernemingen die wel aan beperkte winstdeling doen), anderen zien het ruimer en zijn geneigd het gelijk te schakelen met het domein van MVO.

1.2 Sociale economie-definities in het werkveld in België

De laatste jaren hebben sociale economie-ondernemingen zich in verenigingen gegroepeerd die tot doel hebben hun specifieke manier van economisch handelen te versterken en uit te dragen. Ook de overheden hebben de sociale economie als beleidsdomein erkend en conceptueel afgebakend. Aldus bestaan er in België drie officiële definities van sociale economie naast elkaar. Ze werden respectievelijk aangenomen door de twee erkende vertegenwoordigende instanties van het werkveld en door de overheid.

De oudste definitie dateert van 1990 en werd door de Waalse Raad voor de Sociale Economie (*Conseil Wallon de l'Economie Sociale* (CWES)) geformuleerd.

Definitie van de sociale economie (CWES, 1990)

“De sociale economie bestaat uit economische activiteiten van (voornamelijk coöperatieve) ondernemingen, van ziekenfondsen en van verenigingen die berusten op ethische beginselen die in de volgende gedragslijnen tot uiting komen:

- (1) Dienstverlening aan de leden of aan de gemeenschap is het doel, veeleer dan winst maken
- (2) Zelfstandig bestuur
- (3) Democratisch besluitvormingsproces
- (4) Mensen en arbeid gaan voor op kapitaal bij de verdeling van de inkomsten.”

In 1997 nam VOSEC (het Vlaams Overleg Sociale Economie) de volgende definitie aan:

Definitie van de sociale economie (VOSEC, 1997)

“De sociale economie bestaat uit een verscheidenheid van bedrijven en initiatieven die in hun doelstellingen de realisatie van bepaalde maatschappelijke meerwaarden vooropstellen en hierbij de volgende basisprincipes respecteren: voorrang van arbeid op kapitaal, democratische besluitvorming, maatschappelijke inbedding, transparantie, kwaliteit en duurzaamheid.

Bijzondere aandacht gaat ook naar de kwaliteit van de interne en externe relaties. Zij brengen goederen en diensten op de markt en zetten daarbij hun middelen economisch efficiënt in met de bedoeling continuïteit en rentabiliteit te verzekeren.”

Het is duidelijk dat er een grote conceptuele gelijkenis tussen de twee definities bestaat, ook al worden er in de Vlaamse benadering de noties ‘duurzame ontwikkeling’ en transparantie aan toegevoegd en wordt er tevens de nadruk gelegd op de economische levensvatbaarheid van de instellingen van de sociale economie. In beide gevallen gaat het om een door specifieke waarden en principes geleide economie, waarbij het accent wordt gelegd op de voorrang die mens en arbeid hebben op kapitaal.

Tenslotte werd ook op overheidsniveau een definitie van sociale economie geformuleerd in het Samenwerkingsakkoord Meerwaardeneconomie dat eind 2004 werd afgesloten tussen de federale overheid en de eenheden die in de gewesten en de gemeenschappen bevoegd zijn voor wat men de ‘meerwaardeneconomie’ noemt. In dit samenwerkingsakkoord wordt de ‘sociale economie’ omschreven als een van de twee pijlers van de ‘meerwaardeneconomie’, naast het ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’.

Volgens het Samenwerkingsakkoord heeft de term 'meerwaardeneconomie' betrekking op alle economische initiatieven die een sociale meerwaarde creëren, verder gespecificeerd als *"de integratie van kansengroepen op de arbeidsmarkt, streven naar interculturele ontwikkeling, bevorderen van sociale cohesie, bevorderen van gelijke kansen, duurzaam omgaan met het leefmilieu, versterken van de band tussen Noord en Zuid."*

De 'sociale economie' wordt daarbij gezien als een afgebakend deel van de economie dat als volgt wordt gedefinieerd.

De definitie van de sociale economie volgens het Samenwerkingsakkoord Meerwaardeneconomie

"De sociale economie omvat die initiatieven en -bedrijven (die) goederen produceren of diensten leveren die op de markt worden aangeboden, waarvoor een prijs wordt betaald en waarvoor een behoefte en cliënteel bestaat. Zij beogen continuïteit, rentabiliteit en duurzame ontwikkeling.

Deze initiatieven en bedrijven eerbiedigen de volgende basisprincipes: voorrang van arbeid op kapitaal, beheersautonomie, dienstverlening aan de leden, aan de gemeenschap en aan de stakeholders, democratische besluitvorming, duurzame ontwikkeling met respect voor het leefmilieu.

Binnen deze sociale-economie-initiatieven nemen de buurt- en nabijheidsdiensten een belangrijke plaats in."

Hoewel ruimer verwoord, wordt de kern van de sociale economie in Vlaanderen wel geacht te liggen op de inschakeling van kansengroepen via economische activiteiten. Ook op federaal niveau erkent men wel dat het begrip sociale economie ruimer is, maar stelt men dat er binnen de sociale economie prioritair aandacht moet gaan naar de finaliteit van 'sociale inschakeling'.

Het begrip 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' dat geacht wordt de tweede pijler van de meerwaardeneconomie te zijn, verwijst dan naar *"een wijze van bedrijfsvoering waarbij in individuele ondernemingen en organisaties gestreefd wordt naar een duurzaam evenwicht tussen economisch succes en de sociale, ecologische en ethische aspecten."* Men wijst er expliciet op dat deze vorm van bedrijfsvoering zowel betrekking heeft op *"ondernemingen in de sociale en reguliere economie."*¹

Als het erop aan komt sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen van elkaar te onderscheiden, dan wordt vaak verwezen naar de verschillen in primaire doelstelling van beide. Bij begrippen als 'maatschappelijk verantwoord

1 Zie: http://www.socialeconomie.be/user_docs/Samenwerkingsakkoord2005-2008.doc.

ondernemen' zou de finaliteit van het creëren van aandeelhouderswaarde de primaire doelstelling zijn van het ondernemen. Deze term wijst op de vrijwillige inzet van ondernemingen om naast economische rendabiliteit ook sociale en milieudoelstellingen na te streven. De motivatie hiervoor kan echter evenzeer liggen in druk van consumenten, regeringen, belangengroepen of ngo's. Een druk die gevoeld wordt te wegen op de realisatie van de winst. Winstmaximalisatie blijft het voornaamste doel maar dergelijke ondernemingen corrigeren deze economische focus door het opnemen van sociale en/of ecologische waarden in de ondernemingsmissie. De sociale economie zou daarentegen een fundamenteel andere manier van ondernemen en omgaan met mens en maatschappij voorstaan. De sociale objectieven vormen de redenen waarom men onderneemt. Dienstverlening aan de samenleving in ruime zin of de leden in beperkte zin is de primaire doelstelling. Winst maken is een middel eerder dan het primaire en finale doel. Stakeholderswaarde staat centraal, eerder dan shareholders-waarde. Stakeholders² worden niet enkel geraadpleegd, maar vaak ook rechtstreeks betrokken bij de bedrijfsvoering. Toch blijft de proliferatie van begrippen als sociale economie, MVO en 'meerwaardeneconomie' voor verwarring zorgen.

1.3 De problematische combinatie van een normatieve en een juridisch-institutionele benadering

De drie officiële definities van de sociale economie hebben een aantal punten gemeenschappelijk. Ze zijn allen normatief van inslag, d.w.z. dat ze bepaalde fundamentele en primaire waarden en principes expliciteren die kenmerkend zijn voor dat deel van de economische realiteit dat ze omschrijven. Op enkele nuanceverschillen na maken ze daarbij allen gewag van dezelfde waarden en principes.

Bovendien vullen ze deze normatieve definitie aan met de vermelding van een aantal juridisch-institutionele vormen van ondernemingen die a priori deel uitmaken van de sociale economie. Immers, waarden zijn op zich geen direct waarneembare kenmerken van ondernemingen. Men grijpt dan terug naar de juridische vormen die de wetgever gecreëerd heeft met de bedoeling precies die waarden die in de sociale economie als fundamenteel worden gezien structureel vorm te geven. Men refereert dan in eerste instantie aan de drie peilers van de sociale economie en stelt dan dat de sociale economie die ondernemingen omvat die de volgende juridische statuten kennen: coöperaties, mutualiteiten en verenigingen. Ondertussen heeft men in België nog een nieuwe juridische vorm voor een sociale economie-onderneming in het leven geroepen: de vennootschap met sociaal oogmerk. Een vorm die geen rechtspersoon op zich is, maar een toevoegsel bij een andere vennootschapsvorm, waardoor de betrokken vennootschap expliciteert dat ze

2 Een stakeholder is een persoon of organisaties die belang heeft of betrokken is bij een specifieke organisatie: de lokale gemeenschap, zakenpartners, leveranciers, klanten en consumenten, het milieu, ...

een bepaald sociaal doel dient en haar eventuele winst enkel in functie van dat sociale doel – of bij ontbinding aan een gelijkaardig sociaal doel, zal besteden.³

De juridisch-institutionele benadering is evenwel niet geheel onproblematisch. Immers, de juridisch-institutionele criteria blijken niet geheel sluitend te zijn (Van den Broeck, Vanhoren & Nicaise, 2006; Marée & Mertens, 2007). Zo telt België meer dan 100 000 verenigingen zonder winstoogmerk, maar deze ontplooiën niet allemaal activiteiten die eenduidig onder de noemer economische productie-activiteiten vallen. Zo ook zijn er in België meer dan 20 000 coöperatieve vennootschappen, maar in de wetgeving ten aanzien van de coöperatieve vennootschap wordt geen gewag gemaakt van coöperatieve waarden en principes, waardoor het geenszins zeker is dat deze 20 000 cv's allemaal werken volgens de coöperatieve principes en waarden waarop ook deze van de sociale economie geënt zijn.⁴

Omgekeerd geldt evenzeer dat er heel wat initiatieven bestaan die wat betreft de de fundamentele waarden die ze erop na houden en de primaire doelstellingen die ze nastreven tot de sociale economie zouden kunnen gerekend worden, maar niet een van bovenvermelde juridische statuten aangenomen hebben.

Sommigen rekenen ook stichtingen die een publiek belangeloos doel dienen tot de sociale economie, maar dit is betwistbaar (Mertens & Marée, 2007). Immers, deze organisaties tellen geen leden, ze worden enkel door een raad van bestuur geleid en bij stichtingen die door overheden en bedrijven werden opgericht is het niet altijd duidelijk hoe autonoom ze hiertegenover zijn.

Een juridisch-institutionele benadering die enkel rekening houdt met het juridisch statuut van de organisaties zal dus enerzijds leiden tot een te ruime afbakening (niet alle vzw's ontplooiën economische activiteiten, niet alle coöperatieve vennootschappen volgen de coöperatieve principes die door de Nationale Raad voor de Coöperatie, in lijn met de internationale coöperatieve beweging worden vooropgesteld, ...). Anderzijds zal ze tot een te beperkte afbakening leiden. Ondernemingen die een andere rechtspersoonlijkheid hebben aangenomen, maar wel werken volgens de principes en de waarden van de sociale economie zullen niet in de lijst van sociale economie-ondernemingen worden opgenomen, wanneer die enkel gebaseerd is op het juridische statuut van de ondernemingen.

3 Dit kadert in een internationale trend van zoeken naar en ontwikkelen van nieuwe juridische vormen waarmee men een juridisch kader wil scheppen voor sociale ondernemingen. Soms inspireert men zich daarbij uitdrukkelijk op het coöperatieve model: de sociale coöperaties in Italië (1991) en Polen (2006), de sociale solidariteitscoöperaties in Portugal (1998), de sociale initiatief-coöperaties in Spanje (1999), de coöperatieve vennootschap voor collectief belang in Frankrijk (2001). Soms hanteert men een open bedrijfsmodel: de vennootschap met sociaal oogmerk in België (1995), de 'community interest company' in Groot-Brittannië (2004), de 'sociale onderneming' in Finland (2004) en Italië (2006).

4 Voor een bespreking van de verankering van de sociale economie-definitie in het coöperatieve project, zie Marée & Saive (1984).

Daarom zullen wij in wat volgt voorstellen anders tewerk te gaan. Eerder dan te vertrekken van de waarden en naar empirische veruitwendigingen hiervan te zoeken in termen van juridische vormen, stellen we voor de doelstellingen van de sociale economie-ondernemingen als vertrekpunt te nemen en te zoeken naar erkenningsmechanismen die als empirische criteria voor afbakening kunnen dienen. In lijn met de Vlaamse beleidsnota's en het Samenwerkingsakkoord Meerwaarde-economie, zoomen we hierbij primair in op die ondernemingen die de doelstelling van 'sociale inschakeling via arbeid' voorop stellen (de sociale inschakelings-economie), vervolgens op zij die professionele en financiële ondersteuning bieden aan sociale economie-ondernemingen (de erkende ondersteuningsstructuren van de sociale economie) en tenslotte op ondernemingen die nog andere sociale doelstellingen als primair en fundamenteel vertrekpunt voor hun bedrijfsvoering stellen. De eerste twee categorieën van sociale economie-ondernemingen, i.c. de sociale inschakelingseconomie en de ondersteuningsstructuren van de sociale economie, zijn vrij eenvoudig af te bakenen via de officiële erkenningen en de overheidssubsidies die ze genieten. De laatste categorie echter is ruimer en moeilijker te vatten. Om er empirisch gezien grip op te krijgen, zullen we voorstellen een beroep doen op andere systemen en mechanismen van erkenning van 'behoren tot' de sociale economie.

2. De sociale economie: theoretische basiselementen voor een finaliteitsbenadering

2.1 Sociale economie als een vorm van economisch handelen

'Sociale economie' verwijst als term vooreerst naar een *bepaalde wijze van economisch handelen*. Economisch handelen is een manier van menselijk handelen dat erop gericht is behoeften te bevredigen onder condities van schaarse middelen (Berlage et al., 2000). Afhankelijk van welke behoeften worden geformuleerd en door wie ze worden geformuleerd, heeft het handelen een verschillende finaliteit. Het verschil tussen sociale economie en die andere bekende wijze van economisch handelen, namelijk de kapitalistische economie, situeert zich eerst en vooral in hun verschillende en in verschillende mate geëxpliciteerde finaliteiten. Maar hierop gaan we in paragraaf 2.2 dieper in.

Economisch handelen houdt de uitvoering van *bepaalde activiteiten (handelingen)* in waarmee aan de particuliere behoeften tegemoet gekomen wordt. Volgens Defourny et al. (2001) verwijst economisch handelen naar *economische productie-activiteiten*, i.c. activiteiten waarin goederen of diensten worden geproduceerd door een andere economische agent dan diegene die ze consumeert.

De definitie van het Conseil Wallon de l'Économie Sociale (CWES) verwijst in algemene zin naar 'economische activiteiten'. In de VOSEC-definitie luidt het dat

het gaat om het 'op de markt brengen van goederen en diensten (...) door efficiënte inzet van middelen met de bedoeling continuïteit en rentabiliteit te verzekeren.' Het Samenwerkingsakkoord specificeert dat het gaat om het 'produceren goederen of leveren diensten die op de markt worden aangeboden, waarvoor een prijs betaald wordt en waarvoor een behoefte en cliënteel bestaat.' Deze definitie is stringenter dan de vorige. Waar de CWES-definitie eigenlijk in het midden laat of er inkomsten uit verkoop moeten genereerd worden, geeft de VOSEC-definitie aan dat de goederen en diensten op de markt moeten worden gebracht en dat deze activiteit rendabel moet zijn en stelt het Samenwerkingsakkoord expliciet dat er een prijs voor de goederen en diensten moet worden betaald. Of deze prijs kostendekkend moet zijn, laat men evenwel in het midden.

Defourny et al. (2001) stellen in dit verband dat in het kader van de sociale economie goederen en diensten worden geproduceerd die op de markt verhandeld worden tegen een prijs die minstens gedeeltelijk de productiekosten dekt. Soms worden ze geproduceerd en verhandeld tegen een prijs die lager ligt dan de kostprijs en valt men dus ook gedeeltelijk terug op niet-marktinkomsten (subsidies, giften, bijdragen). Veel initiatieven in de sociale economie doen volgens Defourny et al. (2001) beroep op een mix van markt- en niet-marktinkomsten.

2.2 De finaliteit van de sociale economie

Waarin onderscheidt 'sociale economie' zich dan van andere manieren van economisch handelen? Hiervoor moeten we, zoals hierboven gesteld, kijken naar de *finaliteit* van het economisch handelen. We maken hierbij een onderscheid tussen twee dimensies van finaliteit: enerzijds zijn er de *redenen waarvoor* een bepaalde economische activiteit of onderneming wordt opgezet, anderzijds zijn er de *redenen waarom* men het handelen opzet.

De *waarvoor-redenen* verwijzen naar de *doelstellingen* die men met het economisch handelen heeft, d.i. naar de behoefte(n) die men met de economische activiteit wil dekken. Hiermee samenhangend verwijzen ze ook naar de actor(en) door wie deze behoefte(n) wordt geformuleerd, d.i. naar wie de *begunstigde categorie(en)* zijn van het economisch handelen (Defourny et al., 2001). Men zet een bepaalde economische activiteit op opdat men een inkomen uit kapitaal en/of uit arbeid zou genereren, opdat een bepaald product of een bepaalde dienstverlening zou kunnen aanbieden aan bepaalde groepen in de samenleving of aan de gehele samenleving, etc. Vaak gaat het er om een combinatie aan *opdat-redenen* of doelstellingen ten grondslag aan de opstart van een economische onderneming, net zoals er meerdere economische actoren betrokken zijn op deze doelstellingen en begunstigd worden door de uitoefening van de economische activiteiten.

Omdat-redenen hebben te maken met de primaire beweegredenen van het handelen. Ze verwijzen m.a.w. naar de *primaire of fundamentele waarden* van wie handelt.

Elk economisch handelen is gedreven door waarden. De vraag is welke waarden en wiens waarden. De vraag is ook wiens waarden overheersen en wie de controle uitoefent op de realisering ervan, i.c. wie de *dominante categorie* is (Defourny et al., 2001).

In de kapitalistische economie is de primaire waarde de maximalisatie van financiële winst ten behoeve van de aandeelhouders, i.c. de creatie van aandeelhouderswaarde. In deze vorm van economisch handelen, vormen de aandeelhouders de primaire begunstigden wier particuliere behoefte financieel winststreven is. Vaak wordt deze waarde niet expliciet als primaire waarde geformuleerd. Ze komt evenwel tot uiting in het beleid van de onderneming. Andere waarden kunnen ook als belangrijk naar voren worden geschoven, maar blijken in de praktijk op de tweede plaats te komen, na de aandeelhouderswaarde.

Sociale economie daarentegen verwijst naar economisch handelen dat expliciet en primair gedreven wordt door bepaalde, expliciet geformuleerde 'sociale' waarden. Economische performantie is belangrijk, maar is ondergeschikt aan de primaire drijfveer voor het handelen: de dienstverlening aan de begunstigden. Winst maken is een instrument om de dienstverlening te kunnen verbeteren en continuëren. In de sociale economie wordt de finaliteit van behoeftenbevrediging of primair op een andere manier ingevuld dan als kapitaalsaccumulatie en worden de economische groepen ter dekking van wiens behoeften de economische initiatieven in eerste instantie worden opgezet ruimer gedefinieerd dan deze van de investeerders. In de sociale economie zijn de expliciete en primaire begunstigden diegenen die beroep doen op de dienstverlening van de betrokken organisatie en de dominante categorie is niet beperkt tot de aandeelhouders (Defourny et al., 2000). Afhankelijk van de aard van de organisatie zijn de begunstigden (doelgroep)werknemers, consumenten, gebruikers van machines of logistieke diensten, spaarders en kredietnemers etc.

2.3 De ethische principes van de sociale economie

Uit de aard van de doelstellingen die men primair wil bereiken en de fundamentele waarden die men wil concretiseren volgen een aantal ethische principes volgens dewelke organisaties in de sociale economie handelen. Vertegenwoordigers van deze organisaties hebben ze in hun respectievelijke definities van de sociale economie weergegeven.

In de definitie van de sociale economie van het *Conseil Wallon de l'Economie Sociale* (CWES) wordt verwezen naar volgende, door de sociale economie na te leven principes:

- het belang van de leden of de ruimere gemeenschap primeert op winstderving;
- autonoom beheer;
- democratische besluitvorming;

- voorrang van personen en arbeid op kapitaal bij de verdeling van de opbrengst.

In de definitie van VOSEC luidt het dat de ondernemingen in de sociale economie volgende basisprincipes moeten respecteren:

- voorrang van arbeid op kapitaal;
- democratische besluitvorming;
- maatschappelijke inbedding;
- transparantie;
- kwaliteit;
- duurzaamheid.

In het *Samenwerkingsakkoord* dat afgesloten werd tussen de federale overheid en de overheden van de gewesten en gemeenschappen in België wordt eveneens naar een aantal fundamentele principes en waarden verwezen:

- voorrang van arbeid op kapitaal;
- beheersautonomie;
- dienstverlening aan de leden, aan de gemeenschap en aan de stakeholders;
- democratische besluitvorming;
- duurzame ontwikkeling met respect voor het leefmilieu.

In een poging de essentie van de fundamentele waarden en principes van de sociale economie samen te vatten, formuleren Defourny et al. (2001) het als volgt:

“De ethiek van de sociale economie-ondernemingen vertaalt zich in de volgende principes:

- *het belang van de leden of van de gemeenschap heeft voorrang op winstderiving;*
- *autonoom beheer;*
- *democratische besluitvorming;*
- *voorrang van arbeid op kapitaal bij de verdeling van de opbrengst.”*

2.4 De organisatiestructuren van de sociale economie

De sociale doelstellingen, fundamentele waarden en ethische principes van de sociale economie-ondernemingen laten zich vervolgens verder vertalen in een aantal organisatiestructuren.

Op bestuurlijk vlak veruitwendigen de principes van autonomie en democratisch beheer zich in het feit dat de sociale economie-ondernemingen autonoom beheerd worden en op bestuurlijk vlak geen systeem van meerderheidsparticipaties op grond van eigendom kennen. Ze vertalen zich ook in het bestaan van democratische participatiestructuren, waarin verschillende stakeholders een invloed kunnen uitoefenen op het beleid. Sociale economie-organisaties onderscheiden zich dus van andere economische organisaties op het vlak van wie de dominante categorie van de organisatie is, i.c. de categorie van actoren die de controle uitoefent op de organisatie en haar opbrengsten. Deze heeft een doorslaggevende stem bij de be-

sluitvorming. De sociale economie onderscheidt zich van de private kapitalistische onderneming in de zin dat kapitaalsinbreng niet de basis hoeft te vormen voor het beslissingsrecht dat actoren hebben. De verdeling van het stemrecht kan daarbij variëren van het principe ‘een man, een stem’, tot het opleggen van beperkingen in het stemrecht van meerderheidsaandeelhouders (Defourny et al., 2001).

De regel dat de verdeling van de winst ondergeschikt is aan mens en arbeid, vertaalt zich in de afwezigheid of de beperking van winstdeling. Verenigingen zonder winstoogmerk, vennootschappen met sociaal oogmerk en mutualistische verenigingen keren geen winst uit. De coöperaties die erkend zijn voor de Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC) keren een beperkte winst uit, waarbij de beperking precies wordt ingevoerd om het investeren en beleggen met winstoogmerk in toom te houden en de focus te blijven leggen op de continuering en voortdurende verbetering van de dienstverlening. De bestemming die aan de winst gegeven wordt, wordt in overeenstemming met de finaliteit van de organisatie en op een democratische wijze bepaald door de leden. Dit alles betekent dat de primaire begunstigde categorie van sociale economie-ondernemingen niet de aandeelhouders zijn en minder nog de meerderheidsaandeelhouders, maar wel diegenen ten gunste van wie de dienstverlening wordt opgezet (Defourny et al., 2001). Afhankelijk van de organisatie zijn dit (doelgroep)werknemers, consumenten, gebruikers van machines of logistieke diensten, spaarders- en kredietnemers, ...

3. Pragmatische en dynamische afbakening van de sociale economie

Op basis van de hierboven uitgewerkte finaliteitsbenadering, gaan we nu op zoek naar empirische kenmerken voor afbakening van het veld van de sociale economie in functie van de creatie van een Vlaams monitoringsinstrument voor de sociale economie. Het uitgangspunt wordt gevormd door de sociale doelstellingen ('opdat'-redenen) die primair aan het sociaal economisch ondernemen ten grondslag liggen. Dit vullen we aan met empirische indicatoren voor de fundamentele waarden ('omdat'-redenen) van deze ondernemingen.

In de geest van de Vlaamse beleidsnota's en het Samenwerkingsakkoord benoemen we de sociale inschakeling van kansengroepen als een uiterst belangrijke doelstelling van de sociale economie. Daarnaast zien we ook de professionele en financiële ondersteuning van de sociale economie als een belangrijke sociale doelstelling van sociale economie-initiatieven. Beide doelstellingen vinden een pendant in officiële erkenningen en subsidieregelingen, waardoor de ondernemingen die deze doelstellingen dienen vrij makkelijk kunnen opgespoord worden.

Tenslotte geven we aan hoe ook een reeks andere sociale doelstellingen kunnen opgenomen worden in de monitor van de sociale economie in Vlaanderen. Daar waar de voorgaande objectieven (sociale inschakeling en ondersteuning van sociale economie-initiatieven) een onmiddellijke tegenhanger hebben in erkende werkvormen/ondersteuningsstructuren en subsidieregelingen, is dit hier niet noodzakelijk het geval. Om de ondernemingen die deze andere sociale objectieven als primaire doelstelling hebben empirisch te kunnen terugvinden, doen we dan ook beroep op een bijkomend criterium: sectorale erkenningen en lidmaatschappen van netwerken van sociale economie-ondernemingen.

Aldus stellen we een pragmatische en variabele afbakening van de sociale economie voor. De afbakening is *variabel* in de zin dat we er drie categorieën in onderscheiden die al dan niet allemaal opgenomen kunnen worden. Een eerste categorie omvat de ondernemingen die de sociale inschakeling door werk als primaire doelstelling hebben (paragraaf 3.1). In een tweede categorie vinden we de ondernemingen die de ondersteuning (financieel en professioneel) van de sociale economie als primaire doelstelling hebben (paragraaf 3.2). In een derde categorie vinden we ondernemingen terug die andere sociale doelstellingen als primaire redenen voor de ontplooiing van hun economische activiteiten voorop stellen. Deze laatste categorie kan op haar beurt eng of ruim afgebakend worden (paragraaf 3.3).

We stellen voor de categorieën *pragmatisch* af te bakenen op basis van empirische indicatoren van 'behoren tot' de sociale economie, i.c. een officiële erkenning en/of lidmaatschap van een koepel of federatie van sociale economie-ondernemingen. De afbakening is variabel in die zin dat men ervoor kan opteren

slechts één categorie op te nemen (de sociale inschakelingseconomie), dan meerdere categorieën.

Bij de operationalisering van het monitoringinstrument zal men dan wel telkens goed moeten aangeven op welke categorieën van ondernemingen de cijfergegevens betrekking hebben.

3.1 De sociale inschakelingseconomie

Als we de sociale economie gedefinieerd hebben als een wijze van economisch handelen waarin economische activiteiten ontplooid worden met het doel tegemoet te komen aan sociale behoeften, dan vormt de sociale inschakelingseconomie hier een specifieke vorm van. Sociale inschakelingseconomie dient primair de behoefte tot arbeidsmarktintegratie van kwetsbare groepen die moeilijk aan de bak komen op de arbeidsmarkt. De sector maakt dan deel uit van het tewerkstellingsbeleid en van de strijd tegen de werkloosheid. Sociale economie wordt dan in één adem genoemd met de initiatieven voor beroepsinschakeling die zich richten tot de meest kwetsbare werklozen. De sociale economie is op die manier een belangrijke werkgever geworden die duizenden mensen tewerkstelt. Als gevolg van de langdurige uitsluiting van kansengroepen op de arbeidsmarkt heeft ook de Vlaamse overheid het potentieel van de sociale economie benut als generator van arbeidsplaatsen en professionele herinschakeling, o.a. via intensieve trajectbegeleiding.

Een praktisch uitvloeisel van deze overheidsaandacht en erkenning is het feit dat de sociale inschakelingsinitiatieven formeel geregistreerd worden. De door de overheid erkende en gesubsidieerde werkvormen die de socio-professionele inschakeling van kansengroepen tot doel hebben, zijn immers allen geregistreerd. Het betreft de beschutte en sociale werkplaatsen, de lokale diensteneconomie (bestaande uit de buurt- en nabijheidsdiensten en de collectieve invoegondernemingen), de invoegbedrijven en de activiteitencoöperaties. Ook de arbeidszorginitiatieven worden tot de werkvormen van de sociale economie gerekend.⁵ Deze socio-professionele inschakelingsinitiatieven hebben veelal het statuut van een vzw. Sommigen zijn vso's en nog enkele anderen zijn coöperatieve vennootschappen. De sociale inschakelingseconomie dient een specifiek doel: de integratie van moeilijk tewerkstelbare groepen op de arbeidsmarkt.

De sociale inschakelingseconomie of sociale tewerkstelling kan dus gezien worden als een onderdeel van de sociale economie en kan getypeerd worden op basis van drie criteria (Defourny et al., 2001):

- behoren tot de sociale economie;

5 <http://www.socialeconomie.be>.

- een voorwerp zijn van sociale en professionele inschakeling van bijzonder moeilijk te plaatsen werkzoekenden;
- inschakeling beogen via de productie van goederen en/of diensten.

De sociale inschakelingseconomie bestaat uit een waaier van initiatieven en werkvormen die onderling verschillen in de manier van inschakeling, de beoogde doelgroep en de ingezette middelen om het doel te bereiken. Onder kansengroepen verstaat men de niet-werkende werkzoekende (nwwz) die oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidscijfers en waarvan de werkzaamheidsgraad lager ligt dan het gemiddelde van de totale Vlaamse beroepsbevolking. Meestal zijn de deelnemers aan sociale inschakelingsinitiatieven belemmerd door een aantal persoonsgebonden (scholing, gezondheid, ...) of maatschappelijke risicofactoren (scholing, gezinssituatie, ...). De voornaamste kansengroepen zijn vrouwen, laaggeschoolden, allochtonen, langdurig werklozen (meer dan 2 of 5 jaar werkloos), 45+ers en arbeidsmarktgehandicapten. Vaak gaat het om een aanbod van tewerkstelling, eventueel gecombineerd met opleiding aan achtergestelde doelgroepen binnen de methodiek van de trajectbegeleiding. De aangeboden tewerkstelling kan van korte of lange duur zijn en vindt plaats in specifiek daartoe opgerichte bedrijven of projecten.

Een bijzondere vorm van inschakeling vormt de relatief jonge sector van de buurt- en nabijheidsdiensten. Werkzaamheden in de schoot van de Koning Boudewijnstichting leidden in 2003 tot een aanvaarde definitie van buurt- en nabijheidsdiensten:

“Een buurt- of nabijheidsdienst is een dienstverlenende voorziening met de volgende geïntegreerde kenmerken:

- *ze verhoogt de leefkwaliteit van de gebruikers door in te spelen op relevante collectieve en persoonlijke behoeften;*
- *ze creëert duurzame arbeidsplaatsen voor alle medewerkers – waarvan minstens de helft gerekruteerd wordt uit kansengroepen;*
- *ze betreft medewerkers en andere belanghebbenden op een participatieve wijze bij zowel de interne organisatie als de externe dienstverlening.*

Deze drie kenmerken zijn onlosmakelijk met mekaar verbonden, zodat de voorziening meer is dan een gewone som van de onderdelen.”

Te definiëren als één voorziening, ontwikkelen de buurt- en nabijheidsdiensten zich in twee verschijningsvormen: de buurtdiensten en de nabijheidsdiensten. Het belangrijkste kenmerk van een buurtdienst is de verbondenheid met de buurt of de directe omgeving waarin zij opereert. De kerndoelstelling is het verhogen van de leefkwaliteit van de omgeving. Om die reden zijn buurtdiensten vooral actief in kansarme buurten en op het platteland. De actieve betrokkenheid (politiek, sociaal of cultureel) van de buurtbewoners en de interactie tussen hen en de medewerkers

is cruciaal omdat het leidt tot het versterken van de sociale cohesie in de buurt of regio.

Voor de nabijheidsdiensten ligt de klemtoon op de onmiddellijke nabijheid van de geleverde diensten tot de gebruikers. Het participatief proces wordt eerder thematisch of sectoraal dan geografisch bepaald en analyseert de behoeften van bepaalde individuen of groepen. De dialoog tussen de nabijheidsdienst, gebruikers en werknemers stuurt de adequaatheid van de dienstverlening.

Het geheel van de sociale inschakelingsinitiatieven die ingericht worden door de lokale overheden (zoals OCMW's en PWA's), worden eveneens opgenomen in het monitoringinstrument. Via het systeem van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) kan een gemeente of een groep van gemeenten een vereenvoudigde bestuursstructuur oprichten (in de vorm van een vzw) waarin bepaalde werklozen en mensen met een leefloon, binnen duidelijk uitgetekende grenzen, kleine werken kunnen uitvoeren. Het gaat om activiteiten zoals stads-wachten, klein tuinonderhoud, opvang van kinderen, zieken, bejaarde of het vervullen van administratieve formaliteiten. Het agentschap speelt de rol van werkgever en stelt zijn werknemers ter beschikking van anderen (lokale overheden, verenigingen, ...).

Gelijkaardig is de sociale tewerkstelling die door heel wat OCMW's wordt ingericht. Mensen die een leefloon genieten kunnen onder bepaalde voorwaarden tewerkgesteld worden in de diensten van het OCMW. Op die manier ontvangen zij een volwaardig loon en komen ze na verloop van tijd, afhankelijk van leeftijd en vroegere werkperiodes, in regel met de ziekte- en werkloosheidsverzekering. Tewerkstelling vindt plaats in leerwerkplaatsen, worden tewerkgesteld via art. 60 §7 van de OCMW-wet of in het kader van WEP+.⁶ De sociale tewerkstelling vindt plaats in het kader van een strijkwinkel, boodschappendienst, klussendienst, renovatiedienst, wasserij, keuken, ...

Het vzw-statuut en het maatschappelijke doel van dergelijke initiatieven staan garant voor een niet-kapitalistische structuur, een structuur die geen winst beoogt. Daarmee is de eerste voorwaarde voor het behoren tot de sociale economie vervuld. In beide gevallen is er echter een dominerende aanwezigheid van de overheid. De gemeente of OCMW-raad bepaalt immers de samenstelling van het bestuursorgaan of draagt de werkingskosten. De tweede voorwaarde om tot de sociale economie te behoren is daardoor niet vervuld. Ook de afwezigheid van de autonomie van hun beheer plaatst deze initiatieven buiten de definitie van de sociale economie. Maar de facto oefenen ze activiteiten uit die volledig analoog zijn aan deze van de private sociale ondernemingen. Om die redenen nemen we deze initiatieven toch op in de afbakening van de sociale economie.

⁶ Tewerkstelling voor langdurig uitkerings- of leefloongerechtigden in de vorm van een opleiding op de werkplek om de kansen op de arbeidsmarkt te verhogen.

Tabel 1.1 Doel en doelgroep van de diverse werkvormen in de sociale inschakelingseconomie

Werkvorm	Doel	Doelgroep
Gesubsidieerde werkvormen in Vlaanderen		
Sociale werkplaatsen	Permanente gesubsidieerde tewerkstelling voor de meest achtergestelde werkzoekenden	Werkzoekenden die min. 5 jaar inactief zijn, kortgeschoold en fysieke, psychische of sociale beperkingen heb
Arbeidszorg	Begeleid werken voor de zwakste doelgroep	Personen die door persoonlijke en/of maatschappelijke redenen niet meer kunnen werken onder een arbeidscontract in het reguliere of beschermde tewerkstellingscircuit
Beschutte werkplaatsen	Aangepaste arbeid voor werkzoekenden met een arbeidshandicap	Werkzoekenden met een arbeidshandicap, ingeschreven bij het VAPH of met een specifiek sta-tuut
Invoegbedrijven	Creatie van permanente tewerkstelling via een inloopsubsidieperiode van 2 jaar	Langdurig of kortgeschoole werkzoekenden (min.1 jaar)
Lokale diensteneconomie	Uitbouw van een aanvullend dienstenaanbod vanuit de overheid dat inspeelt op de maatschappelijke noden en trends gekoppeld aan de creatie van werkgelegenheid voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt	Kortgeschoole langdurig werkzoekenden (min. 1 jaar NWWZ ⁷ en max. hoger secundair onderwijs), leefloners en gerechtigden op financieel maatschappelijke hulp (6 maanden en 1 dag NWWZ)

7 niet werkende werkzoekenden.

Tabel 1.1 Doel en doelgroep van de diverse werkvormen in de sociale inschakelingseconomie (vervolg)

Werkvorm	Doel	Doelgroep
Gesubsidieerde werkvormen op lokaal niveau		
Art. 60 § 7 OCMW-wet	Maatschappelijke integratie via arbeid	gerechtigden op maatschappelijke integratie of op financiële maatschappelijke hulp
PWA	Werklozen voeren activiteiten uit die niet in het normale arbeidscircuit worden uitgevoerd	uitkeringsgerechtigde volledig werklozen of werkzoekenden met recht op leefloon

Bron: Op basis van brochure VOSEC

Tabel 1.1 toont de door de overheid erkende en gesubsidieerde werkvormen, zowel op Vlaams als lokaal niveau. In de meeste gevallen gaat het om een tewerkstellingsaanbod, eventueel gecombineerd met opleiding aan achtergestelde doelgroepen binnen de methodiek van de trajectbegeleiding. De aangeboden tewerkstelling kan van korte of lange duur zijn en vindt plaats in specifiek daartoe opgerichte bedrijven of projecten.

Het realiseren van de integratie op de arbeidsmarkt van groepen in de samenleving die bijzondere moeilijkheden ervaren om aan werk te geraken is een belangrijke maatschappelijke doelstelling voor sociale economie-ondernemingen. Toch mag men de sociale economie als geheel niet beperken tot deze sociale inschakelingseconomie. De sociale inschakelingseconomie dient een specifiek doel: de integratie van moeilijk tewerkstelbare groepen op de arbeidsmarkt. Naast deze doelstelling van arbeidsmarktintegratie zijn er nog vele andere sociale doelstellingen die door sociale economie-initiatieven kunnen nagestreefd worden.

3.2 De erkende ondersteuningsstructuren van de sociale economie

Rond de kern van de sociale inschakelingseconomie bevinden zich meerdere lagen met organisaties en werkvormen die nog andere sociale doelen beogen. Zo erkennen de Vlaamse en de federale overheid een aantal *ondersteuningsstructuren* voor de sociale economie. De 'professionele en financiële ondersteuning van de sociale economie' kan als een tweede belangrijke doelstelling van sociale economie-ondernemingen gezien worden.

De adviesbureaus, solidaire financiers en startcentra zijn als ondersteuningsstructuren erkend binnen het meerwaardebesluit. De erkende adviesbureaus hebben expertise op het vlak van sociaal-economische bedrijfsvoering. De belangrijkste taak van een adviesbureau in de sociale economie is het geven van advies en begeleiding, waarbij één van de belangrijkste troeven de expertise en vertrouwddheid is met de sector van de sociale economie. Ze geven bedrijfseconomisch advies, advies over de handelsvorm, het HRM-beleid, het marketingbeleid en stakeholdermanagement. Daarnaast maken de adviesbureaus social audits en ondersteunen zij de professionalisering van de sector. Er zijn in totaal vijf erkende adviesbureaus.

De solidaire financiers zijn ontstaan vanuit de logica dat ondernemingen in de sociale economie niet altijd terecht kunnen bij reguliere financiers, omwille van de lagere winstmarges en het hogere risico dat ze nemen. Daarom werden op particu-

lier en overheidsinitiatief alternatieve financiers voorzien. De financiers zijn gespecialiseerd in:

- het verschaffen van allerhande kredieten;
- het verschaffen van risicokapitaal door:
 - kapitaalparticipaties (een participatie als aandeelhouder in het kapitaal van een vennootschap);
 - achtergestelde leningen (een lening die slechts dient terugbetaald te worden wanneer alle andere schulden afgelost zijn).

Kapitaalparticipaties zijn enkel mogelijk, wanneer de onderneming is opgericht als een vennootschap. Vzw's kunnen enkel een beroep doen op achtergestelde leningen.

Sinds begin 2001 kunnen personen of ondernemingen die een onderneming in de sociale economie wensen op te starten terecht bij een van de erkende startcentra sociale economie. Vanuit het meerwaardenbesluit uit 2000 worden aan de startcentra drie functies toegekend:

- bedrijfsontwikkeling;
- het uitbouwen van een bedrijvencentrum;
- het aanbieden van intensieve managementondersteuning aan ondernemingen in de sociale economie.

Het meerwaardenbesluit werd in 2005 gewijzigd waardoor het uitbouwen van een bedrijvencentrum niet meer als een kerntaak van de startcentra wordt erkend. Deze taak werd overgedragen naar de POM, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij. Tabel 1.2 vat het doel en de doelgroep van de erkende Vlaamse ondersteuningsinstrumenten voor de sociale economie samen.

Tabel 1.2 Erkende Vlaamse ondersteuningsinstrumenten voor de sociale economie

Werkvorm	Doel	Doelgroep
Adviesbureaus	Advies en begeleiding over: - bedrijfseconomische materie; - handelsvorm; - HRM-beleid; - marketing; - stakeholdermanagement.	Bedrijven uit sociale economie
Solidaire financiers	Verschaffen van kredieten en risicokapitaal	Bedrijven uit sociale economie
Startcentra	Ondersteuning bij bedrijfsontwikkeling en management-ondersteuning	Bedrijven uit sociale economie

3.3 Andere sociale doelstellingen als primaire inzet van sociaal economisch ondernemen

Daarnaast zijn er nog een hele reeks andere maatschappelijke doelstellingen die de primaire inzet voor sociaal economisch ondernemen kunnen zijn: eerlijke handel met het Zuiden, milieuvriendelijke productie van levensmiddelen, goederen en energie en duurzaam hergebruik van goederen en grondstoffen (solidariteit met toekomstige generaties), participatief ondernemen, ...

De 'etc.' wijst erop dat 'het nastreven van sociale doelstellingen' zeer ruim kan worden geïnterpreteerd. Zoals in paragraaf 1.1 reeds werd vermeld, wordt in de internationale onderzoeksliteratuur, alsook in het beleid (Europese Unie, OECD) meer en meer de term '*social entreprise*' gehanteerd om te verwijzen naar de ondernemingen die primair sociale doelstellingen en meerwaarde nastreven, die hun eventuele gegenereerde winst herinvesteren in hun sociaal doel of in de ruimere samenleving en beperkingen stellen aan de financiële belangen van de investeerders, maar wier bedrijfsvoering wel wordt gedreven door een ondernemersgeest. Toch bieden de ontwikkelde definities van deze '*social enterprises*' nog geen sluitend kader voor een afbakening van het veld van de sociale economie (cf. paragraaf 1.1).

Daarom zullen we ook hier een eerder pragmatische afbakening voorstellen. Een aantal zogenaamde '*social enterprises*' zullen actief zijn op het domein van de socio-professionele inschakeling van kansengroepen en de financiële en professionele ondersteuning van sociale economie-ondernemingen. De sociale economie-

ondernemingen die niet erkend zijn als werkvorm van sociale inschakeling (cf. 3.1) of als erkende ondersteuningsstructuur voor de sociale economie (cf. 3.2), kunnen we, naar analogie met deze erkenningen van overheidswege, empirisch afbakenen door een beroep te doen op andere mechanismen van erkenning, vaak geïnitieerd door de sector zelf en dikwijls ook onder de vorm van erkende gesprekspartner erkend door de overheid.

Zo is er bijvoorbeeld een officiële erkenning die van toepassing is op de coöperatieve vennootschappen, door de sector zelf geïnitieerd en van overheidswege gesteund: de *'erkende coöperatie'*. Coöperaties worden in de wetenschappelijke, beleidsmatige en sectorale definities van sociale economie opgesomd als een van de ondernemingsvormen die per definitie tot de sociale economie gerekend worden. Dit omdat de coöperatieve beweging ontstaan is in een context van reactie tegen en correctie van de vrije markteconomie. De ideologische onderbouw van de coöperatieve ondernemingsvorm lag mee aan de basis voor deze van de sociale economie.⁸ Maar aangezien de Belgische wetgeving ten aanzien van de coöperatieve vennootschapsvorm geen gewag maakt van de principes van coöperatief ondernemen, kunnen niet alle van de meer dan 20 000 ondernemingen met het statuut van cvba of cvoa zomaar tot de sociale economie gerekend worden. Om de coöperaties die zich inschrijven in het coöperatieve project van de anderen te kunnen onderscheiden, werd in 1955 de Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC) in het leven geroepen. Deze Raad erkent, cf. het Koninklijk Besluit van 8 januari 1962, die coöperaties die zich ertoe verbinden volgende waarden respecteren: vrijwillige toetreding, gelijk stemrecht of beperking van het stemrecht op de algemene vergaderingen, de aanstelling van bestuurders door de algemene vergadering, een matig dividend, een ristorno aan de vennoten. De erkende coöperaties kregen door de Belgische wetgever een specifiek statuut in vergelijking met het gemeene recht toebedeeld. Dit geeft hen een aantal voordelen van voornamelijk financiële en fiscale aard. Aldus erkent en ondersteunt de wetgever mee deze specifieke coöperaties.⁹ Het dient hier evenwel opgemerkt dat de lijst van erkende coöperaties geen exhaustieve lijst is van coöperaties die volgens het coöperatieve gedachtengoed functioneren. Een aantal van deze coöperaties heeft geen erkenning aangevraagd. Op dit ogenblik kunnen we, pragmatisch gezien, evenwel niet anders dan ons tot de lijst van de voor de NRC erkende coöperaties te beperken. Momenteel is het veld van de coöperaties zich in Vlaanderen echter volop aan het organiseren en de ontwikkelingen hier dienen zeker in het oog gehouden te worden met het

8 Voor een bespreking van de relatie tussen het coöperatief project en sociale economie, zie Marée en Saive, 1984.

9 http://mineco.fgov.be/SME/Cooperatives/council_nl.htm.

oog op de adequate opname van Vlaamse coöperaties die volgens het coöperatieve gedachtengoed werken.

Een tweede mechanisme van erkenning van 'behoren tot de sociale economie' kan gevonden worden in het *lidmaatschap van een koepel of federatie van ondernemingen die in VOSEC*, het Vlaams overlegplatform voor de sociale economie, is vertegenwoordigd. Immers, VOSEC werd door de Vlaamse overheid erkend als gesprekspartner voor de sociale economie. Het vertegenwoordigt federaties en koepels van ondernemingen die haar definitie van sociale economie onderschrijven. Veel van deze ondernemingen zijn ook terug te vinden in de categorieën van sociale inschakeling (cf. 3.1) en ondersteuning voor de sociale economie (cf. 3.2). Toch bereikt VOSEC ook nog een hele reeks andere ondernemingen die de creatie van sociale meerwaarde als hun primaire doelstelling formuleren en de fundamentele waarden en principes van de sociale economie, zoals ze door VOSEC werden geformuleerd, onderschrijven.

Sommigen zullen argumenteren dat door het hanteren van de finaliteitsbenadering ook organisaties die quasi-collectieve goederen en diensten produceren in het veld van de sociale economie kunnen worden opgenomen. Quasi-collectieve goederen en diensten (soms ook 'merit goods' genoemd) zijn immers goederen en diensten die aan niemand ontzegd kunnen worden, maar waarvan het gebruik wel afhankelijk gesteld kan worden van een bijdrage (Pacolet et al., 2002). Organisaties die actief zijn in economische activiteitensectoren als de gezondheidszorg, de welzijnssector, de socioculturele sector, de podiumkunsten, de maatschappelijke dienstverlening, het onderwijs en de ziekteverzekering zijn immers bij uitstek opgezet om dergelijke quasi-collectieve goederen en diensten te produceren en dus een sociaal doel te dienen. Daarenboven hebben ze vaak een juridische vorm aangenomen die de fundamentele waarden van de sociale economie (voorrang van het belang van de leden of de gemeenschap op winstderving, voorrang van mens en arbeid op kapitaal in de verdeling van de inkomsten en in de controle op de besluitvorming) veruitwendigen. Het zijn veelal vzw's, vso's, mutualiteiten of (erkende) coöperaties. Op basis van de andere elementen die in de in dit rapport voorgestelde conceptualisering van de sociale economie als kenmerkend voor de sociale economie werden omschreven, is het echter mogelijk het hier af te bakenen veld van de sociale economie in te perken.

Het is inderdaad zo dat al de organisaties in de voornoemde sectoren sociale doelstellingen nastreven. Maar op grond van de vereiste van de inherent economische aard van de activiteiten die door de sociale economie-ondernemingen worden uitgeoefend (hun activiteiten moeten kunnen gekenmerkt worden als economische productie-activiteiten), kunnen een heel aantal organisaties uit de welzijnssector,

de socio-culturele sector, de sector van de podiumkunsten en het onderwijs uit het veld van de sociale economie worden uitgesloten.

Bovendien is het zo dat in juridisch-institutionele termen en in termen van hun finaliteit een hele reeks instituties uit de gezondheidssector en de mutualiteiten wel formeel tot het veld van de sociale economie behoren, maar toch kunnen worden uitgesloten op grond van hun specifieke modaliteiten op vlak van financiering en controle.

Er blijven echter private organisaties die quasi-publieke goederen en diensten aanbieden over als mogelijke kandidaten voor opname in het veld van de sociale economie (te denken valt bv. aan rust- en verzorgingsinstellingen, diensten voor kinderopvang). Het zal zaak zijn de mogelijke uitbreiding van de populatie waar de monitor van de sociale economie betrekking op heeft goed en gemotiveerd af te bakenen.

Tabel 1.3 Organisaties met andere primaire sociale doelstellingen

Werkvorm	Doel	Doelgroep
Erkende coöperaties	Dienstverlening aan leden, maar onder bepaalde voorwaarden eveneens aan de gemeenschap in het algemeen	Natuurlijke en rechtspersonen
Andere leden-organisaties van koepels of federaties die door VOSEC erkend zijn	Dienstverlening aan leden (organisaties van onderling belang) of aan gemeenschap in het algemeen (organisaties van algemeen belang)	Natuurlijke en rechtspersonen

Op deze wijze kunnen dus ook ondernemingen omvat worden die primair andere sociale doelstellingen dan socio-professionele inschakeling van kansengroepen of financiële en professionele ondersteuning van de sociale economie dienen. Aldus komen we tot een pragmatische en dynamische afbakening van de sociale economie met de sociale inschakelingseconomie als kern en andere ondernemingen met sociale finaliteit (in termen van doelstellingen en waarden) in de schil.

3.4 Samenvatting

De pragmatische en dynamische afbakening van de sociale economie is gebaseerd op het uitgangspunt van de sociale doelstelling die primair aan het sociaal economisch ondernemen ten grondslag ligt. Er werden een drietal specifieke doelstellingen geformuleerd die elk werden gekoppeld aan empirische verschijningsvormen en in even zovele categorieën ondergebracht kunnen worden.

Een eerste categorie is deze van de ondernemingen die als primaire doelstelling de *socio-professionele inschakeling van kansengroepen* hebben. Onder deze finaliteit vinden we verschillende Vlaamse organisatietypen terug zoals:

- de sociale en beschutte werkplaatsen, arbeidszorg (maatwerkbedrijven);
- de lokale diensteneconomie (buurt- en nabijheidsdiensten en collectieve invoeg);
- de invoegbedrijven;
- de activiteitencoöperaties.

Ook de gesubsidieerde werkvormen op lokaal niveau, zoals de sociale inschakelingsinitiatieven in het kader van art. 60 § 7 en de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) vallen onder deze finaliteit.

De tweede categorie bestaat uit de ondernemingen die primair tot doel hebben *professionele en financiële ondersteuning* te bieden aan de ondernemingen uit de sociale economie. De adviesbureaus, solidaire financiers en startcentra zijn als ondersteuningsstructuren erkend binnen het meerwaardebesluit.

Ten derde werd onder de noemer van de *andere sociale doelstellingen* naar sociale economie-ondernemingen verwezen die evenwel niet noodzakelijk een officiële erkenning of subsidiëring genieten. Om de ondernemingen die deze andere sociale objectieven als primaire doelstelling hebben empirisch te kunnen terugvinden, doen we dan ook beroep op wat als een ander mechanisme van 'behoren tot de sociale economie' kan worden gezien: sectorale erkenningen en lidmaatschappen van netwerken van sociale economie-ondernemingen. Hierbij denken we aan:

- de erkende coöperaties;
- de leden van koepels of federaties die in VOSEC vertegenwoordigd zijn.

Wanneer wordt overgegaan tot het operationaliseren van het monitoringinstrument, zullen keuzes moeten gemaakt worden met betrekking tot de reikwijdte ervan en derhalve van het omsloten gedeelte van de sociale economie. Bij de rapportering van de cijfergegevens zal steeds duidelijk vermeld moeten worden op wel-

ke categorieën van sociale economie -ondernemingen de cijfers betrekking hebben.

HOOFDSTUK 2

ANALYSE VAN BESTAANDE BRONNEN

1. Inleiding

In hoofdstuk 1 werd een conceptueel kader uitgetekend dat leidde tot een afbakening van het werkveld. In dit hoofdstuk maken we een overzicht van de beschikbare bronnen die ons informatie kunnen verschaffen over de sociale economie. We stellen ons de vraag welke gegevens we kunnen vinden in welke bronnen en hoe ze op elkaar kunnen aangesloten worden. Hieruit vloeit een werkwijze voor de constructie van het monitoringinstrument voort. Deze zal in hoofdstuk 3 gepresenteerd worden.

De geraadpleegde bronnen zijn van drieërlei aard. Ten eerste worden de grote nationale databanken geanalyseerd. Op federaal niveau bestaan er heel wat grote statistische databanken die gedetailleerde gegevens verzamelen van de Belgische ondernemingen. In principe zijn ook heel wat gegevens over de ondernemingen uit de sociale economie op te sporen in deze databanken.

Ten tweede verwachten we vooral van de Vlaamse administratie en de koepelorganisaties dat zij relevante lijsten van ondernemingen uit de sociale economie kunnen aanleveren. Heel wat sociale ondernemingen genieten immers publieke steunmaatregelen en worden daarvoor officieel erkend. We kunnen in dit verband spreken van 'labels' van sociale economiebedrijven. Deze labels impliceren over het algemeen het bestaan van lijsten van 'gelabelde bedrijven' in de schoot van de Vlaamse Administratie. Deze lijsten geven een mogelijkheid om een repertorium van sociale economie-ondernemingen op te stellen en deze ondernemingen in de grote statistische databanken op te sporen. Op deze manier kan naast identificatiegegevens ook kwantitatieve informatie over de ondernemingen (aantal tewerkgestelden, uitgekeerde subsidies, aantal begunstigden, ...) gevonden worden.

In het geval er geen echte 'labels' en dus geen officiële publieke erkenning bestaat, bestaat er een derde mogelijkheid om lijsten van ondernemingen met detailinformatie te verkrijgen via koepelorganisaties of sectorfederaties.

Dit hoofdstuk omvat passages die rechtstreeks gebaseerd zijn op het rapport 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaarden economie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006) met de goedkeuring van Michel Marée, auteur van deze passages, en het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie.

2. De grote nationale databanken

Onder 'grote nationale databanken' verstaat men de geïnstitutionaliseerde federaal beheerde geïnformaliseerde bronnen die de vorm van databanken aannemen met informatie over de ondernemingen uit de sociale economie. De analyse van deze verschillende bronnen kan helpen bij het beantwoorden van drie belangrijke vragen:

- kunnen de sociale ondernemingen teruggevonden worden in de grote nationale databanken?
- welke primaire sleutels (uniek identificatienummer of code) dienen hiervoor gebruikt te worden?
- welke soort informatie over de ondernemingen en de werknemers (variabelen) is er beschikbaar in de verschillende databanken?
- Welke aggregatieniveaus zijn er mogelijk, rekening houdend met de opzet van de databanken?

Tabel 2.1 omschrijft samenvattend de relevantie van elke bron in de context van het Vlaamse monitoringinstrument. Een grondige analyse van de grote nationale databanken wordt gemaakt aan de hand van individuele fiches. Deze fiches zijn opgenomen in bijlage 1.

Tabel 2.1 Relevantie van de grote nationale databanken met betrekking tot het monitoringinstrument

Benaming	Omschrijving
Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)	<p>De Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) inventariseert alle ondernemingen in België. Het is de enige gegevensbron die een exhaustief overzicht biedt van het aantal ondernemingen volgens hun verschillend juridisch statuut. In het bijzonder de cvoa's, cvba's, vso's en de vzw's zijn in deze databank opspoorbaar.</p> <p>Naast de geboden tellingmogelijkheden, voorziet de Kruispuntbank het identificatienummer van eender welke onderneming en kan men bijgevolg die onderneming terugvinden in de fiches die gebruik maken van dit nummer (bv. RSZ, BTW, ...).</p> <p>In de hoedanigheid van administratieve gegevensbron, bevat de Kruispuntbank in principe geen gegevens van economische aard.</p>
Verrijkte Kruispuntbank van Ondernemingen (VKBO)	<p>De Verrijkte Kruispuntbank van Ondernemingen (VKBO) is een door de Vlaamse administratie beheerde databank die gebaseerd is op de KBO. Ten behoeve van de dienstverlening aan de Vlaamse administraties wordt er extra informatie toegevoegd. Dit zijn zowel verrijkingen in de breedte nl. toevoeging van andere 'economische actoren' die niet in KBO zitten (bv. vrije beroepen, feitelijke verenigingen, scholen, milieuevestigingen, ...) als verrijkingen in de diepte nl. toevoeging van extra informatie aan de KBO-actoren (jaarrekeninggegevens, personeelsindicaties, contactinformatie, aandeelhouderschap, paritair comité en import/export indicaties).</p>
Nationale Bank van België (NBB) – Nationale Rekeningen	<p>De Nationale Bank van België (NBB) is de enige instelling die volledige macro-economische data over de commerciële sociale economie kan leveren. De gegevens worden rechtstreeks afgeleid uit de nationale rekeningen. Deze taak hoort echter niet bij de opdrachten van de Nationale Bank. Slechts onder voorbehoud van een akkoord tussen de betrokken overheid en de Nationale Bank kan dit gerealiseerd worden. Dit akkoord dient specifiek de te mobiliseren mankracht te voorzien. Bovendien is het weinig waarschijnlijk dat dergelijke oefening op een regelmatige basis kan worden georganiseerd (het zal voornamelijk om éénmalige operaties gaan die bijvoorbeeld om de vier of vijf jaar zouden worden herhaald).</p>
Nationale Bank van België (NBB) – Balanscentrale	<p>De Balanscentrale is de enige bron die individuele informatie (dus per onderneming) van boekhoudkundige aard omvat over de Belgische ondernemingen. De gegevens worden afgeleid van de genormaliseerde jaarrekeningen die jaarlijks dienen neergelegd te worden bij de balanscentrale van de Nationale Bank door alle handelsondernemingen en de grote vzw's. Hoewel de kleine vzw's niet in de databank zijn opgenomen, geeft deze bron toch vitale informatie over vele ondernemingen in de commerciële sociale economie.</p>

Tabel 2.1 Relevantie van de grote nationale databanken met betrekking tot het monitoringinstrument (vervolg)

Benaming	Omschrijving
Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - DBRIS	De beschikbare gegevens in de databank van de Statistische Informatieplichtigen hebben voornamelijk betrekking op de identificatiegegevens van de ondernemingen (adres, juridische vorm), evenals op de sociale balans en aangegeven of gevorderde BTW. Eigenlijk kunnen deze gegevens eveneens direct verkregen worden bij Kruispuntbank van ondernemingen, de RSZ en het Ministerie van Financiën. Niettegenstaande ze vrijwel exhaustief is, is deze bron van relatief beperkt belang. Het voornaamste voordeel ligt in het feit dat de bron een serie snel toegankelijke informatie verzamelt.
Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Structurele bevraging van de ondernemingen	Het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) organiseert sedert 1996 jaarlijks een bevraging voor de Nationale Bank (meer bepaald het Instituut voor de Nationale Rekeningen) bij een steekproef van ondernemingen gevestigd in België. De resultaten van deze bevraging worden geëxtrapoleerd om een databank voor het geheel van ondernemingen op te stellen. Deze heeft a priori echter geen enkel nut voor de oprichting van een monitoringinstrument, voornamelijk omwille van het feit dat het geaggregeerde gegevens betreft, zonder opdeling naar juridische vorm, en dat de gegevens met betrekking tot de vzw's voor het moment niet zelf beheerd worden maar overgedragen worden van de Nationale Bank. De huidige fiche rechtvaardigt zich niettemin door het feit dat onder voorbehoud van toestemming van het NIS en door middel van bepaalde aanpassingen, het mogelijk zal zijn de resultaten van de jaarlijkse bevraging van het NIS te gebruiken voor het monitoringinstrument.
Datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ)	De Datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) verzamelt bestaande gegevens binnen andere administraties verbonden aan de sociale zekerheid. Zij verzamelt geen nieuwe informatie, maar door het verzamelen van persoonsgebonden informatie, levert zij een belangrijke bijdrage wanneer het gaat over de combinatie van gegevens komende van verschillende bronnen. Op die manier laat zij, voor wat betreft de sociale economie, een analyse toe van de afgelegde trajecten en profielen van doelgroepwerknemers en omkadering van de inschakelingsondernemingen. Bijgevolg kan men opzoeken doen over de reële impact van dit type onderneming op de individuen en op het functioneren van de arbeidsmarkt. De meerwaarde van de Datawarehouse ligt dus in de aggregatie van verschillende fiches. In de praktijk dient de vraag naar gegevens van een enkele instelling (bv. de RSZ) steeds direct gericht te worden tot deze instelling. Vanaf het moment dat er meerdere instellingen betrokken zijn, dient de vraag gericht te worden aan de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

Tabel 2.1 Relevantie van de grote nationale databanken met betrekking tot het monitoringinstrument (vervolg)

Benaming	Omschrijving
Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)	De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) is de enige bron met primaire gegevens over betaalde arbeid in België. De beschikbare gegevens zijn exhaustief en zijn beschikbaar per werkgever (individuele gegevens) of op geaggregeerd niveau naar juridische vorm (vso, vzw, ...), naar activiteit (NACE-BEL), e.d. Deze bron levert dus eveneens belangrijke informatie over de tewerkstelling in de sociale economie.
BTW-administratie	De BTW-administratie is de enige databank over de aankopen en verkopen van de Belgische ondernemingen. De beschikbare gegevens zijn exhaustief en kunnen bekomen worden per werkgever (individuele gegevens), maar op anonieme basis. Deze bron geeft dus essentiële informatie van economische aard over de sociale economie-ondernemingen.

Bron: Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006

3. De publieke administraties

Op het Vlaamse beleidsniveau kijken we in de eerste plaats naar de administraties die over gegevens beschikken over de sociale economie ondernemingen. Deze administraties beschikken over gegevens omdat ze:

- de sociale economie ondernemingen die voldoen aan bepaalde criteria erkennen als een specifieke werkvorm binnen de sociale economie;
- subsidies toekennen of andere vormen van financiële ondersteuning voor de realisatie van maatschappelijke objectieven.

In de praktijk hangen de erkenningen samen met het genieten van financiële ondersteuning. Ondernemingen dienen eerst een erkenning aan te vragen als voorwaarde om toegang te krijgen tot financiële ondersteuning.

We verwachten drie soorten informatie te verkrijgen van de administraties:

- een repertorium van de sociale economie ondernemingen met hun coördinaten, denominatie, adres, telefoonnummer/fax, e-mail, handelsregisternummer (of een andere identificator). Met deze informatie kunnen de sociale ondernemingen opgezocht worden in de nationale databanken;
- de hoogte van de toegekende subsidies of toegestane financiële ondersteuning (indien van toepassing);
- andere nuttige informatie zoals activiteitensector, aantal tewerkgestelden, aantal begunstigden, aantal gevolgde opleidingsuren, doorstroom- en uitstroomcijfers, profiel van de tewerkgestelden, ... Dergelijke informatie kan als basis

dienen voor de constructie van indicatoren met betrekking tot socio-economische performantie van de ondernemingen in het kader van het monitoringinstrument.

De lijst van administraties is opgenomen in tabel 2.2. Alle vermelde instanties kregen de vraag een fiche in te vullen met het verzoek inlichtingen te verstrekken over de door hen verzamelde gegevens:

- de administraties beschikken over een actuele lijst van sociale economie ondernemingen. Maar deze lijsten beperken zich vaak tot identificatiegegevens. Essentiële informatie, zoals de NACE-code en vooral het ondernemingsnummer, ontbreekt over het algemeen. Met andere woorden, de door de administraties geleverde lijsten dienen vervolledigd te worden met het ondernemingsnummer via een zoekopdracht binnen de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO - zie punt 2).
- Slechts enkele administraties kunnen aanvullende gegevens leveren over toegekende subsidies of aantal tewerkgestelde werknemers. Dit versterkt het idee dat de informatie over de betrokken ondernemingen hoofdzakelijk zal moeten gezocht worden in de grote nationale databanken.

In bijlage 2 worden de beschrijvende fiches van de administratieve bronnen opgenomen die naast een eenvoudige lijst van ondernemingen ook nuttige informatie over de sociale economie ondernemingen bevatten. Het gaat over de volgende instanties:

- Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC);¹⁰
- Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) (twee fiches);
- De Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK);
- Vlaamse beschutte werkplaatsen (VSA WSE);
- Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSA WSE);
- VDAB;
- Vlaamse Arbeidsrekening;
- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

De federale overheid voorziet een aantal labels en verstrekt ook heel wat subsidies en financieringsbronnen. Omdat deze ook betrekking hebben op Vlaamse initiatieven, wordt de federale overheid opgenomen in het overzicht.

¹⁰ De aanwezigheid van NRC wordt vooral gerechtvaardigd door het belang die de lijst van coöperaties (en dus relevant voor de commerciële sociale economie) vormt voor de samenstelling van de fiches van betrokken ondernemingen door het monitoringinstrument.

Tabel 2.2 Lijst van administraties en organismen betreffende de commerciële sociale economie

Benaming	Omschrijving
Labels Federale Overheid	
Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)	Federale Overheidsdienst (FOD) Economie, KMO, Middenstand en Energie Paul Van Geyt, tel. 02/277 64 84
Erkenning Sociale Economie - art. 60§7 verhoogde staats-toelage	Programmatorische Overheidsdienst (POD) Sociale Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie – cel Sociale Economie
Federale subsidies en financiering	
SINE-maatregel	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg tel. 02/233 47 24 RVA, Statistische dienst (Mr. Van der Auwera, tel. 02/515 45 68)
Dienstencheques	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg Mr. Verruist, tel. 02/233 48 10 ou 02/233 47 22 RVA, dienst ‘dienstencheques’ tel. 02/515 43 08
Impulsfonds (Buurt- en Nabijheidsdiensten)	POD Sociale Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie – Cel Sociale Economie
Kringloofonds	De Lignestraat 1, 1000 Brussel 02/209.08.33
Fiscale voordelen van inschakelingsbedrijven	Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën - Administratie van de Ondernemings- en inkomensfiscaliteit tel. 02/336 21 11
Labels Vlaamse Gemeenschap	
Sociale werkplaatsen (SWP)	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel david.gelders@wse.vlaanderen.be
Beschutte werkplaatsen (BW)	Overdracht van: Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VLAFO), Sterrekundelaan 30, 1210 Brussel, tel. 02/553 40 27 Erik.samoy@wse.vlaanderen naar: Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel david.gelders@wse.vlaanderen.be

Tabel 2.2 Lijst van administraties en organismen betreffende de commerciële sociale economie (vervolg)

Benaming	Omschrijving
Invoegbedrijven (IB)	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be
Labels Vlaamse Gemeenschap	
Buurt- en nabijheidsdiensten (BND)	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be
Kringloopcentra	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), Stationsstraat 110, 2800 Mechelen, tel. 015/28 41 35 Danny.wille@ovam.be
Adviesbureaus	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be <i>lijst beschikbaar</i>
Activiteitencoöperaties	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be <i>lijst beschikbaar</i>
Startcentra	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be <i>lijst beschikbaar</i>
Subsidies Vlaamse Gemeenschap	
Tewerkstellingsprogramma's	Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie, Ellipsgebouw, Albert II-laan 35 bus 21, 1030 Brussel David.gelders@wse.vlaanderen.be steeds gekoppeld aan erkenningen (zie hoger)
Vlaams Participatiefonds Sociale Economie (Trividend)	Trividend, Vooruitgangsstraat 333/12, 1030 Brussel, tel. 02/274 14 51 pol@trividend.be <i>lijst beschikbaar</i>

4. De koepels en ledenfederaties

In Vlaanderen hebben de meeste sociale ondernemingen zich per werkvorm verenigd in koepels en ledenfederaties. Deze worden gespecificeerd in tabel 2.3. Deze

organisaties beschikken over het algemeen op zijn minst over een ledenlijst. Deze lijst omvat algemene informatie over de coördinaten van de leden: denominatie, adres, tel/fax, e-mail, eventueel een identificatienummer. Er dient wel opgemerkt te worden dat de ledenlijsten van de koepels en ledenfederaties mogelijk niet exhaustief zijn. De aansluiting van de individuele sociale ondernemingen bij een koepel of ledenfederatie gebeurt steeds op vrijwillige basis. Via de coördinaten uit de ledenlijsten van deze federaties en koepels kunnen de ondernemingen dan teruggevonden worden in de grote nationale databanken (zie 2). In bepaalde gevallen wordt ook bijkomende informatie verstrekt: activiteitssector waarin de ondernemingen actief zijn, aantal tewerkgestelden, aantal begunstigden, omzet, ed. Het is niet uitgesloten dat de federaties ook over kwantitatieve indicatoren m.b.t. de sociale en economische performantie van de aangesloten ondernemingen beschikken.

Alle koepels en ledenfederaties uit tabel 2.3 werden via email gevraagd een fiche over hun ledenbestand in te vullen. Alle federaties hebben deze oproep positief beantwoord. De meeste koepels en ledenfederaties beschikken over nuttige gegevens in verband met hun leden. Het is ook opvallend dat de kwaliteit van de verzamelde gegevens jaar na jaar verbetert en dat men ook meer gegevens tracht te verzamelen. Vooral VOSEC werkt actief rond de uitbreiding en het beheer van ledengegevens en het gestructureerd aanbieden van deze informatie, o.a. via de portalwebsite.

We hernemen in bijlage 3 de fiches die werden opgestuurd door de federaties en die beroep doen op gegevens die zich niet beperken tot beschrijvende gegevens van de ondernemingen. Het gaat over de volgende organisaties:

- Vlaams Overleg Sociale Economie (VOSEC);
- Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB);
- Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling (SST);
- Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN);
- Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten (KBN);
- Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK).

Tabel 2.3 Lijst van koepels en ledenfederaties van ondernemingen in de commerciële sociale economie

Benaming	Omschrijving
Vlaams Overleg Sociale Economie (VOSEC)	Vooruitgangsstraat 333 bus 11, 1030 Brussel tel. 02/274 14 50 luc.degroote@vosec.be
Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB)	Goossensvest 34, 3300 Tienen tel. 016/82 76 40 christel.vanroelen@vlab.be
Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling (SST)	Land Van Waaslaan 2 bus 2, 9000 Gent tel. 09/259 97 66 katrien.vandenbroucke@sst.be
Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)	Reigerstraat 10, 9000 Gent tel. 09/220 84 31 info@sln.be
Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten (KBN)	ISIS vzw, Kolmenstraat 149a, 3512 Stevoort tel. 011/68 86 70 tine.devriendt@buurtdienst.isis.be
Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK)	Junostraat 30, 2600 Berchem tel. 03/281 73 30 of 0475/54 75 53 filip.lenders@kringloop.net

HOOFDSTUK 3

METHODOLOGISCHE OPZET VAN HET MONITORINGINSTRUMENT

1. Inleiding

Na de afbakening van het werkterrein en de analyse van de bestaande bronnen, zijn alle gegevens voorhanden om te komen tot een voorstel van methodologische opzet van het monitoringinstrument. In hoofdstuk 1 werd de finaliteitsbenadering als uitgangspunt voorgesteld om het veld af te bakenen. Pragmatisch gezien werden hier empirische indicatoren voor 'behoren tot' de sociale economie aan toegevoegd onder de vorm van officiële en sectorele 'erkenningen' en lidmaatschap van koepels en federaties van sociale economie-ondernemingen.

Omdat noch het juridisch statuut, noch de type van activiteit voldoende discriminerend vermogen hebben om de organisaties uit de sociale economie in de grote nationale databanken op te sporen, biedt het individueel opsporen van de beoogde ondernemingen in de databanken de enige mogelijkheid. Hiertoe wordt het opzetten van een repertorium van ondernemingen voorgesteld. Deze lijst van ondernemingen komt tot stand via data aangereikt door de Vlaamse administratie, de ledenfederaties en koepels en de lijst van vso's en erkende coöperaties. Dit repertorium van ondernemingen kan via de unieke identificator van het ondernemingsnummer aangevuld worden met gegevens uit de grote nationale databanken. Ontbrekende gegevens kunnen eventueel verkregen worden via enquêtes. Tot slot worden in hoofdstuk 4 indicatorensets aangereikt die tot stand komen op basis van de gegevens in de grote databanken en de administratieve bestanden. Deze indicatorensets vormen samen het monitoringinstrument.

De gehanteerde methodologie is rechtstreeks gebaseerd op de werkwijze die werd voorgesteld in het onderzoek "Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaardeneconomie" dat door de Staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling en sociale economie werd gefinancierd (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006). Ook hier is het voorgestelde scenario voor het opstellen van een meetpost gebaseerd op de voorafgaandelijke creatie van een repertorium van ondernemingen dat op een exhaustieve wijze alle organisaties omvat die aan de weerhouden definitie voldoen. Daarna moet er een databank worden gecon-

strueerd die de statistische gegevens omvat over de ondernemingen in het repertorium en die men kan terugvinden in de beschikbare bronnen.

Dit hoofdstuk omvat passages die rechtstreeks gebaseerd zijn op het rapport 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaardeneconomie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006) met de goedkeuring van Michel Marée, auteur van deze passages, en het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie.

2. Samenstelling van een repertorium van ondernemingen in de sociale economie

2.1 De noodzaak van een repertorium van ondernemingen

In hoofdstuk 1 werd de problematische combinatie van een normatieve en een juridisch-institutionele benadering reeds beschreven. Men zou kunnen veronderstellen dat de sociale economie zich in de statistieken laat identificeren op basis van de verschillende juridische statuten waarvan ze gebruik maakt. Zo is het mogelijk alle vzw's en alle vennootschappen die het statuut van vso aannemen te identificeren. Indien we echter enkel gebruik maken van de juridische vorm (vzw, vso, ...) om de sociale ondernemingen op te sporen in de grote nationale databanken (RSZ, BTW, ...), zal het eindresultaat onbetrouwbaar zijn. Enkele problemen die zich kunnen stellen zijn:

- alle coöperatieve vennootschappen zijn op basis van het juridisch statuut op te sporen, maar enkel de voor de Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC) erkende coöperatieve vennootschappen, dus een zeer kleine minderheid van coöperatieve vennootschappen, zouden theoretisch gezien maar opgenomen mogen worden.
- de sociale inschakelingsinitiatieven die door de OCMW's worden genomen hebben vaak geen duidelijke juridische structuur of statuut. De statistische gegevens dienen dus rechtstreeks bij de organisaties te worden opgevraagd.
- alle vzw's zijn tevens opspoorbaar in de statistieken maar ze mogen niet allemaal opgenomen worden omdat sommigen activiteiten van zuiver niet-commerciële aard ontwikkelen. Het maken van een selectie wordt nog des te moeilijker omwille van het feit dat het criterium van de aard van de activiteit – commercieel of niet-commercieel – niet ondubbelzinnig kan worden afgeleid uit de registers van activiteiten die over het algemeen in de statistische databanken worden gebruikt. Bepaalde activiteitentakken zijn zeker commercieel (bv. de divisies 01 tot 74 van de NACE-code), omgekeerd zijn bepaalde andere activiteitentakken niet-commercieel (bv. de divisie 75 'publieke administratie'). Andere codes daarentegen, zoals de gezondheidszorg en de sociale dienstver-

lening, hebben veeleer een gemengd karakter: ze groeperen activiteiten van zowel commerciële als niet-commerciële aard.

Indien beide criteria (het juridisch statuut en het normatief criterium) noch alleen noch in combinatie voldoende discriminerend vermogen hebben om de organisaties uit de sociale economie in de grote nationale databanken te beschrijven, dan biedt het individueel opsporen van de beoogde ondernemingen in de databanken de enige mogelijkheid. Om dit te kunnen doen, is het opstellen van een exhaustief repertorium van ondernemingen noodzakelijk. Dit repertorium moet zeker de voornaamste identicator of sleutel van de onderneming bevatten, namelijk het ondernemingsnummer. Dit uniek nummer wordt in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) gebruikt en laat toe de ondernemingen terug te vinden in de grote databanken.

2.2 De constructie van een repertorium van ondernemingen

2.2.1 De ondernemingen die in het repertorium geïnventariseerd worden

In hoofdstuk 1 werd een pragmatische afbakening van de sociale economie geformuleerd. Deze benadering vormt de basis van het monitoringinstrument en bepaalt de criteria waaraan de ondernemingen dienen te voldoen om opgenomen te worden. Het Vlaams subsidieagentschap Werk en Sociale Economie kan een overzicht ter beschikking stellen van de sociale ondernemingen die door haar erkend zijn en gesubsidieerd worden. Per tewerkstellingsmaatregel beschikt men over lijsten van ondernemingen die genieten van de subsidiëring. In dit geval spreken we van de gesubsidieerde Vlaamse inschakelingseconomie (zie eerder hoofdstuk 1, 5.3). Deze omvat de volgende werkvormen:

- de sociale en beschutte werkplaatsen, arbeidszorg (maatwerkbedrijven);
- de lokale diensteneconomie (eventueel uitgesplitst naar klaverbladfinanciering);
- de invoegbedrijven (met een onderscheid tussen de gewone invoegbedrijven en de invoegbedrijven die werken met dienstencheques).

Ook de erkende ondersteuningsstructuren voor de sociale economie kunnen hier opgenomen worden. Het gaat dan over de volgende actoren:

- de solidaire financiers;
- de adviesbureau's;
- de startcentra.

In hoofdstuk 1 werd evenwel een ruimere definitie van de sociale economie voorgesteld die ertoe leidt dat ook andere types van sociale ondernemingen in het monitoringinstrument kunnen worden opgenomen:

- de sociale tewerkstellingsinitiatieven die via de lokale overheden, zoals OCMW's, worden georganiseerd, zoals tewerkstelling via art. 60 § 7;
- de PWA-tewerkstelling;
- de door de NRC erkende coöperatieve vennootschappen;
- de vennootschappen zonder winstoogmerk (vso);
- de niet in vorige categorieën opgenomen ondernemingen die lid zijn van koepels en federaties die in VOSEC vertegenwoordigd zijn.

Het Vlaams monitoringinstrument sociale economie zou dan een vorm kunnen aannemen die gebaseerd is op de eerder enge afbakening, maar met uitbreidingsmogelijkheden naar andere werkvormen. Men komt dan tot een gelaagd model, dat de sociale inschakelingseconomie¹¹ als basis neemt. Daarnaast is het mogelijk het monitoringinstrument te verruimen met andere werkvormen volgens de behoeften van de eindgebruiker. We bevelen een instrument aan met een "soepel aanpassingsvermogen" dat verschillende varianten bevat. Het is dan belangrijk dat bij een latere verspreiding van de gegevens van het monitoringinstrument zeer duidelijk wordt aangegeven op welke definitie de cijfers betrekking hebben.

Men kan bijvoorbeeld volgende varianten bedenken door er telkens types van ondernemingen aan toe te voegen:

- variant 1 (sociale inschakelingseconomie): labels die enkel betrekking hebben op de erkenningen door de Vlaamse Gemeenschap (werkvormen en ondersteuningsstructuren);
- variant 2: variant 1 met toevoeging van de VSO's en de erkende coöperaties die niet reeds in de vorige lijst werden opgenomen;
- variant 3: variant 2 plus de leden-organisaties van koepels en federaties van sociale economie-ondernemingen die in VOSEC vertegenwoordigd zijn en die niet reeds in variant 2 zijn opgenomen;
- variant y: variant 4 plus toevoeging van door andere erkenningsmechanismen gelabelde sociale economie-ondernemingen die niet reeds in variant 3 zijn opgenomen.

Hierbij moet men er goed over waken dubbeltellingen te vermijden.

Met dit doel voor ogen moet een specifieke codificatie op punt worden gesteld die steunt op het type van onderneming of de werkvorm (invoegbedrijf, sociale werkplaats, beschutte werkplaats, erkende coöperatie, OCMW, PWA, ...). Een dergelijke codificatie zal toelaten om in de schoot van het repertorium alle gewenste selecties te maken en meer bepaald sub-gehelen te creëren die overeenstemmen met de gewenste definitie van sociale economie.

¹¹ Met een beperking tot de maatwerkbedrijven, de lokale diensteneconomie en de invoegondernemingen.

2.2.2 Beschrijvende gegevens

Het repertorium heeft de bedoeling de ondernemingen op te sporen in de grote nationale databanken. Dit is de reden waarom het repertorium, naast de naam van de onderneming, de coördinaten van de onderneming (adres, telefoonnummer) en de code die het type van onderneming (of werkvorm) weergeeft ook zeker het ondernemingsnummer, zoals gedefinieerd door de KBO, moet bevatten. Minimaal moeten eveneens het RSZ-werkgeversnummer, de juridische vorm en de NACE-activiteiten code als beschrijvende gegevens in het repertorium opgenomen worden.

2.2.3 Werkwijze om een repertorium op te stellen

Enerzijds is er de opstelling van de lijst van ondernemingen die in het repertorium moeten voorkomen, anderzijds is er het opzoeken van de beschrijvende gegevens die hieraan moeten worden gekoppeld.

2.2.3.1 Lijst van ondernemingen

De lijst van ondernemingen (naam, adres, telefoonnummer) kan op basis van volgende bronnen worden samengesteld:

- lijsten aangereikt door de Vlaamse administratie met gegevens van sociale ondernemingen die erkend zijn. Er dient op regelmatige basis minstens een geactualiseerde lijst van erkende sociale ondernemingen te worden aangereikt. Wijzingen dienen steeds traceerbaar te zijn. Naast de naam, het adres en het telefoonnummer zal tevens het type van onderneming (of werkvorm) vermeld moeten worden volgens de ontwikkelde codificatie. Om een werkelijke exhaustiviteit te kunnen realiseren, zal het nodig zijn om deze lijsten te vergelijken met de overzichten die beschikbaar zijn bij de koepels en ledenfederaties;
- lijst van de door de Nationale Raad voor de Coöperatie erkende coöperaties. Deze lijst zou vanaf midden 2007 door de POD Economie, KMO, Middenstand en Energie kunnen aangereikt worden en wordt regelmatig bijgewerkt;
- lijst van de vso's. Deze wordt in real time bijgewerkt binnen de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) en kan op eenvoudige vraag aangeleverd worden.

Indien het repertorium het resultaat is van een cumulatie van lijsten van verschillende oorsprong, dient voldoende aandacht te gaan naar de systematische eliminatie van dubbeltellingen.

2.2.3.2 Beschrijvende gegevens

Voor de vso's waarvan men de lijst uit de KBO trekt, beschikt men automatisch over de bijhorende beschrijvende gegevens (zoals het ondernemingsnummer,

RSZ-nummer, juridische vorm en NACE-code) omdat deze informatie deel uitmaakt van de databank.

Voor alle andere ondernemingen daarentegen maken de beschrijvende gegevens over het algemeen geen deel uit van de lijsten die door de bronnen (Vlaamse administratie of FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, ledenfederaties, koepels) worden aangeleverd. Deze gegevens moeten dus opgezocht worden in de KBO op basis van de naam en het adres van de onderneming. De informatica-systemen van het NIS (dat belast is met het statistisch beheer van de KBO) kunnen met dit doel geraadpleegd worden, op voorwaarde dat er een akkoord wordt afgesloten met het NIS waarbij de werkzaamheden voor het opsporen van de beschrijvende gegevens worden ingeschreven in het kader van een regelmatige samenwerking. Indien een onderneming niet via naam of adres in de KBO kan worden teruggevonden¹² (bijvoorbeeld omwille van een niet gemelde adreswijziging), zal het nodig zijn telefonisch contact op te nemen met deze onderneming om de gewenste informatie te bekomen.

2.3 Samenvatting

Tabel 3.1 vat de voorgestelde inhoud en relevante bronnen van het repertorium van sociale ondernemingen die in het Vlaams monitoringinstrument zullen worden opgenomen samen.

¹² Indien nodig kan er eveneens een onderzoek hiernaar ingesteld worden via de DBRIS-databank die door het NIS werd opgesteld en wordt onderhouden. Alvorens de KBO werd gecreëerd, was DBRIS het enige, in principe exhaustieve, repertorium van ondernemingen in België.

Tabel 3.1 Inhoud en bronnen van het repertorium van ondernemingen uit de sociale economie

Lijst van ondernemingen		Beschrijvende gegevens	
Inhoud	Bronnen	Inhoud	Bronnen
Voor elke onderneming	- Vlaamse administratie	Voor elke onderneming:	- VSO's: beschrijvende gegevens rechtstreeks raadpleegbaar in KBO
- naam	- Koepels en ledenfederaties	- ondernemingsnummer KBO	- Voor andere ondernemingen: opzoeken in KBO via naam/adres
- adres	- POD Economie (erkende coöperaties)	- werkgeversnummer RSZ	
- telefoonnummer	- KBO (vso's)	- juridische vorm	
- code ¹³		- NACE activiteiten-code	

3. Constructie van de gegevensbank

Zodra men over een betrouwbare lijsten van ondernemingen in de sociale economie beschikt, zijn er twee mogelijkheden om de statistische gegevens over deze ondernemingen te verwerven:

- men kan de gegevens van de ondernemingen op individuele basis raadplegen in de bestaande statistische databanken;
- men kan onder hen een enquête houden.

Beide benaderingen worden hier achtereenvolgens in detail besproken. Met betrekking tot het project van het monitoringinstrument verkiezen we in de eerste plaats een exploitatie van de bestaande statistische databanken.

3.1 De exploitatie van bestaande databanken

3.1.1 De databanken van de administratie en de ledenfederaties

We maken best een onderscheid tussen twee types van exploiteerbare databanken:

- deze die bijgehouden worden door de Vlaamse administratie, de koepels en de ledenfederaties en die zich richten op een specifieke categorie van ondernemingen in de sociale economie;
- de grote nationale databanken (RSZ, BTW, ...).

De eerste hebben van nature een belangrijke beperking: omdat de verzamelde gegevens slechts betrekking hebben op bepaalde types van ondernemingen of werk-

¹³ Afkomstig uit een codificatiesysteem dat steunt op het type van onderneming of de werkvorm (bv. invoegbedrijf, sociale werkplaats, beschutte werkplaats, erkende coöperatie, OCMW, PWA, ...).

vorm, bieden ze slechts een gedeeltelijk zicht op de sociale economie. De databanken van de Vlaamse administratie, de koepels en de ledenfederaties bevatten immers enkel gegevens die complementaire informatie kunnen aanreiken die tot een aanvullend inzicht in een specifieke sector kunnen dienen. Omgekeerd bieden de grote nationale databanken in principe de mogelijkheid van een exhaustieve analyse van de sector omdat alle betrokken ondernemen erin zijn opgenomen.¹⁴ De gegevensbank voor het monitoringinstrument wordt dus best gebaseerd op de grote nationale databanken en in tweede instantie op enquêtes. Bijlage 2 en 3 geven een gedetailleerd overzicht van de fiches voor de administraties en de koepels/ledenfederaties.

3.1.2 De grote nationale databanken

3.1.2.1 RSZ

De RSZ is de eerste statistische bron die men (op voorwaarde van het akkoord van het Beheerscomité) voor het monitoringinstrument moet gebruiken omdat het de enige in België is die volledige gegevens over tewerkstelling kan geven en dat voor elke onderneming afzonderlijk. De gegevens kunnen eveneens op geaggregeerd niveau verstrekt worden per juridische vorm (bijvoorbeeld voor de vzw's). Voor elke afzonderlijke onderneming kan men de volgende gegevens verkrijgen: aantal tewerkstellingsplaatsen, aantal werknemers, aantal voltijdse equivalenten (VTE), totaalbedrag van de lonen (waaronder de totaalbedrag van de sociale bijdragen).

Deze statistieken zijn gecentraliseerd, in die zin dat ze gelinkt zijn aan de voornaamste activiteitsplaats van de onderneming. Als de onderneming over meerdere activiteitsplaatsen of 'vestigingsplaatsen' beschikt, dan bevatten ze op dit ogenblik enkel informatie over het aantal tewerkstellingsplaatsen per vestiging (een zogenaamde gedecentraliseerde statistiek) maar na de recent aangekondigde hervorming van de trimesteriële verklaringen aan de RSZ zal het mogelijk zijn om in de toekomst ook over andere gegevens per vestigingsplaats te beschikken (VTE, ...). We onderlijnen hier dat de verspreiding van regionale data zich, om echt pertinent te kunnen zijn, zal moeten kunnen baseren op gedecentraliseerde gegevens. Bepaalde ondernemingen in de sociale economie (met name de vzw's) beschikken immers over verschillende activiteitenplaatsen. Indien men zich enkel op de gecentraliseerde statistiek beroept (waar, per definitie, de tewerkstelling geconcentreerd is in een enkel gewest), introduceert men een bias in de regionale uitsplitsing. Anders gezegd, in afwachting dat de gedecentraliseerde gegevens beschikbaar zijn, moeten de gegevens over de werknemers, de VTE en de lonen op het ni-

¹⁴ Met uitzondering van de Balanscentrale die, wat de vzw's betreft, enkel de grote verenigingen omvat.

veau van de vestigingen in een regionale analyse worden geëxtrapoleerd op basis van de gegevens over de tewerkstelling in de verschillende vestigingsplaatsen.

Hier moet nog worden aan toegevoegd dat de loongegevens van de RSZ toelaten om de toegevoegde waarde van de betrokken ondernemingen te schatten, onder bepaalde hypothesen en gebaseerd op de conventies van de nationale rekeningen.

3.1.2.2 BTW

De administratie van de BTW kan, vertrekkend van een lijst van ondernemingen, individuele, maar anonieme gegevens verstrekken over de bedragen van de aankopen en de verkopen (waaronder de investeringsgoederen) die onderworpen zijn aan de BTW. Het bedrag van de BTW dat de onderneming aan de Staat verschuldigd is of dat vanwege de staat kan worden teruggevorderd is eveneens beschikbaar. Gegeven de leemtes in de jaarrekeningen die de ondernemingen moeten neerleggen bij de Balanscentrale (cf. infra), is deze bron onmisbaar voor het verkrijgen van informatie van economische aard over de ondernemingen in de sociale economie.

De gegevens die deze bron verstrekt, vertonen evenwel zelf ook belangrijke beperkingen:

- enerzijds betreffen ze enkel die handelsverrichtingen die onderworpen zijn aan de BTW, wat leidt tot een onderschatting van de verrichtingen die vrijgesteld zijn van belastingen en van de gedeeltelijk vrijgestelde verrichtingen (van bepaalde vzw's);
- anderzijds worden al deze gegevens verzameld op het niveau van de maatschappelijke zetel van de onderneming. Maar de maatschappelijke zetel kan wel verschillen van de voornaamste plaats van activiteiten. Bovendien beschikt men niet over gegevens per vestiging. Anders gezegd, in het kader van een regionale analyse moeten de gegevens van de BTW het voorwerp uitmaken van een opsplitsing (bijvoorbeeld door gebruik te maken van de gegevens over de tewerkstelling).

3.1.2.3 Nationale Bank – Balanscentrale

De boekhoudkundige gegevens van de ondernemingen zijn op individueel niveau beschikbaar bij de Balanscentrale. Ze zijn ofwel rechtstreeks online consulteerbaar, waarbij men de neergelegde rekeningen volgens het gestandaardiseerd schema kan afladen, ofwel kan men de CD-ROM 'Cijfergegevens uit de gestandaardiseerde jaarrekeningen' gebruiken. De beschikbare gegevens omvatten: de inhoud van de balans (actief-passief), de inhoud van de resultatenrekening, de staat van de vastzettingen, het aantal werknemers, het totaalbedrag van de bijdragen, de tewerkstellingssubsidies, ...

Een belangrijke beperking van de neerlegde rekeningen volgens het verkort gestandaardiseerd schema (dat van toepassing is voor de kleine en middelgrote ondernemingen) bestaat erin dat voor de resultatenrekening de vermelding van de omzet (code 70), de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen (code 60/61) facultatief is. Enkel de vermelding van de *brutomarge* is verplicht. Bovendien zijn onder de subsidies enkel de tewerkstellingssubsidies duidelijk identificeerbaar.

Enkel de grote (en zeer grote) vzw's en private stichtingen moeten hun jaarrekening opmaken volgens het verkort (volledig) schema voor verenigingen en bij de Nationale Bank neerleggen. Concreet gaat het om verenigingen en stichtingen die minstens aan twee van de drie volgende criteria voldoen: minimum vijf VTE in dienst hebben, een omzet boeken van minimum 250 000 euro en een balanstotaal realiseren van minimum één miljoen euro. Het betreft ongeveer 6 000 van de 90 000 vzw's. De kleine vzw's en stichtingen (privaat of openbaar nut) mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren en dienen hun jaarrekening niet neer te leggen bij de Nationale Bank, wel bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel. Dit betekent dat een aanzienlijk deel van de vzw's die volgens de definitie van het monitoringinstrument tot de sociale economie behoren, niet terug te vinden is in de Balanscentrale.

3.1.2.4 *Nationale Bank – Nationale Rekeningen*

We vermelden deze bron hier slechts ter informatieve titel. Immers, het verlenen van specifieke gegevens behoort niet tot de opdracht van de Nationale Bank en kan slechts per uitzondering plaatsgrijpen. Dit is niet verenigbaar met het structureel karakter dat aan het monitoringinstrument wordt toegekend. Daarenboven zullen de kosten in termen van arbeidskrachten voor de wedersamenstelling van de benodigde gegevens op basis van de primaire bronnen die door de Nationale Bank worden gehanteerd of voor de extractie van de gegevens uit de geaggregeerde gegevens van de nationale rekeningen niet onaanzienlijk zijn.

3.1.2.5 *Datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ)*

De Datawarehouse van de KSZ is voornamelijk nuttig om gegevens te verzamelen over de begunstigden (tewerkgestelden, stagiaires, ...) van de sociale inschakelingsondernemingen. Het is immers theoretisch mogelijk om op basis van de lijst van ondernemingen:

- in de datawarehouse deze begunstigde personen op een gegeven ogenblik op te zoeken;
- hun professioneel loopbaantraject te reconstrueren in functie van de beschikbare gegevens.

Dit type van onderzoek impliceert echter het gebruik van geavanceerde statistische middelen en kan slechts op een punctuele wijze, in de marge van een regelmatige publicatie van de gegevens van het monitoringinstrument, plaatsgrijpen.

Voor het overige is het mogelijk om in de Datawarehouse statistische gegevens te vinden over de verschillende reglementeringen en bijdrageverminderingen (bv. activaplan, SINE-maatregel, dienstencheques, ...) die betrekking hebben op deze personen en dit in termen van het volume arbeid, de uitgekeerde lonen, het bedrag van de verminderingen, ...

3.2 De uitvoering van enquêtes

De uitvoering van enquêtes zou slechts een bijzondere wijze van informatieverzameling mogen zijn voor de ondernemingen in de sociale economie. Deze benadering stuit immers op een aantal nadelen, zoals:

- een redelijk hoge kostprijs;
- een relatief zware aanwending (verzending, herinneringen, verwerking van de gegevens, ...);
- een vaak slechts middelmatige responsratio die geen exhaustiviteit toelaat;
- een vaak ook slechts middelmatige kwaliteit van antwoorden (missing values, fouten, schattingen, ...).

In deze context zijn de enige twee types van enquêtes die in het kader van het monitoringinstrument worden aangeraden:

- een jaarlijkse enquête bij de OCMW's, omdat hun initiatieven in de sfeer van de sociale inschakelingseconomie grotendeels ontsnappen aan de nationale databanken;
- een enquête onder alle ondernemingen uit het repertorium om specifieke informatie te verzamelen die niet beschikbaar is in de nationale databanken.

3.2.1 Enquête bij de OCMW's

De sociale inschakelingsinitiatieven die door de OCMW's worden ingericht, maken deel uit van de definitie van de sociale economie zoals die voor het monitoringinstrument wordt gehanteerd. Om die reden zijn ze opgenomen in het repertorium van ondernemingen dat hierboven werd voorgesteld. Bepaalde van deze initiatieven hebben evenwel geen eigen juridisch statuut. Ze worden niet gedekt door de grote nationale databanken en zijn ook niet af te zonderen uit de gegevens van de RSZ-PPO (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid – Plaatselijke en Provinciale Besturen). De enige manier om gegevens te verzamelen over deze initiatieven is hen rechtstreeks te bevragen via een jaarlijkse of periodieke enquête.

3.2.2 Enquête onder de ondernemingen uit het repertorium

Er zijn twee gegevenscategorieën die niet als dusdanig in de grote nationale databanken kunnen teruggevonden worden, maar toch erg belangrijke informatie verstrekken over de sociale ondernemingen. We denken ten eerste aan bepaalde gegevens over economische en sociale bedrijfsprestaties en ten tweede aan gegevens die de mate van daadwerkelijke conformiteit aan de criteria van de sociale economie weergeven.

Zowel de hoogte van de ontvangen subsidies als de outputindicatoren (zoals aantal opleidingsuren, aantal gepresteerde uren, verbetering van de kwalificaties, kwaliteit van de aangeboden arbeid, ...) zijn gegevens die erg interessant zijn voor een goed begrip en overzicht van de sociale economie. Parallel aan de analyse van de inschakelingstrajecten (zie supra, datawarehouse KSZ), kunnen deze gegevens de basis vormen voor de constructie van indicatoren met betrekking tot de economische en sociale performantie van de onderzochte ondernemingen. Als er echter al gegevens van dit type bestaan in de bijgehouden databanken van bepaalde administraties, koepels of ledenfederaties, dan zijn ze soms beperkt, onvolledig of niet noodzakelijk onderling vergelijkbaar. Het is momenteel te vroeg om op basis van de bestaande gegevensbanken een exhaustief en coherent overzicht te krijgen op de financiering en de reële productie van de sociale inschakelingsondernemingen.

3.2.3 Enquête naar de arbeidskrachten

De nieuwe Enquête naar de Arbeidskrachten (zie ook bijlage 2) is een doorlopende enquête die door de FOD Economie in België wordt afgenomen. Ze verstrekt heel wat persoonlijke gegevens zoals informatie over de demografische achtergrond, de kenmerken van tewerkstelling, het zoeken naar werk, de toestand van de niet-actieven, de opleiding en de inkomens. Aangezien het om een steekproefenquête gaat, is niet mogelijk de gegevens van de sociale ondernemingen en hun werknemers (doelgroepwerknemers) te filteren. Hiervoor is de gebruikte NACE-codering niet accuraat genoeg.

De gegevens uit de enquête kunnen eventueel dienst doen als basisbron voor de monitoring van de aanbodzijde van de arbeidsmarkt, ook in Europees perspectief. Ze biedt dus hoofdzakelijk contextinformatie over de globale Belgische arbeidsmarkt. Het is eveneens mogelijk de potentiële omvang van de populatie doelgroepwerknemers te bepalen via de selectie volgens een aantal persoonsgebonden kenmerken.

3.3 Samenvatting

Tabel 3.2 vat de procedure voor de verzameling van informatie voor de oprichting van een monitoringinstrument sociale economie samen.

Tabel 3.2 Constructie van het monitoringinstrument

Bron	Type van gegevens	Opmerkingen
Grote nationale databanken		
RSZ	<ul style="list-style-type: none"> – tewerkstellingsgegevens (aantal tewerkstellingsplaatsen; aantal werknemers, VTE, totaalbedrag van de lonen, totaalbedrag van de bijdragen, ...) – schatting van de toegevoegde waarde 	<ul style="list-style-type: none"> – exhaustief – individuele gegevens (per onderneming)
BTW	<ul style="list-style-type: none"> – verkopen – aankopen – investeringen 	<ul style="list-style-type: none"> – exhaustief voor dat wat onderworpen is aan de BTW – individuele gegevens, maar anoniem

Tabel 3.2 Constructie van het monitoringinstrument (vervolg)

Bron	Type van gegevens	Opmerkingen
Grote nationale databanken		
NBB – Balanscentrale	<ul style="list-style-type: none"> – boekhoudkundige gegevens (balans, resultatenrekening, staat van de vastleggingen,...) – tewerkstellingsgegevens (personeel, lonen, tewerkstellings-subsidies) 	<ul style="list-style-type: none"> – exhaustief voor de commerciële ondernemingen, maar de kleine verenigingen zijn afwezig – individuele gegevens
Datawarehouse van de KSZ	<ul style="list-style-type: none"> – gegevens over de trajecten van inschakeling van begunstigden in de sociale economie-ondernemingen – gegevens over de maatregelen activa, SINE, dienstencheques, ... met betrekking tot de begunstigden 	<ul style="list-style-type: none"> – exhaustief – de analyse van de inschakelingstrajecten is een complex werk en kan slechts occasioneel uitgevoerd worden en gepresenteerd worden in de marge van de regelmatige publicaties van het monitoringinstrument
Databanken van administraties en federaties		
Zie bijlage 1 en 2	Zie bijlage 1 en 2	gedeeltelijke gegevens over een categorie van ondernemingen of werknemers, nuttig om complementaire inzichten met betrekking tot een specifieke sector aan te reiken
Enquêtes		
OCMW	Alle types van gegevens	Jaarlijkse of periodieke enquête
Andere ondernemingen uit het repertorium	<ul style="list-style-type: none"> – subsidies – outputindicatoren (aantal opleidingsuren, verbetering van de kwalificaties, ...) 	Ten hoogste jaarlijks via de structurele enquête bij de ondernemingen van het NIS
Enquête naar de arbeidskrachten	Gegevens over: <ul style="list-style-type: none"> – tewerkgestelde personen – werklozen – niet actieven 	Doorlopende enquête bij een steekproef van ondernemingen enkel geschikt voor contextinformatie

HOOFDSTUK 4

INDICATOREN

1. Inleiding

Na de conceptuele afbakening van de sector en de analyse van de aansluitbaarheid van de databanken, proberen we tot slot te komen tot een bruikbare set van indicatoren. Een indicator meet een bepaald fenomeen, heeft een signalerende functie en wordt bij voorkeur via een getal uitgedrukt. De keuze van de indicatoren wordt niet alleen bepaald door de doelstellingen van het monitoringinstrument, maar ook door de beschikbaarheid van de gegevens. De gegevens uit de grote nationale databanken en administratieve bestanden vormen de basis van de indicatorensets. Het monitoringinstrument kan de vorm aannemen van verschillende thematisch geclusterde indicatorensets. Bij de keuzes is het belangrijk zowel de kerncijfers over de sector te vatten, maar ook de verhouding tot de rest van de economie te duiden. In dit hoofdstuk trachten we via tabellen een overzicht te geven van de mogelijk beschikbare indicatoren die deel kunnen uitmaken van het monitoringinstrument.

2. Doelstelling van het monitoringinstrument

De doelstellingen bepalen de opzet en architectuur van het monitoringinstrument. Het doel van het monitoringinstrument is op basis van bestaande databestanden een bruikbare set van indicatoren te creëren op geaggregeerd niveau. Dit niveau kan het niveau van de activiteiten of de werkvormen zijn. Op beide niveaus tracht het instrument een totaaloverzicht te maken van de sector van de sociale economie in Vlaanderen. Aldus wordt een morfologie weergegeven met detailgegevens over de sector op beide niveaus. Hierbij vormt de beschikbaarheid van de gegevens een belangrijke beperkende factor. Sommige gegevens zijn niet voorhanden in de geraadpleegde databanken, in sommige gevallen dienen de gegevens verder bewerkt te worden tot een gezamenlijke geharmoniseerde format. Ook dient er een keuze gemaakt te worden met betrekking tot de valorisatie van het instrument. Dit kan de vorm aannemen van een access-databestand of van een breed toegankelijke web-toepassing.

Tabel 4.1 illustreert een voorstel van model met de verschillende componenten van het monitoringinstrument. Een eerste component omvat indicatoren met betrekking tot de economische meerwaarde van de sector. De indicatoren hebben in de eerste plaats betrekking op de sociale inschakelingseconomie als onderdeel van het ruimere sector 'sociale economie'. Ze verstrekken vooral informatie van financieel-economische en personeelsgebonden aard. Deze gegevens zijn relatief éénvoudig terug te vinden in de grote nationale databanken en administratieve bestanden. Ze bieden het voordeel van de duidelijkheid omwille van hun kwantitatief karakter. Een tweede component omvat indicatoren met betrekking tot de sociale en ecologische meerwaarde. Deze zijn moeilijker te vinden omdat ze eerder kwalitatief van aard zijn en de meetinstrumenten terzake nog eerder experimenteel zijn.

Tabel 4.1 Model van het monitoringinstrument

Economische meerwaarde	
Aanbod van arbeid (de werknemer)	Vraag naar arbeid (de werkgever)
GLOBALE ARBEIDSMARKT	
Beroepsbevolking	Vestigingen
1. werkende beroepsbevolking	
2. werkloze beroepsbevolking	
– aantal en profielkenmerken van de potentiële doelgroep	
SECTOR SE (morfologie)	
Personeelsgegevens:	Gegevens over de ondernemingen
a) Doelgroepwerknemers	1. activiteiten, structuur, organisatie
1. aantal	2. schaalgrootte, reikwijdte
2. profielkenmerken	3. afnemers
b) Andere werknemers	4. subsidiestromen
1. aantal	5. economische meerwaarde
2. profielkenmerken	6. sociale en ecologische meerwaarde
Sociale en ecologische meerwaarde	

2.1 Economische meerwaarde

Deze component omvat enerzijds een monitoring van de economische morfologie van de sector en anderzijds een monitoring van de werkvormen en subsidiestromen ten behoeve van de beleidsmatige impactanalyse. De tabel maakt een onderscheid tussen de vraagzijde (de werkgevers en hun vestigingen) en de aanbodzijde

(de doelgroepwerknemers) van arbeid en tussen de globale arbeidsmarkt en de sector van de sociale economie. Aan de aanbodzijde in de globale arbeidsmarkt bestaat de beroepsbevolking uit een werkend en een werkloos segment. Onder de werkloze beroepsbevolking bevindt zich een belangrijke doelgroep van de Vlaamse gesubsidieerde sociale inschakelingseconomie. Deze doelgroep combineert verschillende arbeidsmarktkenmerken zoals een laag opleidingsniveau en/of een hoge werkloosheidsduur met psychosociale achterstellingskenmerken. De monitoring van deze potentiële doelgroep voor de sociale economie naar aantal en profiel vormt een component van het monitoringinstrument.

Op het niveau van de sector wordt getracht een gedetailleerd inzicht te geven in de morfologie van de sector: zowel van de aanbodzijde als van de vraagzijde. De morfologie van de aanbodzijde omvat een gedetailleerd overzicht van het aantal tewerkgestelde werknemers en hun profielkenmerken en dit zowel van doelgroepwerknemers als van andere werknemers. Met name ten aanzien van de doelgroepwerknemers stellen we de vraag voor welke doelgroepen (jongeren, ouderen, nieuwkomers, ...) de activiteiten worden georganiseerd. De morfologie van de vraagzijde van de arbeid (de werkgeverszijde) vormt eveneens een belangrijke component van het monitoringinstrument:

- welke activiteiten (producten en diensten) komen er tot stand in welke economische sectoren?
- wat is de schaalgrootte van deze activiteiten (geografische omschrijving)?
- wat is de reikwijdte van deze activiteiten (de afnemers zoals particulieren, gezinnen, bedrijven, non-profit, lokale overheden, ...)?
- hoe is de sector georganiseerd en gestructureerd?
- welke subsidiestromen ondersteunen de diverse activiteiten?
- wat is de economische meerwaarde (in termen van gecreëerde tewerkstelling, toegevoegde waarde, omzet, winst, ...)?
- wat is de sociale en ecologische meerwaarde?

De indicatoren dienen informatie te geven op meerdere niveau's. Het eerste niveau is het niveau van de projectmatige werkvorm die kan gekoppeld worden aan de subsidiestromen. Het tweede niveau omvat een aggregatie op niveau van de economische activiteiten die door de verschillende projecten worden aangeboden.

2.2 Sociale en ecologische meerwaarde

Naast de personeelsgegevens en de gegevens over de ondernemingen, kan ook gezocht worden naar indicatoren voor screening van maatschappelijke meerwaarde. Maatschappelijke prestatiemeting kan procesgericht zijn of resultaat- en impactgericht.

Een voorbeeld van procesgericht maatschappelijke prestatiemeting is *social auditing*. Social auditing is een proces om op systematische manier in dialoog met sta-

keholders maatschappelijke doelstellingen te meten, te evalueren en bij te sturen. Dit is echter eerder een strategisch managementinstrument op individueel organisatieniveau dat gebaseerd is op de evenwichtige betrokkenheid van alle stakeholders. Dit is sterk project- en ondernemingsafhankelijk. Om die reden wordt het instrument niet verder onderzocht.

Voorbeelden van resultaat- en impactgerichte prestatiemeting zijn *sociale kosten-baten analyse* en *Social Return on Investment (SROI)*. SROI is eerder gericht op investeringsanalyse. Het bepalen van de maatschappelijke waarde, de waarde van een geïnvesteerde euro in een project gedurende een bepaalde tijdsperiode (meestal 5 tot 10 jaar), is de centrale doelstelling van de SROI-methodiek (Scholten, 2003). De ultieme uitdaging is de geïnvesteerde hoeveelheid geld te vergelijken met de waarde die het creëert. Hierbij vertrekt men van het gemengde waarde concept (*blended value*): economische, sociale en ecologische waarde. Via financiële technieken wordt er een idee gevormd van de economische waardebepaling door elementen van sociale waarde te kwantificeren en te monetariseren. Dit is geen eenvoudige oefening en het instrument is, net als het social audit-instrument overigens, nog volop in ontwikkeling.

Voor SROI geldt overigens ook eenzelfde euvel ten aanzien van het hier te ontwikkelen monitoringsysteem als dat wat ook bij de social audit werd gesignaleerd. Het is in de eerste plaats een ondernemingsgebonden waarderingsmethodiek, terwijl het monitoringinstrument bedoeld is om op geaggregeerd niveau gegevens te verzamelen. Daarbij komt het praktische probleem dat noch social audit, noch SROI momenteel op grote schaal worden toegepast en dat er bijgevolg ook weinig of geen gegevens van deze aard voorhanden zijn. Bovendien worden deze gegevens nergens gecentraliseerd. Omwille hiervan stellen we voor de monitor in zijn huidige vorm toe te spitsen op de beschikbare personeelsgegevens (aantal en profiel) en gegevens (morfologie zowel als financieel-economische gegevens) van de sociale economie-ondernemingen die erdoor omsloten worden.

3. Indicatoren

3.1 Definitie

Het is zinvol bij de aanvang het kader te geven van de diverse indicatoren types zoals die in deze studie gebruikt zullen worden. Een indicator wordt in deze studie gedefinieerd volgens de internationale conventies. Volgens de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO, 2003) is een indicator “a parameter, or a value derived from parameters, which points to, provides information about, describes the state of a phenomenon/environment/area, with a significance extending beyond that directly associated with a parameter value.”

Een parameter is: "a property that is measured or observed." In de Nederlandse vertaling luidt dit: "een variabele of een aggregatie van variabelen, die een bepaald systeem of proces beschrijft en een bredere betekenis heeft dan alleen de waarde van een variabele".

Bij het gebruik van indicatoren zal men altijd moeten simplificeren op basis van een model, en per definitie moeten kwantificeren. Omdat ze verwijzen naar een groot aantal grootheden, die niet altijd meetbaar zijn, kunnen indicatoren informatie geven voor een groot aantal verschillende doeleinden. De OESO vermeldt verder dat indicatoren twee hoofdfuncties hebben, ten eerste "indicators reduce the number of measurements and parameters that normally would be required to give an exact presentation of a situation. As a consequence, the size of an indicator set and the level of detail contained in the set need to be limited. A set with a large number of indicators will tend to clutter the overview it is meant to provide." Ten tweede, "they simplify the communication process by which the results of measurement are provided to the user. Due to this simplification and adaptation to user needs, indicators may not always meet strict scientific demands to demonstrate causal chains. Indicators should therefore be regarded as an expression of 'the best knowledge available'".

Indicatoren kunnen voor verschillende doeleinden gebruikt worden zoals het meten van prestaties van ondernemingen. Voor het monitoringinstrument zullen we ons voornamelijk focussen op beleidsindicatoren. Een beleidsindicator kan gebruikt worden om preventieve acties te nemen, beleidseffecten te beoordelen of beleid te evalueren. Beleidsindicatoren worden gekozen uit de verzameling procesindicatoren. Selectiecriteria als betrouwbaarheid, geldigheid, interpreteerbaarheid en de beschikbaarheid van voldoende meetgegevens zijn hierbij belangrijk. Goede indicatoren dienen te beantwoorden aan een aantal criteria:

- specificiteit (concrete, werkbare indicatoren);
- meetbaarheid;
- haalbaarheid (de doelstellingen moeten haalbaar zijn);
- realiseerbaarheid (de vastgelegde parameters moeten realistisch zijn);
- tijdsgebondenheid (de indicatoren zijn gerelateerd aan een bepaalde tijdsduur).

3.2 Omschrijving van de indicatorensets

Het monitoringinstrument wordt onderverdeeld in drie componenten met gegevens over:

- het aantal en profiel van de potentiële doelgroep voor de sociale inschakelings-economie (sectie van de Vlaamse werklozenpopulatie);
- de morfologie van de tewerkgestelde werknemers in de sociale economie (doelgroepwerknemers zowel als andere);

- de morfologie van de ondernemingen in de sociale economie.

Het is tevens belangrijk dat er met betrekking tot de morfologie verschillende aggregatieniveau's gehanteerd worden:

- het niveau van de economische activiteiten (sector);
- het niveau van de werkvormen;
- het geografisch niveau van de gemeenten.

De onderstaande tabellen tonen een aantal mogelijke indicatoren of geharmoniseerde kengetallen die kunnen afgeleid worden uit de gegevens die aanwezig zijn in de onderzochte databanken. De tabellen komen tot stand op basis van informatie uit de aangelegde fiches en niet op basis van diepte-inzicht in de databanken. De eerste kolom omvat de benaming van de beoogde indicator, de tweede kolom tracht een precieze omschrijving te geven van de te gebruiken meetbare variabele. Vaak heeft deze betrekking op een berekening of verwijst ze naar een variabele uit een databank. In bepaalde gevallen zullen deze kolommen identiek zijn. Verder wordt ook de gebruikte éénheid aangeduid, evenals de te raadplegen bron. Indien bij de kolom 'bron' meerdere databanken worden weergegeven, betekent dit dat de indicator gebaseerd is op gegevens die in meerdere bronnen beschikbaar zijn. Deze gegevens worden daarom niet noodzakelijk op dezelfde manier gemeten. In het laatste geval kunnen er dus verschillende waarden ontstaan bij dezelfde indicator.

3.2.1 Globale arbeidsmarkt: de potentiële doelgroep

Verschillende instrumenten in de sociale economie, zoals de sociale werkplaatsen, de beschutte werkplaatsen en de initiatieven arbeidszorg zijn in de eerste plaats bedoeld voor een specifieke segment binnen de werkloze beroepsbevolking. Deze doelgroep combineert verschillende arbeidsmarktkenmerken zoals een laag opleidingsniveau en/of een hoge werkloosheidsduur met mentale, medische, psychologische of psychiatrische beperkingen. Zo dienen de werknemers in de sociale werkplaatsen minstens vijf jaar werkloos te zijn, fysieke, psychische of sociale moeilijkheden te hebben, ingeschreven te zijn bij de VDAB en geen hoger diploma behaald te hebben dan een diploma van lager secundair onderwijs. Werknemers in de beschutte werkplaatsen zijn arbeidsgehandicapten ingeschreven bij het VAPH of hebben een specifiek statuut. In het geplande kader van de maatwerkbedrijven vallen de doelgroepen echter samen wat kan leiden tot nieuwe beoordelingscriteria. Ook voor de invoegondernemingen kan de potentiële doelgroep omschreven worden. Het gaat hier om personen met hoogstens een diploma hoger secundair onderwijs of minstens zes maanden inactief en behorend tot de doelgroep van de arbeidsgehandicapten.

De variabelen opleidingsniveau en werkloosheidsduur zijn terug te vinden in de statistieken van de VDAB. De psychosociale achterstellingskenmerken zijn

slechts op twee manieren terug te vinden in de werkzoekendenstatistieken, namelijk via de ingang 'arbeidshandicap' en de ingang 'personen met een MMPP-problematiek.'¹⁵ Werkzoekenden met een arbeidshandicap zijn werkzoekenden die erkend zijn door VAPH, werkzoekenden uit het buitengewoon onderwijs of werkzoekenden met beperkte of zeer beperkte geschiktheid. Werkzoekenden met een potentiële MMPP-problematiek zijn werkzoekenden die door de diensten van de VDAB gescreend werden en waarbij werd aangegeven of deze problemen een potentiële hinderpaal vormen voor hun arbeidsmarktdeelname. Tabel 4.2 toont de variabelen en indicatoren die betrekking hebben op de monitoring van de potentiële doelgroep voor de sociale economie.

Tabel 4.2 Potentiële doelgroepwerknemers voor de sociale inschakelingseconomie binnen de NWWZ (op geaggregeerd niveau)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Leeftijd		ratio	N	VDAB Arvastat
Geslacht		nominaal		VDAB Arvastat
Studieniveau		nominaal		VDAB Arvastat
Werkloosheidsduur		interval		VDAB Arvastat
Nationaliteit		nominaal		VDAB Arvastat
Etniciteit		nominaal		VDAB Arvastat
Beroepsgroep		nominaal		VDAB Arvastat
Tijdsdimensie		ordinaal		VDAB Arvastat
Geografisch niveau ¹⁶		nominaal		VDAB Arvastat
Arbeidshandicap		nominaal		VDAB Arvastat
MMPP-problematiek		nominaal		VDAB Arvastat

3.2.2 Morfologie van de tewerkgestelde werknemers

De morfologie van de tewerkgestelde werknemers in de sociale economie kan o.a. samengesteld worden op basis van gegevens afkomstig van het Vlaams Subsidieagentschap en de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming bij de KSZ. Tabel 4.3 toont de persoonsgegevens van de tewerkgestelden binnen de verschillende Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen.

¹⁵ Mentale, medische, psychologische of psychiatrische problemen.

¹⁶ Vlaanderen, provincies, regio's, Resoc's, Serr's, arrondissementen, zorggebieden of gemeenten.

Tabel 4.3 Tewerkstellingsmaatregelen WSE (ind. niveau)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Maand/trimester/jaar van betaling	trim/jj	ordinaal	numeriek	VSA WSE
Conventienummer	conventie	nominaal	numeriek	VSA WSE
Rijksregisternummer	rijksregisternr	nominaal	numeriek	VSA WSE
Naam, voornaam	naam, voornaam	nominaal	tekst	VSA WSE
Geboortedatum	geboortedatum	interval	numeriek	VSA WSE
Geslacht	geslacht	nominaal	numeriek	VSA WSE
Kwalificatie	kwalificatie	nominaal	tekst	VSA WSE
Gemeente	gemeente	nominaal	tekst	VSA WSE
Postcode	postnr	nominaal	numeriek	VSA WSE
Arbeidsregime	werktijd	nominaal	numeriek	VSA WSE
Datum in dienst/uit dienst	in uit dienst	interval	numeriek	VSA WSE
Scholingsgraad	code kwal	nominaal	numeriek	VSA WSE via Arvostat

Op basis van het identificatienummer van de sociale zekerheid kunnen in de datawarehouse meer individuele socio-economische identificatiegegevens gevonden worden. Tabel 4.4 toont de beschikbare individuele identificatiegegevens van de doelgroepwerknemers. In principe dienen de onderzoeken gevoerd te worden met anonieme gegevens, op geaggregeerd niveau. De gecodeerde en niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard zijn niet toegankelijk. De gegevens zijn beschikbaar op vele verschillende aggregatieniveaus, o.a.:

- geografische afbakening: het rijk, de gewesten, de arrondissementen, de RE-SOC'S en de gemeenten;
- leeftijdsklasse;
- socio-economische positie;
- arbeidsregime;
- SZ-bijdragevermindering;
- type RVA-tussenkost;
- ondernemingsgrootte;
- activiteitssector.

Tabel 4.4 Individuele identificatiegegevens

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
<i>Identificatienummer SZ</i>	insz_ref	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Geboortedatum	D_geboor	Ratio		Datawarehouse RSZ
Leeftijd		Ratio		RSZ
Geslacht	Geslacht	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Hoofdverblijfplaats		Nominaal		RSZ
Nationaliteit	Natio	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Gezinspositie	Lipro-positie	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Inwonenden	Lipro-positie	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Socio-economische positie	Nomenc	Nominaal		Datawarehouse RSZ
Socio-economische mobiliteit ¹⁷	Nomenc	Nominaal		Datawarehouse RSZ

Tabel 4.5 beschrijft de individuele tewerkstellingsgegevens afkomstig uit de datawarehouse. Op basis van het identificatienummer sociale zekerheid kan informatie gevonden worden over het statuut, het arbeidsvolume, het arbeidsregime, de genoten bijdrageverminderingen, het loon en de geactiveerde werkloosheidsuitkeringen van de betrokken individuen. Deze informatie is echter niet toegankelijk op individueel niveau omwille van privacyredenen en zal dus enkel op geaggregeerd niveau en periodiek ter beschikking kunnen worden gesteld.

¹⁷ Er is sprake van jobmobiliteit als de werknemer gelinkt wordt aan een andere werkgever. Er zijn per kwartaal meetmomenten voorzien.

Tabel 4.5 Individuele tewerkstellingsgegevens¹⁸

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
<i>Identificatienummer SZ</i>	insz_ref	nominaal		Datawarehouse RSZ
Statuut (arbeider, bediende, ...)		nominaal		RSZ
Arbeidsvolume				
- Aantal normaal bezoldigde dagen voltijds	jrsrem_f	ratio	N per kwartaal	Datawarehouse RSZ
- Aantal normaal bezoldigde dagen deeltijds	jrsrem_p	ratio	N per kwartaal	Datawarehouse RSZ
Arbeidsregime				
- Voltijds, deeltijds, speciaal, onbepaald	T-prest	ratio	code	Datawarehouse RSZ
- Duur van de arbeid		nominaal	%	RSZ
Bijdragevermindering				
- SZ-bijdragevermindering	mntded of fmn-tred	ratio	€	Datawarehouse RSZ
Type SZ-bijdragevermindering ¹⁹	fcodred	nominaal	/	Datawarehouse RSZ
Loon				
- Gewone bezoldiging	sal100	ratio	€ per kwartaal	Datawarehouse RSZ
- Premies	primes	ratio	€ per kwartaal	Datawarehouse RSZ
- Bijdragevermindering RSZ	mntded of fmn-tred	ratio	€	Datawarehouse RSZ
Activering van de werkloosheidsuitkering				Datawarehouse RSZ
- Bedrag van de uitkering	BEDRAGEN	ratio	€ per maand	Datawarehouse RSZ
- Statuut RVA	fiche 7	nominaal		Datawarehouse RSZ
- Vergoede dagen	DAGEN	ratio	N per maand	Datawarehouse RSZ

Tabel 4.6 toont de individuele betalingsgegevens die afkomstig zijn van het Vlaams subsidieagentschap. Deze gegevens hebben enkel betrekking op de doelgroepwerknemers van de Vlaamse gesubsidieerde sociale inschakelingseconomie

¹⁸ Individuele gegevens zijn in principe niet beschikbaar. Deze gegevens kunnen wel op geaggregeerd niveau samengesteld worden (zie fiche 8: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid).

¹⁹ Er worden 19 types SZ-bijdrageverminderingen bepaald voor de RSZ. Voor elk type SZ-vermindering wordt een ja/nee variabele gecreëerd.

en bieden een inzicht in de uitgekeerde premiebedragen binnen elke tewerkstellingsmaatregel en de prestatiecoëfficiënten van de werknemers.

Tabel 4.6 Individuele betalingsgegevens

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Maand/trimester/jaar van betaling	trim/jj	nominaal	numeriek	VSA WSE
Conventienummer	conventie	nominaal	numeriek	VSA WSE
Type van programma	beleidsitem, benaming	nominaal	numeriek	VSA WSE
Rijksregisternummer	rijksregisternr	nominaal	numeriek	VSA WSE
Ind. volgnummer	ind nr	nominaal	numeriek	VSA WSE
Prestatiecoëfficiënt	coef	nominaal	numeriek	VSA WSE
Code omkaderings-/opleidingspremie	omkadering, opleiding	nominaal	numeriek	VSA WSE
Premiebedrag	premie	ratio	numeriek	VSA WSE

3.2.3 Morfologie van de ondernemingen in de sociale economie

Tabel 4.7 toont een overzicht van de verschillende procesindicatoren die betrekking hebben op de verschillende Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen. Deze maken een programmatorische opvolging mogelijk met gegevens over verloop, bereik en diversiteit, effectiviteit van de maatregelen en het groeipad. De gegevens omvatten ook de budgettaire opvolging per tewerkstellingsmaatregel.

Tabel 4.7 Tewerkstellingsmaatregelen WSE (ondernemingsniveau)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Maand/trimester/jaar van betaling	trim/jj	nominaal	numeriek	VSA WSE
Type van programma	beleidsitem, benaming	nominaal	numeriek	VSA WSE
Conventienummer	conventie	nominaal	numeriek	VSA WSE
Straat, postnummer, gemeente	straat, postnr_wg, gemeente	nominaal	tekst, numeriek	VSA WSE
<i>Programmatorische opvolging</i>				
Verloop, bereik en diversiteit				
- bereik op 01/01/200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- instroom in 200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- uitstroom in 200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- cumulatief bereik in 200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- bereik op 31/12/200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- groei in 200X		ratio	N	VSA, VDAB CVS
- rotatie (vernieuwing zonder groei)		ratio	N	VSA, VDAB CVS
Effectiviteit van de tewerkstellingsmaatregelen				
- uitstroom uit werkloosheid na 6 mnd		ratio	%	VSA, VDAB CVS, Dimona
- uitstroom naar werk na 6 mnd		ratio	%	VSA, VDAB CVS, Dimona
Groeipad				
- totaal aantal actieve initiatieven (dossiers)		ratio	N	VSA
- aantal goedgekeurde VTE in actieve dossiers		ratio	VTE	VSA
- aantal nieuwe initiatieven (dossiers) in de loop van het jaar		ratio	N	VSA

Tabel 4.7 Tewerkstellingsmaatregelen WSE (ondernemingsniveau) (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
- aantal goedgekeurde VTE in nieuwe dossiers		ratio	VTE	VSA
bezetting: aantal ingevulde plaatsen (in VTE) t.a.v. aantal goedgekeurde plaatsen (in VTE) in actieve initiatieven		ratio	%	VSA
- aantal stopgezette initiatieven in de loop van het jaar		ratio	N	VSA
- aantal VTE in stopgezette initiatieven in de loop van het jaar		ratio	VTE	VSA
<i>Budgettaire opvolging</i>				
Budgettering per maatregel				
- vooropgestelde budget		ratio	€	VSA
- besteed budget		ratio	€	VSA

Tabel 4.8 omvat een groot aantal indicatoren met algemene identificatiegegevens over de ondernemingen uit de sociale economie. Deze gegevens zijn voornamelijk afkomstig van de KBO en de verrijkte KBO.

Tabel 4.8 Algemene identificatiegegevens van de onderneming

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Ondernemingsnummer	companyid	nominaal		KBO, VKBO, datawarehouse
RSZ-nummer	matric	nominaal		KBO, VKBO, datawarehouse
BTW-nummer		nominaal		KBO, BTW
Vestigingsnummer		nominaal		VKBO
Code (onderneming of vestiging)		nominaal		VKBO
Soort onderneming (natuurlijk persoon of rechtspersoon)		nominaal		VKBO
Benaming		nominaal		KBO, VKBO, DBRIS

Tabel 4.8 Algemene identificatiegegevens van de onderneming (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Aantal vestigingen		nominaal	N	KBO, RSZ
Adres sociale zetel en vestigingen		nominaal		KBO, VKBO
Adres maatschappelijke zetel en vestigingen		nominaal		KSZ, DBRIS, RSZ
Historische basisidentificatiegegevens		nominaal		VKBO
Juridische vorm	notjur	nominaal		KBO, VKBO, datawarehouse, DBRIS, RSZ
Juridisch statuut van de onderneming		nominaal		KBO, VKBO
Hoedanigheid van de onderneming		nominaal		VKBO
Oprichtingsdatum en inschrijvingsdatum		nominaal	datum	KBO, VKBO, DBRIS
Taalcode		nominaal		VKBO
Bankrekeninggegevens		nominaal		VKBO
Fusies en verbindingen tussen ondernemingen		nominaal		VKBO
NACE-BEL code van onderneming en vestigingen	codnac, naceetab	nominaal		KBO, VKBO, datawarehouse, DBRIS, RSZ
Beroepsklasse		nominaal		DBRIS
Activiteit van de onderneming en vestigingen		nominaal		VKBO
Aanduiding hoofd-, nevenactiviteit		nominaal		KBO, VKBO, DBRIS
Aandeelhouders		nominaal		VKBO
Staatsbladpublicaties		nominaal		VKBO

Tabel 4.9 omvat gedetailleerde gegevens over de tewerkstelling bij de ondernemingen. Deze gegevens zijn afkomstig van de RSZ maar zijn vooral te vinden in de sociale balans van de jaarrekening. De jaarrekeningen kunnen geraadpleegd worden bij de NBB. De tabel bevat indicatoren met betrekking tot de uitgekeerde lonen, het totaal aantal werknemers op afsluitingsdatum, het gemiddeld aantal werknemers, instroom en uitstroom, profielkenmerken (geslacht, opleidingsniveau, beroepscategorie, contracttype), reden van vertrek, maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid en opleiding voor werknemers.

Tabel 4.9 Tewerkstellingsindicaties van de onderneming

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Paritair comité	nr-cp	ordinaal		VKBO, RSZ, datawarehouse
Tewerkstellingsklasse per onderneming en per vestiging		ordinaal		VKBO, DEBRIS, RSZ
Aantal arbeidsplaatsen	P	ratio	N	RSZ
Aantal werknemers	T	ratio	N	RSZ
Aantal VTE		ratio	VTE	RSZ
Bedrag van de lonen:	R			
- brutoloon ²⁰		ratio	€	RSZ
- werknemersbijdragen		ratio	€	RSZ
- werkgeversbijdragen		ratio	€	RSZ
- bijdrageverminderingen		ratio	€	RSZ
- theoretisch verschuldigde bijdragen		ratio	€	RSZ
- totale loonkosten		ratio	€	RSZ
Totaal aantal werknemers op afsluitingsdatum	code 105 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens de aard van de arbeidsovereenkomst:				
- onbepaalde duur	code 110 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- bepaalde duur	code 111 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- duidelijk omschreven werk	code 112 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vervangingsovereenkomst	code 113 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens het geslacht:				
- mannen	code 120 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vrouwen	code 121 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens de beroepscategorie:				
- directiepersoneel	code 130 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- bedienden	code 134 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB

²⁰ Met inbegrip van de eindejaarspremie, vakantiegeld, opzeggingsvergoeding, ...

Tabel 4.9 Tewerkstellingsindicaties van de onderneming (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
- arbeiders	code 132 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- andere	code 133 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
Gemiddeld aantal werknemers tijdens het boekjaar	code 100 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
Aantal daadwerkelijk ge-presteerde uren tijdens het boekjaar	code 101 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	code 62 resultatenrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
Aantal werknemers ingeschreven tijdens het boekjaar	code 205 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens de aard van de arbeidsovereenkomst:				
- onbepaalde duur	code 210 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- bepaalde duur	code 211 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- duidelijk omschreven werk	code 212 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vervangings-overeenkomst	code 213 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens het geslacht en onderwijsniveau:				
- mannen				
- lager onderwijs	code 220 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- sec. onderwijs	code 221 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB

Tabel 4.9 Tewerkstellingsindicaties van de onderneming (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
- hoger niet univ. onderwijs	code 222 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- univ. onderwijs	code 223 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vrouwen				
- lager onderwijs	code 230 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- sec. onderwijs	code 231 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- hoger niet univ. onderwijs	code 232 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- univ. onderwijs	code 233 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
Aantal werknemers uitgeschreven tijdens het boekjaar	code 305 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens de aard van de arbeidsovereenkomst:				
- onbepaalde duur	code 310 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- bepaalde duur	code 311 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- duidelijk omschreven werk	code 312 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vervangingsovereenkomst	code 313 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens het geslacht en onderwijsniveau:				
- mannen				
- lager onderwijs	code 320 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- sec. onderwijs	code 321 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- hoger niet univ. onderwijs	code 322 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- univ. onderwijs	code 323 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vrouwen				
- lager onderwijs	code 330 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- sec. onderwijs	code 331 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB

Tabel 4.9 Tewerkstellingsindicaties van de onderneming (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
- hoger niet univ. onderwijs	code 332 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- univ. onderwijs	code 333 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst:				
- pensioen	code 340 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- brugpensioen	code 341 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- afdanking	code 342 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- Andere	code 343 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
Maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid				
- voordeelbanen	code 414 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- sociale maribel	code 415 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- structurele vermindering RSZ-bijdragen	code 416 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- doorstromingsprogramma's	code 417 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- dienstenbanen	code 418 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- overeenkomst werkopleiding	code 503 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- leerovereenkomst	code 504 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- startbanenovereenkomst	code 419 sociale balans	ratio	N, VTE of €	balanscentrale NBB
- jongerenstages	code 502 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB
- vermindering van de persoonlijke bijdragen van SZ aan werknemers met lage lonen	code 507 sociale balans	ratio	N of VTE	balanscentrale NBB

Tabel 4.9 Tewerkstellingsindicaties van de onderneming (vervolg)

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Opleidingen voor werknemers				
- aantal betrokken werknemers				
- mannen	code 5801 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
- vrouwen	code 55811 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
- aantal gevolgde opleidingen				
- mannen	code 5802 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
- vrouwen	code 5812 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
- kosten voor de onderneming				
- mannen	code 5803 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB
- vrouwen	code 5813 sociale balans	ratio	N	balanscentrale NBB

De neergelegde jaarrekeningen bij de balanscentrale van de NBB omvatten uiteraard ook belangrijke gegevens met betrekking tot de financieel-economische toestand van de ondernemingen uit de sociale economie. De indicatoren in tabel 4.10 omvatten financiële waarderingsratio's die berekend worden op basis van diverse posten uit de jaarrekening en geven een indicatie over de exploitatievoorwaarden, de rendabiliteit en de financiële structuur.

Tabel 4.10 Financieel-economische gegevens van de onderneming

Indicator	Variabele (concrete invulling van indicator)	Meetniveau	Eénheid (bv. persoon, VTE, N, %, €)	Bron
Exploitatievoorwaarden ²¹				
- omzet	code 70 resultatenrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
- bedrijfswinst	code 70/64 resultatenrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
- toegevoegde waarde per personeelslid	berekening jaarrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
- exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	code 740 toelichting jaarrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
- kapitaalsubsidies	code 9125 toelichting jaarrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
- interestsubsidies	code 9126 toelichting jaarrekening	ratio	€	balanscentrale NBB
Rendabiliteit				
- netto-rendabiliteit van het EV	berekening jaarrekening	ratio	%	balanscentrale NBB
- netto-rendabiliteit van het totaal der activa	berekening jaarrekening	ratio	%	balanscentrale NBB
Financiële structuur				
- liquiditeit in ruime zin	berekening balans	ratio	/	balanscentrale NBB
- solvabiliteit	EV/balanstotaal	ratio	/	balanscentrale NBB

²¹ Deze ratio's zijn indicatoren van de industriële en commerciële doeltreffendheid van een vennootschap, zonder rekening te houden met haar financiële en uitzonderlijke resultaten.

BIJLAGEN

Bijlage 1 / Fiches grote nationale databanken

- Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)
- Verrijkte Kruispuntbank van Ondernemingen (VKBO)
- Nationale Bank van België (NBB) - Nationale Rekeningen
- Nationale Bank van België (NBB) - Balanscentrale
- Datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ)
- Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - DBRIS (Databank van de Statistische Informatieplichtigen)
- Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Structurele bevraging van de ondernemingen
- RSZ
- BTW

De fiches in deze bijlage werden opgesteld in het kader van het onderzoek 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaardeneconomie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006) en worden hier weergegeven met de goedkeuring van Michel Marée, auteur van deze fiches, en het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie, opdrachtgever van de studie.

De beschrijving van de inhoud van de databanken werd door HIVA in detail verder uitgewerkt.

1. Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)

1. Bron:	Kruispuntbank van ondernemingen (KBO)
2. Relevantie:	<p>De Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) inventariseert alle ondernemingen in België. Het is dus de enige gegevensbron die een exhaustief overzicht biedt van het aantal ondernemingen volgens hun verschillend juridisch statuut. In het bijzonder de vso's en de vzw's zijn in deze databank opspoorbaar.</p> <p>Naast de geboden tellingmogelijkheden, voorziet de Kruispuntbank het identificatienummer van eender welke onderneming en kan men bijgevolg de onderneming die gebruik maken van dit nummer (bv. RSZ, BTW,...) terugvinden in de fiches.</p> <p>In de hoedanigheid van administratieve gegevensbron, bevat de Kruispuntbank in principe geen gegevens van economische aard.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>De KBO is operationeel sedert 1 juli 2003. Zij wordt beheerd door de beheerscel van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. De statistische exploitatie van de KBO wordt verzekerd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De KBO is een databank die meerdere administratieve bronnen omvat. De dienst Openbare Financiën (BTW), Sociale Zaken (RSZ), Justitie (Griffie van de Handelsrechtbank) en de ondernemersloketten zijn allen verbonden met de KBO. Zij voeren de data in de KBO en corrigeren ze indien nodig. Deze administratieve bronnen zijn wettelijk erkend en bepaald.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>a) Bepaalde gegevens zijn rechtstreeks publiek toegankelijk via de website van de KBO ("Public Search": zie punt 7): het gaat voornamelijk over basisidentificatiegegevens zoals het ondernemingsnummer, de juridische vorm, het adres, de NACE-code,... Een zoekopdracht gebeurt via het ondernemingsnummer, de naam van de onderneming of de postcode.</p> <p>b) Voor de andere gegevens (administratieve gegevens met betrekking tot het kapitaal, balans of bankrekeningnummer,...) is het mogelijk afzonderlijk toegang te vragen (met uitzondering van gevoelige informatie). Voor beperkte vragen zijn de gegevens gratis te verkrijgen, voor andere ge-</p>

vallen is de dienst betalend (vb. indien de vraag betrekking heeft op gegevens op geaggregeerd niveau).

c) De KBO kan eveneens via de diensten van de NIS, belast met het statistisch beheer van de gegevens, bepaalde opzoeken op vraag uitvoeren (vb. vinden van ondernemingsnummer, uitvoeren van tellingen van ondernemingen,...).

4.2. Procedure:

Aan de hand van een geschreven aanvraag gericht aan de beheerscel van de FOD of in voorkomende geval rechtstreeks aan het NIS.

4.3. Contactadres:

1. Marie-Christine Colin-Lefebvre
Algemeen Raadgever
FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
Beheerscel KBO
Rue de Louvain, 44
1000 Brussel
Tel: 02/548 66 32

2. Jean-Pierre Georges
Attaché
FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
NIS
Rue de Louvain, 44
1000 Brussel
Tel: 02/548 62 73
Jean-Pierre.Georges@statbel.mineco.fgov.be

4.4. Type van ondersteuning:

Elektronisch (alle typen van bestanden: Excel, Access, ...)

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

1. De KBO is een databank met alle administratieve gegevens betreffende de ondernemingen en hun vestigingsplaatsen. Hiertoe wordt er een uniek identificatienummer toegekend voor elke onderneming gevestigd in België. Onder 'onderneming' dient men alle rechtspersonen (handelsondernemingen, vzw's, openbare maatschappijen,...) te verstaan, maar ook elke fysieke persoon, rechtspersoon of vereniging die:
een commerciële of ambachtelijke handel voert of;
onderworpen is aan de sociale zekerheid in de hoedanigheid van werkgever of;
onderworpen is aan de BTW of;
als zelfstandige een intellectueel beroep uitoefent, vrij of in dienstverband.

2. De gegevens van de KBO omvatten:

- het ondernemingsnummer en het aantal vestigingen;
- la benaming van de onderneming;
- het adres van de onderneming (sociale zetel) en van zijn vestigingsplaatsen;
- het nummer van de RSZ of van de BTW;
- de juridische vorm van de onderneming (zie 5.3);
- de juridische situatie van de onderneming (normaal, ontbinding, vereffening, concordaat);
- de oprichtingsdatum van de onderneming (en van al zijn vestigingen) en de einddatum;
- de NACE-BEL activiteitscode van de onderneming en de vestigingen.

Alle gegevens van de KBO zijn publiek, met enkele uitzonderingen voorzien in de wet (voornamelijk de naam van personen).

5.2. De variabelen:

Aantal ondernemingen opgenomen in de KBO: totaal aantal op een bepaalde datum (j/m/a), aantal creaties in een beschouwde periode, aantal faillissementen in een beschouwde periode.

Opmerking:

Het aantal faillissementen is gebaseerd op de aangiften van de ondernemingen bij het handelsregister en op het Staatsblad voor wat betreft de vzw's. Bepaalde vzw's laten soms na om de beëindiging van hun activiteiten aan te geven: deze vzw's zijn dus *juridisch* nog steeds bestaande (ze zijn opgenomen in de KBO), maar zijn in feite *inactief*. Men kan zich een idee vormen van de inactieve vzw's:

1°) door een telling te doen van de vzw's die niet langer ingeschreven zijn bij de BTW, noch bij de RSZ en dus geen reële activiteit meer hebben, maar wel nog officieel bestaan ("economische straling");

2°) of, in tegendeel, door de vzw's te tellen die onlangs een statutenwijziging hebben laten publiceren in het Staatsblad in overeenstemming met de nieuwe wet van 2002 (de statutenwijziging verschenen in het Staatsblad worden in principe geregistreerd in de KBO).

NB: de verplichte vermeldingen in de statuten die door de wet van 2002 worden opgelegd, hebben de vzw's genoodzaakt hun statuten te wijzigen. Het deponeren van de statuten op de Griffie moet voorafgegaan worden door de vraag van publicatie aan het Staatsblad. Helaas, volgens informatie verkregen bij het Ministerie van Justitie, zou ongeveer de helft van de vzw's hun statuten op de uiterste datum van 31/12/2005 niet hebben gewijzigd, hetgeen hoger lijkt dan het aantal "dode" vzw's. Binnen de drie jaren zal een procedure van rechterlijke ontbinding gestart worden ten aanzien van vzw's die geen teken van leven hebben gegeven. Dit maakt het mogelijk de KBO te zuiveren van vzw's die niet langer actief zijn.

5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:

Het aantal geïnventariseerde ondernemingen kan op gekruiste wijze volgens verschillende criteria weergegeven worden. Onder de meest nuttige criteria weerhoudt men de volgende:

- de juridische vorm van de onderneming: zie lijst van juridische codes op de website van de KBO (zie punt 7). Deze lijst wordt geactualiseerd in overeenstemming met het Rijksregister voor Rechtspersonen (RRRP). De lijst van codes maakt het mogelijk om vzw's en vso's terug te vinden. De vennootschappen zonder vso-statuut, die wel dienen beschouwd te worden als relevant voor de sociale economie, zijn opgenomen in de KBO, maar zijn niet rechtstreeks opspoorbaar. Het gaat voornamelijk om door de Nationale Raad voor de Coöperatie erkende coöperatieven die niet het

statuut van vso hebben.

Merk ook het bestaan van de code 721 'maatschappij of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid' op, die betrekking heeft op verenigingen met een inschrijving in een centrale administratie (RSZ,...).

- *de locatie van de onderneming of zijn filialen*: volgens de gemeentecode van de NIS of volgens de postcode

- *het type activiteit van de onderneming of zijn filialen*: volgens de NACE-BEL code, gaande tot 7 tekens (5 posities voor de sociale activiteiten, cultuur, vorming,...).

Enkel de ondernemingen die bij de RSZ of BTW zijn ingeschreven worden van een NACE-code voorzien. Anders gezegd beschikken de organisaties, zoals bepaalde vzw's, die noch bij de RSZ, noch bij de BTW zijn ingeschreven, niet over een activiteitscode in de KBO.

Men beschikt voor de ondernemingen zowel over de code die door de RSZ, als door de BTW-administratie werd toegekend. Beide codes kunnen verschillend zijn: de RSZ combineert de criteria van omzetcijfer en activiteit van het tewerkgesteld personeel om de hoofdactiviteit te bepalen, terwijl BTW zich slechts baseert op het aangegeven omzetcijfer. Laatstgenoemde kan echter niet representatief zijn voor de hoofdactiviteit (een ziekenhuis dat over een cafetaria beschikt zal bijvoorbeeld bij de BTW geregistreerd worden onder de onderworpen activiteitscode, te weten de horeca). In geval van verschil, moet de RSZ-code als meest relevant geacht worden. Voor de vestigingsplaatsen voorziet de NACE-code informatie afkomstig van de ondernemingsloketten. In feite kunnen er verschillende NACE-codes voor dezelfde vestiging zijn (indien er bijvoorbeeld door de onderneming codes voor een toekomstige activiteit werden aangevraagd), hetgeen de informatie minder nuttig maakt. De NACE-codificatie van de instellingen die door de RSZ (zie deze fiche) wordt gevoerd, is betrouwbaarder en wordt verder geïntegreerd in de KBO.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De KBO wordt rechtstreeks onderbouwd door de verschillende administratieve entiteiten (zie 3.2).

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Neen

6.3. Exhaustiviteit:

In principe worden alle ondernemingen in de KBO opgenomen, met inbegrip van de vzw's, zelfs wanneer zij zich aan activiteiten wijdt die niet door RSZ of BTW geteld worden.

De personen die, als zelfstandige, een vrij beroep (advocaten, artsen,...), intellectueel beroep (boekhouden,...) of beroep van dienstverlener (paramedische beroepen zoals logopedisten,...) uitoefenen, werden nog niet in de KBO geïntegreerd om technische redenen, behalve in geval van onderwerping aan BTW of als zij als werkgever bij de RSZ zijn geregistreerd.

De feitelijke verenigingen die nergens worden ingeschreven (noch bij RSZ, noch bij de BTW, noch in het handelsregister) zijn niet in de KBO opgenomen.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De KBO werd in 2003 opgestart maar dekt eveneens de jaren ervoor (in principe vanaf 1990) via de gegevens van het Rijksregister van Rechtspersonen (RRRP), die eveneens werden opgenomen. In bepaalde bijzondere gevallen kan de historiek voor 2003 gedeeltelijk zijn, in die zin dat bepaalde informatie kan ontbreken (vb. de oprichtingsdatum van de onderneming).

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

De KBO wordt continu bijgewerkt.

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

De integratie van het Rijksregister van Rechtspersonen in de KBO in 2003 (zie 6.4) heeft geen verandering in het formaat van de gegevens tot gevolg gehad.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

Per definitie zijn de administratieve gegevens van de KBO identiek aan de data van de administraties die ze aanleveren (RSZ, BTW,...).

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Het ondernemingsnummer in de KBO zou idealiter door de andere statistische bronnen over de ondernemingen overgenomen worden, teneinde een perfect scharnier tussen hen te waarborgen. Dit is in principe het geval voor de grote instituties zoals de RSZ, BTW, NIS,... maar nog niet voor de openbare besturen die gegevens over bepaalde erkende (labels) of gefinancierde ondernemingen in handen hebben.

De veralgemeende goedkeuring van het KBO-ondernemingsnummer in elke lijst van ondernemingen zou het bijvoorbeeld mogelijk maken om rechtstreeks erkende ondernemingen (invoegbedrijven, werkervaringsbedrijven,...) terug te vinden in de bestanden van de RSZ en bijgevolg de overeenkomstige werkgelegenheid te kennen.

In afwachting van zo'n veralgemening, moet men via de KBO gaan om het ondernemingsnummer te kennen en het terug te vinden in de grote bestanden. Het NIS, dat belast is met het statistische gebruik van de KBO, kan immers, vertrekkende van een lijst van ondernemingen met adressen, deze ondernemingen in de KBO opsporen met behulp van geavanceerde algoritmen en hun het ondernemingsnummer toekennen.

7. Referenties

websites:

Zoekmachine "Public Search":

http://kbo-bce-ps.mineco.fgov.be/ps/kbo_ps/kbo_search.jsp?lang=fr&dest=ST

Gegevensmodel van de KBO:

http://mineco.fgov.be/enterprises/crossroads_bank/KBO_Publiekedatastructuur_v2_2_fr.doc

Codes gebruikt door de KBO (juridische vorm, NACE-BEL,...):

http://mineco.fgov.be/enterprises/crossroads_bank/bce_kbo_fr_004.htm

Wetten en besluiten met betrekking tot de KBO:

http://mineco.fgov.be/enterprises/crossroads_bank/bce_kbo_fr_009.htm

2. Verrijkte Kruispuntbank van ondernemingen (VKBO)

1. Bron:	Verrijkte Kruispuntbank van ondernemingen (VKBO)
2. Relevantie:	<p>De federale databank KBO is een essentiële gegevensbron. De basisinformatie van ondernemingen is voor een groot deel aanwezig in deze moederdatabank. De Vlaamse overheid gebruikt deze basisgegevens en voegt er extra informatie aan toe zoals gegevens m.b.t. tewerkstelling, paritair comité, jaarrekeningen, contactinfo, aandeelhouderschap,...</p> <p>Het doel van de VKBO is tweeledig:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het vereenvoudigen van de toegang voor alle Vlaamse diensten (Vlaamse overheid, provincies en lokale besturen) en applicaties die met de federale kruispuntbank voor ondernemingen (KBO) willen communiceren voor het opvragen van ondernemingsgegevens; - het verrijken van de KBO-gegevens met extra informatie over de ondernemingen uit andere databanken zoals RSZ, Jaarrekening en Vlaamse dossierbestanden.
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>De VKBO wordt bewerkt door de Coördinatiecel Vlaams e-government (CORVE) op basis van de gegevens uit de moederdatabank (KBO).</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De VKBO wordt bewerkt door de Coördinatiecel Vlaams e-government (CORVE) op basis van de gegevens uit de moederdatabank (KBO). De Vlaamse overheid zal de Vlaamse aansluitingen op KBO zelf beheren, met inachtnaam van de finaliteit & proportionaliteit van de Vlaamse aanvragen. Bij de raadpleging van KBO worden alle federale authenticatie- & autorisatie-componenten door Vlaanderen integraal overgenomen.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>Er is geen kost voor de Vlaamse overheidsdiensten. Vragen van externen worden steeds per geval behandeld.</p> <p>4.2. Procedure:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. men start best met het bekijken van de online documentatie. 2. bij interesse voor het gebruik van deze diensten, vraagt men toelating tot de testomgeving. Volgende stappen worden doorlopen:

- a men vult het aanvraagformulier in dat men op aanvraag kan bekomen. Verstuur dit document naar Bart Misseeuw (voor VKBO-diensten) . De veiligheidsadviseur MAGDA controleert of alle aangevraagde toelatingen ook juridisch in orde zijn. Enkele voorbeelden: controle machtigingen Rijksregister, Privacycommissie,...
 - b de veiligheidsadviseur MAGDA, VICC en de toepassingsmanager geven toelating binnen de systemen voor de verschillende type diensten (webservices, FTP, op maat).
 - c per type dienst wordt, zodra de toelating in orde is, door de veiligheidsadviseur MAGDA een antwoord verstuurd naar de aanvrager met de nodige login gegevens.
3. Indien men dit wenst, kan men nadien het technisch documentatiepakket aanvragen. Men stuurt hiervoor een mail naar Bart Misseeuw (voor VKBO-diensten).

Alle Vlaamse overheidsdiensten kunnen gebruik maken van de dienstverlening. Andere overheden wordt gevraagd om een gemotiveerde aanvraag in te dienen, na overweging kunnen ook zij eventueel gebruik maken van deze diensten.

4.3. Contactadres:

Bart Misseeuw
Adviseur data-integratie ondernemingsgegevens CORVE
Boudewijngebouw 4e verdieping toren B
Boudewijnlaan 30 bus 46
1000 Brussel
Tel: 02/553 00 44
GSM: 0499/59 35 92
Email: bart.misseeuw@bz.vlaanderen.be

4.4. Type van ondersteuning:

Diverse administratieve processen gebruiken gegevens uit de VKBO. De informatie wordt via drie complementaire manieren aangeboden: specifieke datasets, webdiensten en een VKBO schermapplicatie. Niet elk type informatie zal steeds op de drie manieren op te vragen zijn. De wijze waarop informatie zal aangeboden worden hangt af van de vraag.

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

De VKBO bevat drie basiscomponenten:

- De KBO basisgegevens: dit zijn de algemene ondernemingsgegevens uit de Belgische "moederdatabank";
- De algemene verrijkingen:
Dit zijn zowel verrijkingen in de breedte nl. toevoeging van andere 'economische actoren' die niet in KBO zitten (bv. vrije beroepen, feitelijke verenigingen, scholen, milieuvestigingen, etc...) als verrijkingen in de diepte nl. toevoeging van extra informatie aan de KBO-actoren (jaarrekeninggegevens, personeelsindicaties, contactinformatie, aandeelhouderschap, paritair comité en import/export indicaties).
- Verrijkingen met dossiergegevens:
Deze gegevens zijn specifieke gegevens uit gespecialiseerde dossiers zoals bouwvergunningen en milieuvergunningen.

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

De KBO is beperkt tot de basisgegevens van de onderneming (naam, adres, rechtsvorm, rechtstoestand, activiteit). In de VKBO kan men een onderneming of vestiging opzoeken en alle KBO-gegevens inkijken. Hiervoor verwijzen we naar de fiche van de KBO.

5.2. De variabelen:

Volgende variabelen worden toegevoegd:

- de basisidentificatiegegevens van de onderneming en/of vestiging:
 - ondernemingsnummer of vestigingsnummer
 - RSZ-nummer
 - code onderneming of vestiging
 - soort onderneming (natuurlijk persoon of rechtspersoon)
 - maatschappelijke naam
 - commerciële naam
 - taalcode
 - afgekorte naam
 - adresgegevens
 - bankrekeninggegevens
 - oprichtings- en inschrijvingsdatum in KBO
 - rechtstoestand en rechtsvorm
 - eventueel datum en reden van stopzetting
- fusies en verbindingen tussen ondernemingen (gerelateerde ondernemingen);
- economische activiteit:
 - activiteit van een onderneming of vestigingseenheid
 - aanduiding van hoofd- of nevenactiviteit
 - aanduiding en omschrijving van NACEBEL-code van de onderneming of vestigingseenheid
 - uniek vestigingsnummer
- signalisatie van faillissement (opening), fusie door overneming, juridische ontbinding of nietigheid, sluiting van vereffening;
- tewerkstellingsindicatie:
 - de RSZ-personeelsklasse (= code 0 tot 9, waarbij 0 staat voor "geen werknemers" (wn), 1 voor "1 tot 4 wn", 2 voor "5 tot 9 wn", 3 voor "10 tot 19 wn", 4 voor "20 tot 49 wn", enz)
 - aantal werknemers
 - de jaarrekening-rubriek (sociale balans-rubriek nr 100/3) uit de laatste jaarrekening van de betreffende onderneming, indien de onderneming jaarrekeningplichtig is
 - de paritaire comité-code (RSZ) zoals gekend op ondernemingsniveau
 - de personeelsklasse per vestigingseenheid voor deze ondernemingen die bij RSZ geregistreerd staan als werkgever
- 'hoedanigheden' die de onderneming uitoefent zoals:
 - ambachtsman
 - werkgever RSZ
 - BTW-plichtig
 - geregistreerd aannemer
 - handelsonderneming
 - werkgever RSZ-PPO

- De 'historische' basisidentificatiegegevens (op een bepaald moment in het verleden) van de betrokken onderneming (of vestigingseenheid). Ze zijn opgedeeld in 5 blokken:
 - o kern-ids (ONDnr, RSZnrs,...)
 - o naam (maatschappelijke naam, afgekorte naam, commerciële naam)
 - o levenscyclus (oprichting, status, stopzetting)
 - o adresgegevens
 - o contactgegevens
- RSZ-gegevens;
- jaarrekeninggegevens;
- aandeelhouders;
- staatsbladpublicaties (benoemingen, ontslagen, volmachten, mandaten).

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De VKBO is gebaseerd op de gegevens uit de KBO. De KBO wordt rechtstreeks onderbouwd door de verschillende administratieve entiteiten (zie hoger).

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Neen

6.3. Exhaustiviteit:

In principe worden alle ondernemingen in de KBO opgenomen, met inbegrip van de vzw's. De personen die een zelfstandig beroep, een vrij beroep (advocaten, artsen,...), een intellectueel beroep (boekhouden,...) of een beroep van dienstverlener (paramedische beroepen zoals logopedisten,...) uitoefenen, werden nog niet in de KBO geïntegreerd om technische redenen, behalve in geval van onderwerping aan BTW of als zij als werkgever bij de RSZ zijn geregistreerd. De feitelijke verenigingen die nergens worden ingeschreven (noch bij RSZ, noch bij de BTW, noch in het handelsregister) zijn niet in de KBO opgenomen.

De VKBO verrijkt de ondernemingen uit de KBO in de breedte. Ook andere 'economische actoren' die niet in KBO zitten (bvb. vrije beroepen, feitelijke verenigingen, scholen, milieuvestigingen, etc...) worden toegevoegd.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De KBO werd in 2003 opgestart maar dekt eveneens de jaren ervoor (in principe vanaf 1990) via de gegevens van het Rijksregister van Rechtspersonen (RRRP), die eveneens werden opgenomen. In bepaalde bijzondere gevallen kan de historiek voor 2003 gedeeltelijk zijn, in die zin dat bepaalde informatie kan ontbreken (vb. de oprichtingsdatum van de onderneming). Aangezien de VKBO gebaseerd is op de KBO, wordt dezelfde periode gedekt.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

De VKBO wordt continu bijgewerkt.

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

Alle gegevens zijn onderling vergelijkbaar.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

De administratieve gegevens van de VKBO zijn identiek aan de data van de administraties die ze aanleveren (KBO, RSZ, BTW,...).

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Het ondernemingsnummer van de KBO wordt overgenomen in de VKBO. Dit ondernemingsnummer wordt ook overgenomen door de grote instituties zoals de RSZ, BTW, NIS.

7. Referenties

website:

http://www3.vlaanderen.be/e-government/producten/magda-diensten/ondernemingsgegevens/waarom_vkbo.php

3. Nationale Bank van België (NBB) – Nationale Rekeningen

1. Bron:	Nationale Bank van België (NBB) – Nationale Rekeningen
2. Relevantie:	<p>De Nationale Bank van België is de enige instelling die volledige macro-economische data over de commerciële sociale economie kan leveren. De gegevens worden rechtstreeks afgeleid uit de nationale rekeningen. Het betreft echter steeds samengevoegde gegevens betreffende een lijst van ondernemingen. Deze taak hoort echter niet bij de hoofdopdrachten van de Nationale Bank van België. Slechts onder voorbehoud van een akkoord tussen de Staatssecretaris voor Sociale Economie en de Nationale Bank kan dit gerealiseerd worden. Dit akkoord dient specifiek de benodigde mankracht te beschrijven. Bovendien is het weinig waarschijnlijk dat dergelijke oefening op regelmatige basis kan worden georganiseerd (het zal voornamelijk om éénmalige operaties gaan die om de vier of vijf jaar worden herhaald).</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>Nationale Bank van België (NBB)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De bronnen gebruikt door de NBB voor de samenstelling van de nationale rekeningen zijn zeer verschillend: <i>RSZ</i> (zie deze fiche), <i>BTW-administratie</i>, <i>Balanscentrale</i> (zie deze fiche), <i>NIS</i> (fiche DBRIS en structurele bevraging: zie deze fiches), <i>rekeningen van de openbare financiën</i>, <i>statistieken van de buitenlandse handel</i>...</p> <p>Vertrekkende van deze gegevens, worden de nationale rekeningen opgesteld volgens een internationale methodologie (S.E.C).</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>De kosten hangen af van de overeenkomst die voor het verkrijgen van de gegevens zal moeten gesloten zijn.</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Af te sluiten akkoord tussen het Staatssecretariaat voor Sociale Economie en de NBB.</p> <p>4.3. Contactadres:</p>

<p>1. Norbert De Batselier Directeur NBB Boulevard de Berlaimont, 14 1000 Brussel 02/221 21 11</p> <p>2. Bertrand Jadoul Raadgever BNB - Département Statistique générale Boulevard de Berlaimont, 14 1000 Brussel 02/221 52 69</p> <p>4.4. Type van ondersteuning: Te bepalen</p>
<p>5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p>5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:</p> <p>Volgende gegevens, exhaustief beschikbaar, kunnen bekomen worden bij de NBB:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omzetcijfer; - intermediaire aankopen; - toegevoegde waarde; - subsidies; - investeringen. <p>5.2. De wijze van verwerving van de variabelen:</p> <p>In geval van een akkoord tussen de NBB en de vragende instelling, kan de NBB samengevoegde gegevens verstrekken betreffende een lijst van ondernemingen. Twee sporen zijn mogelijk: ofwel de gegevens rechtstreeks van de primaire databronnen samenstellen, ofwel de gegevens afleiden van de gegevens van de nationale rekeningen met behulp van aangewezen sleutels.</p> <p>Hoewel meer benaderend, lijkt enkel de tweede methode uitvoerbaar rekening houdend met de geïmpliceerde kosten. Deze methode gebruikt de loongegevens van de RSZ om hieruit voor elke NACE-code het relatief gewicht van de ondernemingen in de rekeningen af te leiden en om de bedragen van de gevraagde aggregaten af te leiden (via het formuleren van invariantie-hypothesen).</p> <p>5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:</p> <p>De gegevens kunnen geleverd worden per activiteitstype en per regio.</p>
<p>6. Kenmerken van de bron:</p> <p>6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:</p>

Zie 3.2

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Zie 3.2

6.3. Exhaustiviteit:

In principe wordt de exhaustiviteit gewaarborgd door de hoger beschreven procedure (punt 5).

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Volgens overeenkomst. De gegevens zullen noodzakelijkerwijs op jaarbasis opgesteld zijn.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Volgens overeenkomst

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

De gegevens van de NBB zijn afgeleid van de cijfers van de nationale rekeningen die zijn uitgewerkt volgens een vaste methodologie die de vergelijkbaarheid van deze gegevens over de tijd garandeert.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

Vergelijkbare gegevens zoals die van de NBB (zie punt 5) bestaan alleen bij de Balanscentrale, die één van de primaire bronnen vormt die door de Bank worden gebruikt.

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

De gegevens van de NBB zijn afgeleid van cijfers van de nationale rekeningen die gebaseerd zijn op primaire gegevens van externe bronnen (zie 3.2).

7. Referenties

Geen

4. Nationale Bank van België (NBB) – Balanscentrale

1. Bron:	Nationale Bank van België (NBB) – Balanscentrale
2. Relevantie:	<p>De balanscentrale is de enige bron die individuele informatie (dus per onderneming) van boekhoudkundige aard omvat over de Belgische ondernemingen. De gegevens worden afgeleid van de genormaliseerde jaarrekeningen die jaarlijks dienen neergelegd te worden bij de balanscentrale van de Nationale Bank door alle handelsondernemingen en de grote vzw's. Hoewel de kleine vzw's niet in de databank zijn opgenomen, geeft deze bron toch vitale informatie over vele ondernemingen in de commerciële sociale economie.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>Nationale Bank van België</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>Nationale Bank van België. De gegevens komen rechtstreeks van de genormaliseerde jaarrekeningen neergelegd bij de Balanscentrale.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>We onderscheiden twee methoden om toegang te krijgen tot de gegevens van de Balanscentrale (zie beschrijving in punt 5):</p> <p>a) <u>Abonnement voor on-line consultatie van de jaarrekeningen</u></p> <p>Twee formules (BTW-bedrag inbegrepen): a) jaarlijks forfait van 605 euro voor een onbeperkte toegang tot de jaarrekeningen; b) jaarlijks forfait van 121 euro, plus 2,42 euro per rekening</p> <p>b) <u>Aankoop van de CD-ROM "Cijfergegevens van de genormaliseerde jaarrekeningen"</u></p> <p>Prijs: 284,94 euro (BTW inbegrepen) per editie</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Een bestelbon voor elk van deze producten is on-line beschikbaar op de website van de NBB, link 'Balanscentrale' (www.nbb.be/pub/Home.html?l=fr&t=ho)</p>

4.3. Contactadres:

Cécile BUYDENS
Afdelingshoofd
BNB - Balanscentrale
Boulevard de Berlaimont, 14
1000 Brussel
02/221 46 47

4.4. Type van ondersteuning:

a) On-line consultatie: on-line visualisatie met mogelijkheid tot downloaden van de jaarrekeningen in pdf-formaat

b) CD-ROM

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Introductie: de verplichting tot neerlegging van de jaarrekening – het bijzondere geval van de vzw's

Alle handelsvennootschappen zijn sinds het begrotingsjaar 1995 verplicht hun jaarrekening bij de Balanscentrale van de NBB neer te leggen. De Wet van 2 mei 2002 op de *verenigingen* en de *stichtingen* en zijn uitvoeringsbesluiten hebben de publicatievoorwaarden van deze jaarrekeningen gewijzigd. Het Koninklijk Besluit van 19 december 2003 ter uitvoering van de Wet van 2 mei 2002 bepaalt zo de verplichtingen betreffende de boekhouding, de instelling en de publicatie van de jaarrekening van grote en zeer grote verenigingen en stichtingen. De groottecriteria voor vzw's en stichtingen delen deze op in drie groepen: kleine, grote of zeer grote. De grootte bepaalt welk schema van de jaarrekening moet worden gebruikt. Een vzw of stichting wordt als zeer groot beschouwd indien:

- haar gemiddeld personeelsbestand (in voltijdse equivalenten) op jaarbasis meer dan 100 bedraagt of
- zij meer dan één van de volgende drempels overschrijdt:
 - jaargemiddelde van het personeelsbestand (in voltijdse equivalenten): 50
 - ontvangsten op jaarbasis, andere dan uitzonderlijke ontvangsten (exclusief BTW): 6 250 000 euro
 - balanstotaal: 3 125 000 euro

Een vzw of stichting die niet zeer groot is, wordt als groot beschouwd indien zij meer dan één van de volgende drempels bereikt of overschrijdt:

- jaargemiddelde van het personeelsbestand (in voltijdse equivalenten): 5
- ontvangsten op jaarbasis, andere dan uitzonderlijke ontvangsten (exclusief BTW): 250 000 euro
- balanstotaal: 1 000 000 euro

Zeer grote vzw's en stichtingen moeten het volledig genormaliseerd schema voor vzw's en stichtingen gebruiken. Grote vzw's en stichtingen moeten het verkort genormaliseerd schema voor vzw's en stichtingen gebruiken. Deze regeling heeft betrekking op ongeveer 6.000 vzw's op een totaal van 90.000. De andere (kleine) vzw's moeten hun jaarrekeningen bij de Griffie van de Handelsrechtbank van het rechterlijke arrondissement waartoe zij behoren, neerleggen.

De verplichting tot neerlegging bij de Balanscentrale begint met de jaarrekeningen die in 2005

worden afgesloten, vzw's die bestaan sedert 1/1/2004 krijgen een uitstel van één jaar. Het is dus in de loop van 2006 dat men de eerste neerleggingen (voornamelijk nieuwe vzw's) zal zien, in 2007 gevolgd door het neerleggen van de jaarrekeningen van het merendeel van de oude vzw's (begrotingsjaar 2006).

Sociale balans

"De sociale balans" bevat specifieke informatie betreffende de tewerkstelling in de onderneming: aantal tewerkgestelde personen, personeelsverloop, genoten opleiding,... Deze balans wordt in de jaarrekening van de ondernemingen die verplicht zijn hun jaarrekening neer te leggen, geïntegreerd (zie punt 5.1).

De ondernemingen die niet verplicht zijn hun jaarrekeningen neer te leggen (hoofdzakelijk kleine vzw's) moeten niettemin elk jaar een sociale balans neerleggen zodra zij gemiddeld 20 personen tewerkstellen. De individuele gegevens van de sociale balansen die geen deel uitmaken van de jaarrekening, worden echter niet ter beschikking gesteld van het publiek.

5.1. De genormaliseerde jaarrekeningen

De jaarrekening die een Belgische onderneming verplicht is neer te leggen moet in principe volgens één van beide *genormaliseerde* schema's opgesteld zijn: het *volledige schema* wordt aan de grote ondernemingen²² opgelegd, het *verkorte schema* is van toepassing op de kleine ondernemingen. Bijna alle ondernemingen (98%) die aan het neerleggen van hun jaarrekening worden gehouden, maken gebruik van een genormaliseerd schema. De overige twee procent zijn ondernemingen waarvan de bijzondere aard van de activiteit een *specifiek schema* van jaarrekening noodzaakt: kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen...

Gelijkaardig, bestaat er een *volledig genormaliseerd schema* voor de zeer grote vzw's²³ en een *verkort genormaliseerd schema* voor de grote vzw's. Bepaalde vzw's worden, op grond van de bijzondere aard van hun activiteiten, aan een *specifieke* wetgeving onderworpen en hebben een schema van jaarrekening dat van de genormaliseerde schema's verschilt: ziekenhuizen, onderwijsinstellingen, politieke partijen... Deze verenigingen hebben de keus om voortaan voor de genormaliseerde vorm te opteren.

De inhoud van de genormaliseerde rekeningen die het verkorte schema volgen, geeft een idee van de informatie die minimum in de meerderheid van de gevallen kan verkregen worden bij de Balanscentrale over een onderneming die verplicht is de jaarrekening neer te leggen:

- balans na winstverdeling: actief en passief;
- resultatenrekening;
- bijlagen: onroerende goederen, deelnemingen in andere ondernemingen, staat van het kapitaal, personeel en personeelskosten,...;
- sociale balans: werknemers ingeschreven in het personeelsregister, personeelsverloop, gebruik van maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid,...

Een belangrijke beperking van het verkorte schema (zowel voor de commerciële ondernemingen

²² In punt 7 wordt er ingegaan op de omvang van de website van de Balanscentrale.

²³ Zie voorgaande nota.

als voor de vzw's) berust in het feit dat in de resultatenrekening, de vermelding van de omzet (code 70), van de voorzieningen en aankopen (code 60) en van de aankopen van goederen en diensten (code 61) facultatief is, aangezien enkel de vermelding van de bruto exploitatiemarge verplicht is. Betreffende de subsidies, zijn enkel de subsidies in verband met de tewerkstelling duidelijk identificeerbaar.

5.2. Toegang tot de gegevens van de Balanscentrale

Voor de behoeften van het monitoringinstrument zijn de twee volgende toegangsmethoden tot de gegevens van de Balanscentrale van groot belang:

a) On-line consultatie van de jaarrekeningen

Het beeld in pdf-formaat van de jaarrekening van eender welke onderneming uit het archief kan gevisualiseerd en gedownload worden van de website van de NBB, zowel van de genormaliseerde jaarrekeningen als van de specifieke jaarrekeningen. De onderneming kan gevonden worden op basis van de *naam* of van het *ondernemingsnummer*.

Sedert midden 2006 zijn de eerste jaarrekeningen van de grote vzw's, gecreëerd na 1/1/2004 online consulteerbaar.

b) CD-ROM "Cijfergegevens van de jaarlijkse genormaliseerde jaarrekeningen"

De CD-ROM "Cijfergegevens van de jaarlijkse genormaliseerde jaarrekeningen" bevat, behalve de beschrijvende gegevens van elke onderneming afkomstig van de KBO (naam, ondernemingsnummer, adres, NIS-code van de gemeente, NACE-code, juridische vorm...), de individuele *boekhoudgegevens* van de drie laatste neergelegde jaarrekeningen (balans, resultatenrekening, bijlagen, sociale balans) en opgesteld volgens het volledig of verkort genormaliseerd schema. Concreet gaat het om de rubrieken van het genormaliseerde schema die het onderwerp zijn van een *codificatie*, dat wil zeggen van het merendeel van de gegevens van kwantitatieve aard. De CD-ROM vermeldt geen gegevens van de ondernemingen die hun jaarrekening volgens een specifiek schema neerleggen.

Een *gebruikssoftware* maakt het mogelijk om de gegevens van een bepaalde onderneming of van een bepaalde lijst van ondernemingen op te zoeken en deze weer te geven op individuele of geaggregeerde wijze, om typeratio's (21 ratio's worden voorgesteld) of specifiek gedefinieerde ratio's te berekenen, enz.

Vier uitgaven van de CD-ROM worden elk jaar uitgebracht (januari, mei, augustus en oktober). Elke uitgave vormt op zich een volledige databank, die de gegevens van de vorige uitgave door integratie van de laatste neergelegde jaarrekeningen bijwerkt (aangezien de jaarrekening binnen de zes maanden na het einde van het boekjaar aan de algemene vergadering moet voorgelegd worden en binnen de dertig dagen na de goedkeuring door de algemene vergadering bij de NBB dient neergelegd te worden, spreid het neerleggen zich doorgaans over meerdere maanden).

Er dient op gewezen te worden dat de gegevens betreffende de grote vzw's (waarvan het eerste neerleggingen hebben plaatsgevonden in 2006) pas vanaf de edities die in 2008 verschijnen zullen geïntegreerd worden in de CD-ROM.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De gegevens komen rechtstreeks van de genormaliseerde jaarrekeningen die neergelegd worden bij de Balanscentrale.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

De gegevens van de jaarrekeningen neergelegd door de ondernemingen zijn onderwerp van een coherentiecontrole en, in voorkomende geval, van correcties aangebracht door de diensten van de Balanscentrale.

6.3. Exhaustiviteit:

Ten gevolge van de sancties voorzien in geval van het niet deponeren van de jaarrekeningen bij de Balanscentrale, kan deze bron als bijna volledig beschouwd worden ten aanzien van de ondernemingen die aan deze verplichting zijn gebonden (de handelsmaatschappijen, grote vzw's)²⁴.

Merk echter op dat wat betreft de CD-ROM, de rekeningen van de vzw's pas in de uitgave van 2008 zullen geïntegreerd worden.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

a) On-line consultatie: heeft betrekking op de jaarrekeningen neergelegd tijdens het lopende kalenderjaar en de vier vorige kalenderjaren.

b) CD-ROM: heeft betrekking op de laatste drie neergelegde jaarrekeningen.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

a) On-line consultatie: continu

b) CD-ROM: elke jaar worden er vier edities uitgebracht (januari, mei, augustus en oktober)

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

Het volledige of verkorte schema van de genormaliseerde jaarrekeningen waarop deze bron berust heeft recent geen wijziging ondergaan.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

Zonder onderwerp

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

²⁴ Enkel de ondernemingen waarvan de verantwoordelijkheid van de zaakvoerders beperkt is, zijn niet gehouden hun jaarrekeningen neer te leggen bij de Balanscentrale (cvba's, gewone commanditaire vennootschappen en coöpertieve vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid).

Dankzij het ondernemingsnummer (enige identificatie van de KBO), kan deze databank in verband gebracht worden met de beschikbare gegevens van de andere grote instellingen die een beroep doen op het ondernemingsnummer (KBO, NIS, RSZ, BTW,...). Vertrekkende van een lijst van ondernemingen uit de KBO is het bijvoorbeeld mogelijk de voornaamste cijfers betreffende de jaarrekening bij de Balanscentrale te bekomen (behalve voor de kleine vzw's) of de werkgelegenheidscijfers bij de RSZ te verkrijgen.

7. Referenties

Aanvullende informatie over Balanscentrale en de modaliteiten van toegang tot de jaarrekening kan verkregen worden op de website van de NBB, via een link naar de balanscentrale:

<http://www.nbb.be/pub/Home.htm?l=fr&t=ho>

5. Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - DBRIS (Databank van de Statistische Informatieplichtigen)

1. Bron:	Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - DBRIS (Databank van de Statistische Informatieplichtigen)
2. Relevantie:	<p>De beschikbare gegevens in de Databank van de Statistische Informatieplichtigen hebben voornamelijk betrekking op de identificatiegegevens van de ondernemingen (adres, juridische vorm), evenals op de sociale balans en aangegeven of gevorderde BTW. Eigenlijk kunnen deze gegevens eveneens rechtstreeks verkregen worden bij Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), de RSZ en het Ministerie van Financiën. Niettegenstaand ze vrijwel exhaustief is, is deze bron van relatief beperkt belang. Het voornaamste voordeel ligt in het feit dat de bron een serie snel toegankelijke informatie verzamelt.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>DBRIS is een lijst van ondernemingen en tegelijkertijd een statistische databank over deze ondernemingen. DBRIS wordt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) beheerd.</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>DBRIS werd uitgebouwd via de integratie van de gegevens afkomstig van de administratieve bestanden met betrekking tot de ondernemingen, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het Rijksregister van Rechtspersonen (RRRP); - de trimestriële aangifte van de werkgevers (RSZ); - de trimestriële aangifte van de werkgevers uit de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZPPO); - de trimestriële aangifte van de ondernemingen geregistreerd bij de BTW. <p>Een nieuwe versie van DBRIS, gebaseerd op het ondernemingsnummer van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) is in opbouw.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>Het verkrijgen van de gegevens is in principe gratis.</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Schriftelijke aanvraag gericht aan het NIS.</p>

4.3. Contactadres:

Jean-Pierre Georges:
Attaché
FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
NIS
Rue de Louvain, 44
1000 Brussel
Tel: 02/548 62 73
Jean-Pierre.Georges@statbel.mineco.fgov.be

4.4. Type van ondersteuning:

Elektronisch (alle typen van bestanden: Excel, Access, ...)

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

De term "onderneming" wordt in DBRIS gedefinieerd als elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een economische activiteit die tot het bruto nationaal product bijdraagt, uitoefent. Voor elke onderneming beschikt men in DBRIS over een reeks informatie zoals de benaming, het adres, de gemeentecode van de NIS, de datum van oprichting en beëindiging, de juridische vorm, de NACE-BEL code met vijf kentekens, de beroepsklasse (zie punt 5),... (niet-exhaustieve lijst). Deze informatie is niet noodzakelijk beschikbaar voor elke geïnventariseerde onderneming (enkel de ondernemingen die aan de RSZ en/of de BTW rapporteren beschikken over een NACE-code)

De gegevens zijn eveneens beschikbaar over de instellingen die personeel tewerkstellen (adres, code van activiteit).

5.2. De variabelen:

Het aantal ondernemingen geïnventariseerd in de KBO: totaal aantal op bepaalde datum (j/m/a), aantal oprichtingen over de periode, aantal faillissementen over de periode.

Opmerking: DBRIS bevat eveneens gegevens over de tewerkstelling afkomstig van de RSZ evenals de geldstromen van de ondernemingen die aan de BTW zijn onderworpen (omzet, invoer en uitvoer). DBRIS is evenwel een database die aan de wet over de openbare statistiek is gebonden: de individuele gegevens (dwz. per onderneming) zijn niet openbaar. Hetzelfde geldt voor de geaggregeerde gegevens, omwille van het feit dat de kruising van verschillende criteria (NACE-code, postcode,...) tot een graad van detail kan leiden die de vertrouwelijkheid van de gegevens niet langer waarborgt.

Men kan de verdeling van het aantal ondernemingen verkrijgen volgens hun *omvang* gemeten door het aantal werknemers of door het omzetcijfer (zie hieronder 5.3).

5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:

Het aantal geïnventariseerde ondernemingen kan op gekruiste manier uitgesplitst worden volgens

verschillende criteria. Volgende criteria zijn bruikbaar:

- de juridische vorm van de onderneming: zie lijst van juridische codes in bijlage van de fiche KBO (deze lijst wordt vermeld zoals het Rijksregister voor Rechtspersonen).

- de locatie van de onderneming of zijn filialen: volgens de gemeentecode van het NIS

- het type activiteit van de onderneming of zijn filialen: volgens de NACE-BEL code (5 kentekens)
Enkel de ondernemingen (en hun eventuele filialen) ingeschreven bij de RSZ of bij de BTW, worden van een NACE-code voorzien. Anders gezegd, beschikken de organisaties die noch bij de RSZ, noch bij de BTW zijn gekend, zoals bepaalde vzw's, niet over een activiteitencode in DBRIS. De NACE-code is deze die door de RSZ wordt toegekend of in geval van afwezigheid door de BTW-administratie.

- de tewerkstellingsklassen van de onderneming: zie de lijst van 10 klassen *in bijlage* (deze klassen zijn identiek aan deze van de RSZ – zie deze fiche).

Dit klassemment laat toe de verdeling van de ondernemingen te kennen volgens hun grootte geme-ten naar het aantal werknemers. Merk op dat de interpretatie van de gegevens uit de klasse "0" ("zonder werknemers") bemoeilijkt wordt door de heterogeniteit. Men vindt er immers niet alleen ondernemingen die geen eigen personeel in dienst hebben, maar ook ondernemingen die niet meer actief zijn.

- de klassen volgens het omzetcijfer

Deze klassering laat toe de verdeling van de ondernemingen te kennen volgens hun grootte geme-ten naar het omzetcijfer. De klassen kunnen gedefinieerd worden in functie van de noden.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

DBRIS is exclusief gebaseerd op gegevens komende van andere bronnen (zie 3.2).

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Neen (behoudens enkele kleine aanpassingen, in het bijzonder de tewerkstellingsklassen van de onderneming).

6.3. Exhaustiviteit:

In principe worden alle ondernemingen in DBRIS opgenomen, met inbegrip van alle vzw's, zelfs wanneer zij zich aan een activiteit wijden die niet kan geïnventariseerd worden (RSZ, BTW).

Afwezig van DBRIS zijn de *feitelijke verenigingen* die noch bij de RSZ, noch bij de BTW zijn inge-schreven.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

10 laatste jaren

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

In de nieuwe versie die de gegevens van de KBO integreert, zal DBRIS wekelijks geactualiseerd worden.

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

DBRIS heeft geen enkele structuurwijziging ondergaan sedert de oprichting.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

De identificatiegegevens zullen identiek zijn aan deze van de KBO in de nieuwe versie van BDRIS, waar de toegang zal mogelijk zijn via het ondernemingsnummer van de KBO (en niet langer via een specifieke identifier in DBRIS).

De statistische gegevens zijn rechtstreeks afkomstig van de betrokken administraties (RSZ, BTW).

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Buiten de KBO, RSZ en BTW is de koppeling met andere bronnen afhankelijk van de veralgemeening van het ondernemingsnummer van de KBO (zie fiche KBO).

7. Referenties

DBRIS (het NIS-register van de statistische informatieplichtigen): Gids voor de gebruiker, NIS, intern document, 2000

De tewerkstellingsklassen in DBRIS

Tewerkstellingsklasse	Aantal werknemers
0	zonder werknemers
1	1 - 4
2	5 - 9
3	10 - 19
4	20 - 49
5	50 - 99
6	100 - 199
7	200 - 499
8	500 - 999
9	1000 en meer

6. Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Structurele bevraging van de ondernemingen

1. Bron:	Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Structurele bevraging van de ondernemingen
2. Relevantie:	<p>Het Nationaal Instituut voor de Statistiek organiseert sedert 1996 jaarlijks een bevraging voor de Nationale Bank (meer bepaald het Instituut voor de Nationale Rekeningen) bij een steekproef van ondernemingen gevestigd in België. De resultaten van deze bevraging worden geëxtrapoleerd ten einde een databank voor het geheel van ondernemingen op te stellen. Deze heeft a priori echter geen enkel nut voor de oprichting van het monitoringinstrument, voornamelijk omwille van het feit dat het geaggregeerde gegevens, zonder opdeling naar juridische vorm, betreft en dat de gegevens met betrekking tot de vzw's voor het moment niet zelf beheerd worden maar overgedragen worden aan de Nationale Bank.</p> <p>De huidige fiche is evenwel relevant omwille van het feit dat, onder voorbehoud van autorisatie door het NIS en door middel van bepaalde aanpassingen, het mogelijk zal zijn de resultaten van de jaarlijkse bevraging van het NIS te gebruiken voor het monitoringinstrument (zie sectie 3).</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>Nationaal Instituut voor de Statistiek</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>Nationaal Instituut voor de Statistiek: de gegevens geleverd door de databank komen rechtstreeks van de bevraging.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>Gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Geschreven aanvraag</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Olivier Pieret</p>

<p>FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie NIS Rue de Louvain, 44 1000 Brussel 02/548 62 97</p> <p>4.4. Type van ondersteuning: Elektronisch (alle typen van bestanden: Excel, Access, ...)</p>
<p>5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p>5.1 Algemeenheden</p> <p>De databank levert geaggregeerde en geëxtrapoleerde gegevens die met de voornaamste rubrieken van de vragenlijst, die naar de ondernemingen werd verzonden, overeenstemmen met name: het <i>omzetcijfer</i>, de <i>bedrijfskosten</i> en de <i>investeringen</i>.</p> <p>5.2. Verzamelwijze van de gegevens:</p> <p><u>Samenstelling van de steekproef:</u> Uit de populatie van 700.000 ondernemingen uit het DBRIS-bestand (alle juridische vormen samen genomen) wordt een steekproef van 40.000 eenheden getrokken: het gaat om de grootste ondernemingen (dwz. meer dan 20 werknemers of een omzetcijfer van vijf miljoen euro of meer), alsmede een willekeurige steekproef van de andere ondernemingen. De steekproef, die door loting wordt verkregen, is gestratificeerd volgens activiteitssector en grootte van de onderneming, maar niet volgens de juridische vorm. In totaal trekt men gemiddeld één onderneming op 30 maar deze verhouding varieert volgens de beschouwde activiteitssector.</p> <p>De juridische vorm wordt vervolgens in aanmerking genomen: een specifieke vragenlijst wordt gericht aan de handelsondernemingen, de zelfstandigen en vzw's uit de steekproef. In de twee eerste gevallen gaat het om "een aanvullende statistische vragenlijst over de jaarrekening", in het geval van vzw's gaat het om een volledige vragenlijst aangezien de jaarrekening van deze laatste niet beschikbaar zijn op de Balanscentrale²⁵.</p> <p><u>Verwerking van de gegevens van de vragenlijsten:</u> De vragenlijsten betreffende de vzw's ondergaan geen enkele bewerking door het NIS: de gegevens worden als zodanig overgemaakt aan de Nationale Bank ten behoeve van de nationale rekeningen (zie hieronder). De andere vragenlijsten daarentegen (handelsmaatschappijen, zelfstandigen) worden onderworpen aan een coherentietest alvorens zij op hun beurt overgemaakt worden aan de Nationale Bank. Op het niveau van het NIS worden de gegevens geaggregeerd en vervolgens geëxtrapoleerd naar de totale populatie op basis van de loonmassa met het oog op het doorzenden aan Eurostat en aan het Federaal Planbureau.</p>

25 De nieuwe wet op de vzw's legt aan de grootste vzw's de verplichting op hun jaarrekeningen neer te leggen bij de Balanscentrale (zie deze fiche). Dit heeft tot gevolg dat voortaan ook deze vzw's van het NIS een aanvullende vragenlijst, gelijkaardig aan die voor de handelsondernemingen, ontvangen. De anderen blijven de volledige vragenlijst ontvangen.

Het bijzondere geval van de vzw's:

Noch de ziekenhuizen noch de scholen van het vrije net worden bij het onderzoek, dat ongeveer 15% van de Belgische vzw's omvat, betrokken. Omwille van de relatief matige respons die soms wordt vastgesteld, kunnen de cijfers die bekomen worden op het niveau van de steekproef echter niet als werkelijk representatief beschouwd worden. Niettemin worden zij door de Nationale Bank gebruikt voor de samenstelling van de nationale rekeningen alsmede voor de satellietrekeningen van de instellingen zonder winstoogmerk (de gegevens van de vragenlijst worden per activiteitstype geëxtrapoleerd naar de gehele populatie van vzw's).

De Nationale Bank beschikt enkel over de volledige individuele gegevens van de steekproef in het kader van zijn opdracht tot opbouw van de nationale rekeningen: zij is niet gerechtigd deze gegevens over te maken, zelfs niet in geaggregeerde vorm. Enkel het NIS kan, op verzoek en mits voorafgaandelijk akkoord, deze gegevens verwerken met het oog op verspreiding (indien het NIS de gegevens van de bevraging van de vzw's momenteel niet gebruikt, worden de gegevens gecodeerd en zijn ze dus rechtstreeks toegankelijk via elektronische weg). Zie in dit verband sectie 3 van dit rapport.

5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:

De geaggregeerde en geëxtrapoleerde gegevens met betrekking tot de handelsondernemingen en de zelfstandigen kan per *activiteitsoort* (NACE-code), per *tewerkstellingsklasse* en naar *grootte van omzet* verstrekt worden (in dit laatste geval beschikt men over het totale bedrag van de investeringen van de ondernemingen waarvan het omzetcijfer in een bepaalde klasse valt).

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

Via een bevraging bij een steekproef van ondernemingen.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

De gegevens van de bevraging worden geëxtrapoleerd naar de totale bevolking via de loonmassa.

6.3. Exhaustiviteit:

De databank omvat het geheel van de populatie van ondernemingen, met uitzondering van de vzw's.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De gegevens zijn beschikbaar sedert het jaar 1996.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Jaarlijks

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:

De vragenlijsten die voor de bevraging gebruikt worden hebben geen belangrijke structurele wijziging ondergaan sinds ze de eerste keer gebruikt werden.

- Vergelijkbaarheid met andere bronnen:

De resultaten van de structurele bevraging van het NIS, die de huidige databank onderbouwd, worden eveneens gebruikt voor het opstellen van de nationale rekeningen.

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Gezien de beschikbare gegevens zonder onderscheid naar juridische vorm geaggregeerd zijn, is geen enkele koppeling met andere bronnen over de commerciële sociale economie mogelijk.

7. Referenties

Geen

7. Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ)

1. Bron:	Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming bij de KSZ
2. Relevantie:	<p>De datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid verzamelt bestaande gegevens binnen andere administraties verbonden aan de Sociale Zekerheid. Zij verzamelt dus geen nieuwe informatie. Maar door het verzamelen van <i>persoonsgebonden</i> informatie, levert zij een belangrijke bijdrage wanneer het gaat over de combinatie van gegevens komende van verschillende bronnen. Op die manier, voor wat betreft de sociale economie, laat zij een analyse toe van de afgelegde <i>trajecten</i> en <i>profielen</i> van <i>doelgroepwerknemers en omkadering van de inschakelingsondernemingen</i>. Bijgevolg kan men opzoeken doen over de reële impact van dit type onderneming op de individuen en op het functioneren van de arbeidsmarkt.</p> <p>De meerwaarde van de datawarehouse ligt dus in de aggregatie van verschillende fiches. In de praktijk dient de vraag naar gegevens van een enkele instelling (vb. de RSZ) steeds direct gericht te worden tot deze instelling. Vanaf het moment dat er meerdere instellingen betrokken zijn, dient de vraag gericht te worden aan de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) is een instantie die in 1991 werd opgericht om de activiteiten van de verschillende betrokken rijksdiensten te coördineren. De “datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming” is een databank die sinds 1997 de statistieken van deze verschillende instellingen voor wetenschappelijke doeleinden verzamelt. Zij wordt beheerd door de KSZ die wetenschappelijke steun ontvangt van de ULB (Centrum voor Sociologie van het Arbeid, Werkgelegenheid en Vorming – Steunpunt TEF) en van de KULeuven (Steunpunt WSE) en technische bijstand krijgt van SmalS-MvM²⁶. Sinds 2003 biedt ook CESO (KULeuven) wetenschappelijke ondersteuning.</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De Datawarehouse is een databank die door verschillende administratieve entiteiten onderbouwd wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rijksdienst voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) - Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) - Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) - Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO)

26 SmalS-MvM: Mekanografische maatschappij voor de toepassing van de sociale wetten.

- Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW)
- Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling (RVA)
- Rijksdienst voor Pensioenen (RVP – deze gegevens zijn pas vanaf 2003 beschikbaar)
- Rijksregister en Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid

De datawarehouse is bestemd om te evolueren en nieuwe bronnen in te sluiten. De gegevens van de POD Maatschappelijke Integratie kunnen aangevraagd worden vanaf 2003. Er zijn nog andere bronnen die beschikbaar zijn vanaf 2003: Fonds voor Arbeidsongevallen, Fonds voor Beroepsziekten, Nationaal Intermutualistisch College. De gegevens van de OCMW's werden vanaf juni 2006 geïntegreerd in de databank. Ook de gegevens van de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling (FOREM, ORBEM en VDBA) over de opleiding van personen, het studieniveau, enz. worden toegevoegd. De gegevens van de drie instanties moeten onderling nog geharmoniseerd worden alvorens ze in de datawarehouse kunnen geïntegreerd worden. Deze data zijn nog niet beschikbaar aangezien het project pas is gestart in september 2007.

4. Toegang:

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten toepassingen:

- de basistoepassingen: dit zijn toepassingen waarbij volgens een bepaalde frequentie (per trimester, per semester, per jaar,...) een aantal vaste statistieken worden berekend;
- de webtoepassing: via deze toepassing kunnen statistieken worden geconsulteerd via het web;
- de ad-hoctoepassingen: dit zijn specifieke toepassingen op vraag van onderzoekinstellingen.

4.1. Kost:

De basistoepassingen zijn beschikbaar op CD-Rom en DVD. Er kunnen één of meerdere exemplaren van de cd-rom (edities 2000, 2001 en 2002) of dvd (edities 2003 en 2004) online besteld worden via een bestelformulier. De kostprijs bedraagt 50 € per editie. De webtoepassingen zijn kosteloos raadpleegbaar. De kosten voor het verkrijgen van ad-hoc gegevens afkomstig van de datawarehouse worden altijd vastgelegd aan de hand van een voorafgaande kostenraming.

Merk op dat in alle gevallen de vragen specifiek zijn en uitgaan van het universitaire milieu of het politieke milieu. Er is tot nu toe geen voorbeeld van een meer structurele vraag van een overheid en genietend van de kosteloosheid.

4.2. Procedure:

Via een schriftelijke verzoek volgens een vast stramien dat aan de KSZ wordt gericht en dat om volgende zaken verzoekt:

- of het beheerscomité van de KSZ de ruimte vindt om tegemoet te komen aan de vraag;
- het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid moet een advies formuleren in het geval van een vraag naar anonieme gegevens en moet zijn machtiging geven in het

geval van een vraag naar gecodeerde en niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard (zie punt 5)²⁷.

De verspreiding van gegevens zal uitgevoerd worden binnen het kader van een overeenkomst die tussen de KSZ en de vragende instantie zal gesloten worden. Niet alleen via aanvragen op maat kunnen gegevens van het Datawarehouse gebruikt worden. Er bestaan ook een reeks basistoepassingen (verkrijgbaar op CD-Rom of DVD) die op een weliswaar geaggregeerd niveau tabellen bevatten. De meest recente versie van de basistoepassingen is 2004.

4.3. Contactadres:

Chris Brijs
Raadgever
KSZ
Innovatie en onderhoud van de Kruispuntbank
Chaussée Saint-Pierre, 375
1040 Brussel
Tel: 02/741 84 00

4.4. Type van ondersteuning:

Elektronisch (alle typen van databanken: Excel, Access, pdf,...)

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. Vertrouwelijkheid van de data

Naargelang de mogelijkheid tot heridentificatie van de sociaal verzekerden op wie de gegevens betrekking hebben, wordt een onderscheid gemaakt tussen anonieme gegevens, gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard en niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard. De mededeling van gecodeerde en niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard vergt in principe een machtiging van het Sectoraal comité van de sociale zekerheid.

- Anonieme gegevens zijn gegevens die niet in verband kunnen worden gebracht met een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (bijvoorbeeld geaggregeerde statistische tabellen, records met betrekking tot natuurlijke personen van wie de kenmerken in dermate grote klassen zijn ingedeeld dat heridentificatie onmogelijk is, gegevens betreffende verenigingen zonder winstoogmerk, handelsondernemingen,...).
- Gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard zijn gegevens die slechts door middel van een code in verband kunnen worden gebracht met een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon. Ze kunnen niet door de onderzoeksinstellingen zelf worden teruggebracht tot individuele personen.
- Niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard kunnen wel door de onderzoeksinstellingen worden teruggebracht tot individuele personen.

²⁷ Behalve wat de gecodeerde gegevens betreft, waarvoor een autorisatie van het Sectorcomité altijd vereist is, is het voorgaande niet van toepassing op de vragen van ministeries die bevoegd zijn voor de Sociale Zekerheid, op de wetgevende Kamers, de Rijksdiensten voor Sociale Zekerheid, de Nationale Arbeidsraad, de Hoge Raad voor de Middenstand en het Planbureau.

In principe dienen de onderzoeken gevoerd te worden met anonieme gegevens, op geaggregeerd niveau. Gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard kunnen enkel gebruikt worden indien de bewerking van de anonieme gegevens er niet in slagen de beoogde wetenschappelijke doelen te bereiken. De niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard worden slechts uitzonderlijk overgemaakt.

5.2. Beschikbaarheid van de data

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten toepassingen:

- de basistoepassingen: deze bevat een geheel van tabellen die een zeer uitgebreid en gedetailleerd beeld geven van de Belgische arbeidsmarkt en de algemene socio-economische situatie van de bevolking.
- de webtoepassing: deze geeft een overzicht van de socio-economische samenstelling van de Belgische bevolking volgens woonplaats (tot op het niveau van het subregionaal arbeidsmarktlandschap), geslacht en leeftijdsklasse. Het vertrekpunt is steeds het sociaal-economisch statuut, dat wordt bepaald door de variabele socio-economische positie (zie verder).
- de ad-hoctoepassingen zijn specifieke toepassingen op vraag van onderzoeksinstellingen.

5.3. Persoonsgebonden variabelen

De gegevens uit de verschillende bronnen worden in de datawarehouse *per persoon* op basis van het identificatienummer van de sociale zekerheid (INSS) verbonden. De persoon is dus de voornaamste statistische eenheid. Het aantal beschikbare variabelen is te groot om op te sommen, maar kunnen geordend worden naar een aantal thema's (in alfabetische volgorde):

- activering van de werkloosheidsuitkering
- arbeidsprestatie
- arbeidsregime
- arbeidsvolume
- bijdragen
- bijdragevermindering
- brugpensioen
- deeltijdarbeid met inkomensgarantie-uitkering
- gezinshoofd
- gezinsleden
- invaliditeit
- kinderbijslag
- loon
- loopbaanonderbreking/tijdscrediet
- persoon
- statistische sector
- tijdelijke werkloosheid
- werkgever
- werkloosheid
- werkloze actief in het kader van PWA

Behalve de gegevens afkomstig van de verschillende broninstellingen, wordt ook andere informatie verzameld door de datawarehouse: voor elke persoon, bekend bij één of meerdere Rijksdiensten van de Sociale Zekerheid, worden de persoonlijke kenmerken zoals het geslacht, de geboortedatum, de nationaliteit... in het nationale register opgezocht. Bovendien wordt op naam van de per-

soon deze van andere personen gevonden die op 1 januari op hetzelfde adres woonden, hetgeen het mogelijk maakt om het huishouden te bepalen waartoe zij behoren. In zoverre deze personen niet rechtstreeks gekend zijn via de instellingen van de Sociale Zekerheid, zijn enkel hun persoonlijke kenmerken (geslacht, leeftijd, nationaliteit...), alsook hun relatie ten aanzien van het gezinshoofd, geweten.

Uiteindelijk wordt een "afgeleide variabele" berekend: het gaat om de nomenclatuur van *socio-economische posities* die op nauwkeurige wijze de positie van de persoon op de arbeidsmarkt aangeeft op de laatste dag van het kwartaal. Men onderscheidt meerdere categorieën die bovendien nog verder kunnen onderverdeeld worden:

- loontrekkend
- zelfstandige
- helper
- loontrekkend en zelfstandige
- werkzoekend
- volledige onderbreking van de loopbaan of voltijds tijdskrediet
- vrijgestelde werkzoekende
- pensioentrekkend zonder werk
- voltijds bruggepensioneerd
- rechtgevend kind voor kinderbijslag
- leefloon of financiële hulp van het OCMW
- volledig arbeidsongeschikt
- andere

5.4. Ondernemingsgebonden variabelen

Aangezien de gegevens van de RSZ eveneens in de databank worden geïntegreerd, beschikt men eveneens over statistieken over de werkgevers. Met andere woorden, men kan gegevens per persoon, maar ook *per werkgever* verzamelen (met behulp van het ondernemingsnummer van de KBO of het werkgeversnummer van de RSZ). Interessant is ook dat er tabellen kunnen opgesteld worden op niveau van het Rijk, de gewesten, de arrondissementen, de RESOC'S en de gemeenten.

5.4. Gebruiksvoorbeeld van de Datawarehouse

Gegeven het aantal deelnemende instellingen, is het moeilijk om in detail het soort informatie dat uit de Datawarehouse kan afgeleid worden, te beschrijven. We verwijzen in dit verband naar het document *Datawarehouse arbeidsmarkt: handboek van de gebruiker*, beschikbaar op de website van KSZ (zie punt 7), dat een kort overzicht van de inhoud van de verschillende bronnen geeft. We beperken ons hier tot het aangeven van de nuttige functionaliteiten van deze belangrijke database met betrekking tot de doelstellingen van het monitoringinstrument.

Een belangrijk deel van de ondernemingen die door het monitoringinstrument worden beoogd, zijn de sociale inschakelingsondernemingen die kansgroepen de mogelijkheid bieden zich te vormen, een werk te leren of een vaste arbeidsplaats te vinden. Hier stelt zich de vraag naar de efficiëntie van de gevolgde *trajecten van de doelgroepwerknemers*, gedifferentieerd naar de verschillende werkvormen (maatwerkbedrijven, lokale diensteneconomie en invoegbedrijven). De impactanalyse dient te vertrekken van een onderzoek van de verschillende fasen in de trajectwerking, dat wil zeggen van hun professioneel traject voor instap in de inschakelingsonderneming, tijdens de begeleiding en erna. Enkel een combinatie van de gegevens afkomstig van de verschillende instellingen van de Sociale Zekerheid (met name RVA, de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling, de

OCMW's, RSZ en RSZPPO) maakt het mogelijk op deze vragen te antwoorden. Het is theoretisch mogelijk om:

- te zoeken naar de tewerkgestelde doelgroepwerknemers op een bepaald datum;
- hun professioneel traject samen te stellen in functie van de beschikbare gegevens.

Bovendien is het ook mogelijk om statistische gegevens te verkrijgen over de verschillende *regelgevingen en bijdrageverminderingen* (Activaplan, SINE-maatregel, dienstencheques,...) met betrekking tot de doelgroepwerknemers en dit over het arbeidsvolume, betaalde lonen, bedragen van de verminderingen,...

Opmerking: merk op dat voor wat betreft de dienstencheques (zie deze fiche), de beschikbare gegevens bij de RSZ en RVA pas werkelijk vanaf 2007 zullen geïntegreerd worden. Eveneens dient opgemerkt te worden dat de gegevens met betrekking tot de vermindering van sociale bijdragen ook beschikbaar zijn bij de RSZ.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De Datawarehouse is rechtstreeks gebaseerd op de verschillende betrokken administratieve entiteiten (zie 3.2).

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

De gegevens uit de verschillende bronnen worden per persoon geaggregeerd op basis van het Rijksregisternummer (INSZ).

6.3. Exhaustiviteit:

Sinds de integratie van de gegevens van RVA en RVP in de Datawarehouse, dekt deze meer dan 95% van de Belgische bevolking. Dit percentage dient in de nabije toekomst richting 100% opgetrokken te worden.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De gegevens zijn beschikbaar vanaf 1997 tot en met 2005. Er wordt wel een zekere vertraging vastgesteld in de levering van de statistieken door de betrokken administraties (de recentste gegevens gaan momenteel - november 2007 - terug tot 31/12/2005). Binnenkort zal ook voor het jaar 2006 een groot aantal bronnen beschikbaar zijn.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

De Datawarehouse wordt per kwartaal geactualiseerd, omwille van het feit dat zowel de RSZ als de RSZPPO op deze basis functioneren.

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

Het jaar 2003 is een sleuteljaar omwille van de belangrijke verandering van de Datawarehouse

door de geleidelijke integratie van nieuwe bronnen. Voorts werden bepaalde bronnen die reeds in de datawarehouse voorkwamen voor de periode 1997-2002 vervolledigd door aanvullende gegevens.

Uiteindelijk werd in 2003 de nieuwe driemaandelijke aangifte van de werkgevers (multifunctionele aangifte DMFA) ingevoerd, hetgeen heeft geleid tot enkele veranderingen in de statistische reeksen (zie de fiche RSZ).

- Vergelijkbaarheid met andere bronnen:

Per definitie zijn de gegevens van de Datawarehouse identiek aan deze van de administraties die ze aanleveren (RSZ, RVA,...). Bij de confrontatie van de verschillende bronnen en het opstellen van de nomenclatuur van socio-economische posities komen wel tegenstrijdigheden aan het licht. Een persoon kan bijvoorbeeld bij twee instellingen op de laatste dag van het kwartaal gekend zijn. De oorzaak kan een late uitschrijving zijn bij de een van de instellingen. Er worden voorrangregels bepaald om hiervoor een oplossing te bieden.

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Per definitie maakt de Datawarehouse het mogelijk om gegevens afkomstig uit de grote administraties voort te brengen.

7. Referenties

Websites:

De volgende website biedt nuttige informatie over de Datawarehouse, waaronder een "Handboek van de gebruiker", evenals een document over de aard van de mededeelbare gegevens voor wetenschappelijke doeleinden:

http://bcss.fgov.be/fr/statistiques/stats_home.htm

8. Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)

1. Bron:	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)
2. Relevantie:	<p>De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid is de enige bron met primaire gegevens over de betaalde arbeid in België. De beschikbare gegevens zijn exhaustief en zijn beschikbaar per werkgever (individuele gegevens) of op geaggregeerd niveau naar juridische vorm (vso,vzw,...), naar activiteit (NACE-BEL), enz. Deze bron levert dus eveneens belangrijke informatie over de tewerkstelling in de sociale economie. Ook RSZPPO (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheden) geeft informatie over het aantal werknemers.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De databank is rechtstreeks gebaseerd op de RSZ-aangiften van de werkgevers (Multifunctionele aangifte - DMFA). De wezenlijke constructie van deze databank werd uitbesteed aan SmalS-MvM²⁸ maar de RSZ blijft eigenaar van de gegevens.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>De RSZ publiceert talrijke brochures (zie punt 7) met statistische gegevens, maar deze brochures zijn eerder op geaggregeerd niveau opgesteld en om die reden minder bruikbaar voor het monitoringinstrument. Het is dus nodig bij de RSZ een aanvraag op maat in te dienen voor de geaggregeerde gegevens naar juridische vorm, activiteitscode,... welke normaliter niet in de publicaties worden opgenomen.</p> <p>Bepaalde niet-gepubliceerde gegevens vragen geen bijzondere behandeling en kunnen gratis verkregen worden. Maar in de meeste gevallen zullen kosten aangerekend worden: de RSZ stelt een kostenraming op waarvan het totaalbedrag afhankelijk is van het vereiste werkvolume voor de bewerking van de bestanden, uitgevoerd door RSZ of SmalS-MvM, afhankelijk van de aard van de vraag.</p> <p>Overheden kunnen evenwel in theorie genieten van kosteloosheid: een Ministerieel Besluit zal on-</p>

²⁸ SmalS-MvM: Mekanografische maatschappij voor de toepassing van de sociale wetten.

middellijk de toegang tot de gegevens van RSZ aan de Nationale Bank en aan het NIS toekennen. Een gelijkaardige procedure zou in principe op het monitoringinstrument van toepassing kunnen zijn.

4.2. Procedure:

Geschreven aanvraag gericht aan de Directie van de Statistieken van de RSZ.

4.3. Contactadres:

Pierre Dmitrevsky
Raadgever
RSZ
Directie van Statistieken
Place Victor Horta, 11
1060 Brussel
pierre.dmitrevsky@onsrsz.lss.fgov.be
tel. 02/509.31 01

4.4. Type van ondersteuning:

Elektronisch (Excel of Access-bestanden)

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

De lijst van de werkgevers van de RSZ omvat alle ondernemingen met tewerkgesteld bezoldigd personeel. Van elke werkgever beschikt men over de volgende gegevens:

- juridische vorm;
- adres van de maatschappelijke zetel (plaats van hoofdactiviteit) en de NACE-BEL activiteitscode bestaande uit vijf kentekens, bepaald op basis van omzetcijfer en aantal werknemers;
- adres van de vestigingen en hun NACE-BEL activiteitscode.

Deze informatie is in principe openbaar. Twee voorbeelden kunnen vermeld worden om de mogelijkheden te verduidelijken:

- het bekomen van een lijst van vso-werkgevers uit een bepaalde regio met hun adres en NACE-code;
- het verifiëren van een lijst ondernemingen (bv. de erkende coöperaties door de NRC of de erkende werkervaringsbedrijven door het Waals Gewest) op het juridisch statuut van de onderneming of op aantal aangegeven werknemers.

Belangrijk: het is in dit geval absoluut noodzakelijk over een unieke identicator te beschikken voor elke op te zoeken onderneming (bv. het ondernemingsnummer van de KBO, het RSZ-nummer of het BTW-nummer).

De identificatiegegevens op individueel niveau kunnen vervolledigd worden met gegevens over de tewerkstelling (zie verder).

Opmerking 1: ondernemingen die geen eigen personeel in dienst hebben maar toch bepaalde categorieën van werknemers ter beschikking hebben, worden niet in de werkgeversbestanden van de RSZ opgenomen. Het gaat om de ondernemingen die enkel interim-personeel tewerkstellen (deze categorie wordt opgenomen bij de interimkantoren), verenigingen die gebruik maken van PRI-ME/TCT/DAC²⁹-werknemers of scholen van het vrije net die onderwijzend personeel gefinancierd door de Gemeenschappen tewerkstellen. Deze werknemers zijn in de statistieken van de RSZ respectievelijk opgenomen onder de subregionale tewerkstellingsdiensten (onder de aparte NACE-code 98 904) en onder de openbare sector.

Opmerking 2: de lijst van werkgevers van de RSZ zal weldra met deze van de KBO geharmoniseerd worden. Het adres van de maatschappelijke zetel zal evenwel gehandhaafd worden, want zij verstrekt nuttigere inlichtingen dan deze van de sociale zetel in de KBO.

5.2. De variabelen:

a) Individuele en geaggregeerde gegevens

De beschikbare arbeidsgegevens bij de RSZ kunnen op een individueel of geaggregeerd niveau bekomen worden:

- *individuele gegevens:* het gaat over het aantal werknemers die door een gegeven werkgever zijn tewerkgesteld. Deze gegevens zijn echter slechts beschikbaar mits een akkoord van het Beheerscomité van de RSZ, dat zich baseert op de bestemming van de gevraagde gegevens;
- *geaggregeerde gegevens:* gegevens naar juridisch statuut, naar NACE-code, naar regio, ... zie lager 5.3).

b) De beschikbare gegevens over de arbeid

Om de beschikbare arbeidsgegevens te definiëren, dient men op voorhand het onderscheid te maken tussen de *gecentraliseerde* statistieken (indeling naar woonplaats) en de *gedecentraliseerde* statistieken (indeling naar werkplaats). Het Steunpunt WSE gebruikt voor de berekening van het aantal *werknemers* (personen) steeds de gecentraliseerde statistieken (beige brochure). De beige brochure geeft bijvoorbeeld aan hoeveel inwoners van een bepaalde gemeente betaalde arbeid verrichten, ongeacht waar die job wordt uitgeoefend. Op die manier kan bijv. de werkzaamheidsgraad van een bepaalde gemeente worden berekend. Voor het aantal *arbeidsplaatsen* (jobs) doet het Steunpunt steeds beroep op de gedecentraliseerde statistieken (gele brochure). De gele brochure geeft bijvoorbeeld aan hoeveel jobs er in een bepaalde gemeente zijn, ongeacht van wie die job invult. Het Steunpunt houdt beide circuits steeds gescheiden en zal het aantal jobs niet berekenen op basis van de gecentraliseerde statistieken (hoogstens worden de gecentraliseerde statistieken over arbeidsplaatsen gebruikt voor een raming of correctie). Het is belangrijk om beide statistiekcircuits van mekaar te onderscheiden en er rekening mee te houden dat het aantal arbeidsplaatsen op gecentraliseerde wijze een hele andere telling oplevert dan het aantal arbeidsplaatsen op gedecentraliseerde wijze.

1°) De situatie tot en met het jaar 2002

29 Het gaat over arbeidsstatuten in het kader van de strijd tegen de werkloosheid, te weten: de PRIME-arbeidsplaatsen in Wallonië, de TCT-arbeidsplaatsen (Troisième Circuit de Travail) in Brussel en de DAC-arbeidsplaatsen (Derde Arbeidscircuit) in Vlaanderen.

Zoals de naam aangeeft, verschillen de gecentraliseerde en gedecentraliseerde statistieken van de RSZ volgens de manier van verwerven van de statistische informatie. Tot en met het jaar 2002, kwamen de *gecentraliseerde statistieken* voort uit de databank LATG³⁰ die op de driemaandelijke aangiften van de werkgevers was gebaseerd. Deze gegevensbank beantwoordt aan het principe van de centralisatie, in die zin dat het totale personeel door de werkgever in zijn aangifte is opgenomen, zonder uitsplitsing van de werknemers per vestiging.

De *gedecentraliseerde gegevens* daarentegen zijn tot en met het jaar 2002 het resultaat van een jaarlijkse telling bij de werkgevers, waarbij de werkgevers hun personeel op 30 juni verdelen over hun verschillende vestigingen. Een vestigingsplaats is ofwel een plaats van activiteit verschillend van de hoofdzetel, ofwel een activiteit verschillend van de hoofdactiviteit.

Deze twee specifieke registratiemethoden leiden tot verschillen met betrekking tot sectoriële en geografische verdeling in de gegevens over de tewerkstelling, want als in de gecentraliseerde statistieken aan de arbeidsplaatsen van dezelfde werkgever allemaal dezelfde codes van activiteit en plaats worden toegekend, is dit niet het geval in de gedecentraliseerde statistieken:

- Betreffende de *activiteitscode* wordt een enkele NACE-BEL code toegekend aan de werkgever in de gecentraliseerde statistieken. Conform de richtlijnen van Eurostat, houdt deze toewijzing rekening met de hoofdactiviteit van de werkgever, in functie van de criteria van het omzetcijfer en de tewerkstelling. In de gedecentraliseerde statistieken daarentegen, worden de verschillende vestigingen van de werkgever geregistreerd naar hun specifieke activiteitssector. Indien een vestiging dus een activiteit uitoefent, verschillend van die van de werkgever, zal het over een eigen NACE- code beschikken.
- Op het vlak van de *lokalisatie* wordt de tewerkstelling toegewezen aan de hoofdzetel van de werkgever in de gecentraliseerde statistieken. De hoofdzetel is niet noodzakelijkerwijs de sociale zetel (dat soms slechts een eenvoudig adres is), maar een plaats van activiteit waar het merendeel van de werknemers zijn tewerkgesteld. In de gedecentraliseerde statistieken daarentegen wordt de tewerkstelling toegewezen aan de verschillende plaatsen van activiteit of vestigingen.

Anders gezegd zijn de gedecentraliseerde statistieken zowel nauwkeuriger op het vlak van de codificatie van de activiteit (specifieke codes per vestiging indien nodig) als meer conform met de realiteit van de regionale, provinciale of lokale tewerkstelling aangezien zij op de plaats berusten waar de activiteit werkelijk wordt uitgeoefend. Het zijn dus deze die in principe als basis voor het opstellen van tewerkstellingsstatistiek zouden moeten dienen. Helaas hebben de gedecentraliseerde statistieken (tenminste tot en met 2002) slechts betrekking op het *aantal arbeidsplaatsen* terwijl de gecentraliseerde statistieken betrekking hebben op het *aantal arbeidsplaatsen*, het *aantal werknemers*, het *aantal arbeidsplaatsen uitgedrukt in voltijds equivalenten (VTE)* en de *totale loonmassa*.

Opmerking:

Het begrip "werknemer" onderscheidt zich van "arbeidsplaats" in die zin dat in de statistieken van de werknemers een enkele persoon slechts éénmaal wordt geteld (dankzij de identifier in de vorm van het Rijksregisternummer) en dit ongeacht het aantal arbeidsplaatsen die men gelijktijdig (deeltijdse arbeid) heeft gehad of achtereenvolgens in de loop van de bestudeerde periode. Waar het tellen van de arbeidsplaatsen op zich niet nuttig is, is het echter wel funda-

30 Gegevensbank 'Salaires et carrière', in het nederlands 'Loon en Arbeidstijdgegevensbank'.

menteel het aantal personen afhankelijk van de sociale economie (notie van werknemer) te kennen, evenals de corresponderende arbeidsinput (VTE).

2°) De situatie vanaf het jaar 2003

Sinds het jaar 2003 werd de LATG-aangifte van de werkgevers vervangen door de multifunctionele aangifte DMFA. De voornaamste vernieuwing betreft de link die tussen elke werknemer, driemaandelijks aangegeven door de werkgever, en zijn werkelijke werkplek (vestiging) wordt gelegd. Deze link laat de RSZ in principe toe *al zijn statistieken* (aantal werknemers, aantal VTE,...) op te splitsen volgens de arbeidsplaats (vestiging) en niet meer alleen volgens de plaats van hoofdactiviteit van de onderneming. Met andere woorden zouden de gedecentraliseerde statistieken (gebaseerd op de vestigingen) voortaan hetzelfde soort informatie moeten weergeven dan de gecentraliseerde statistieken (gebaseerd op de zetel van hoofdactiviteit) en dit met dezelfde periodiciteit (driemaandelijks).

Opmerking: De wet betreffende de oprichting van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO – zie fiche) introduceert het concept van de *éénheid van vestiging* als zijnde een plaats van activiteit, geografisch identificeerbaar door een adres en waar minstens een activiteit van de onderneming plaats vindt. Het gaat om een concrete geografische werkelijkheid (in dit verband zou de term “plaatselijke éénheid” meer aangewezen zijn). Ten opzichte van het oude begrip “vestiging” dat door de RSZ wordt gebruikt, is dit concept minder nauwkeurig aangezien twee verschillende activiteiten die op hetzelfde adres plaatsvinden (wat met twee vestigingen in de oude definitie overeenstemt) vandaag niet meer dan één eenheid van vestiging met slechts één code NACE (overeenstemmend met de hoofdactiviteit) vertegenwoordigen. Het bestaan van verschillende postbusnummers maakt het evenwel in vele gevallen voor de RSZ mogelijk om het onderscheid tussen de verschillende activiteiten op eenzelfde adres te handhaven.

Het opstellen van de gedecentraliseerde statistieken op basis van de DMFA-aangiftes is nog steeds in overgangsfase (omwille van moeilijkheden met de invoering van vestigingsnummer van de KBO), enerzijds betreffende de periodiciteit van deze statistieken, anderzijds betreffende hun inhoud:

- *periodiciteit* van de gedecentraliseerde statistieken: de trimestriële periodiciteit zal slechts geleidelijk bereikt worden:
 - o 2003: alleen het vierde kwartaal is beschikbaar (het tweede kwartaal is berekend via retropolatie)
 - o 2004: alleen het vierde kwartaal is beschikbaar (november 2006?), het tweede kwartaal is berekend via retropolatie
 - o 2005: het tweede en vierde kwartaal zijn beschikbaar (begin 2007)
 - o 2006: het tweede, derde en vierde kwartaal zijn beschikbaar
 - o vanaf 2007 zullen de vier kwartalen beschikbaar zijn.
- *inhoud* van de gedecentraliseerde statistieken: een probleem van beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de gegevens doet zich voor sinds de introductie van de DMFA-aangifte. Waar, zoals gebruikelijk, de gegevens over de arbeidsplaatsen beschikbaar zijn met een voldoende graad van betrouwbaarheid, zijn deze over de werknemers, de VTE en de lonen nog afwezig (2003) of zeer onvolledig (2004 en in meer mindere mate 2005). Bij wijze van voorbeeld zal het vierde kwartaal van 2004 door de RSZ aangevuld moeten worden met gegevens van 2005. Er wordt echter een progressieve verbetering van de betrouwbaarheid van dit soort gegevens verwacht.

3°) Conclusies

De volgende arbeidsgegevens zijn tegenwoordig beschikbaar bij de RSZ:

- *gecentraliseerde* statistieken : aantal werkgevers E, aantal arbeidsplaatsen P (volgens woonplaats), aantal werknemers T, aantal VTE, bedrag van de lonen R.
 - o voor de variabelen P, T en VTE is een onderscheid mogelijk volgens het geslacht (mannen, vrouwen), de leeftijdklasse, de hoofdverblijfplaats van de werknemer, het statuut (arbeider, bediende, ambtenaar), het arbeidsregime (voltijds, deeltijds, seizoensarbeid,...), de duur van de arbeid (uitgedrukt in percentage van een voltijdse),...
 - o voor de variabele R beschikt men in principe over de volgende varianten: bruto loon (met inbegrip van eindejaarspremie, vakantiegeld, opzeggingsvergoeding,...), werknemersbijdragen, werkgeversbijdragen, bijdrageverminderingen, theoretisch verschuldigde bijdragen, totale loonkosten (inclusief bijdragen, theoretisch verschuldigd of te storten)
- *gedecentraliseerde* statistieken (volgens de werkelijke werkplek): aantal vestigingen ET, aantal arbeidsplaatsen P. Voor deze laatste variabele is er enkel een onderscheid volgens het geslacht (mannen, vrouwen) en het statuut (arbeider, bediende, ambtenaar). De variabele T, VTE en R zouden eveneens geleidelijk beschikbaar moeten zijn.

In afwachting dat de evolutie van de gedecentraliseerde statistieken van de RSZ het mogelijk maken om andere gegevens dan enkel de arbeidsplaatsen P te verkrijgen met een voldoende graad van betrouwbaarheid, is een *regionale* of *lokale* analyse van de arbeidsplaatsen in de sociale economie in termen van het aantal werknemers T, VTE en lonen R enkel mogelijk via *regionalisatieprocedure van de gecentraliseerde gegevens*, door gebruik te maken van het aantal arbeidsplaatsen als verdeelsleutel (zie de sectie "Regionalisatie van de gecentraliseerde gegevens van de RSZ" van dit rapport voor meer details).

5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:

De tewerkstellingscijfers van de RSZ kunnen op *gekruiste* wijze weergegeven worden volgens verschillende criteria. Onder de nuttige criteria kunnen de volgende vermeld worden:

- de *juridische vorm* van de onderneming: specifieke typologie van de RSZ. Deze classificatiemogelijkheid werd ingevoerd vanaf 1998. Voor de juridische vereenvoudiging doet de RSZ een beroep op een eigen typologie die enigszins verschillend is van het Rijksregister voor Rechtspersonen (RRRP) maar de band tussen beide classificaties is gemakkelijk te leggen. Zo worden de vzw's (code 017 in het Rijksregister) bijvoorbeeld door de RSZ aangeduid met de codes 1011 tot 1013. Daarom is de RSZ eveneens in staat om zelf op verzoek tewerkstellingsstatistieken te leveren volgens de classificatie van het Rijksregister. Voor het monitoringinstrument heeft de identificatie van de werkgevers door hun juridische vorm een aanzienlijk belang gezien de juridische vorm één van de voornaamste identificatiecriteria van de ondernemingen uit de sociale economie is.

Opmerking 1: De statistieken van de RSZ onderscheiden de "publieke vzw's" binnen het geheel van de vzw's. Dit zijn in wezen vzw's, maar zij krijgen van de RSZ op basis van specifieke criteria een code toegekend die hen toevoegt aan de openbare sector. Aldus worden ongeveer 15% van de vzw's die door de RSZ worden geïnventariseerd, voorzien van het etiket "openbaar". A priori kan een dergelijk onderscheid nuttig lijken om deze vzw's af te zonderen, die niet als een privaat initiatief kunnen beschouwd worden, zoals bijvoorbeeld de "intercommuna-

le" vzw's die gecontroleerd worden door de lokale overheid. Het onderscheid privaot/openbaar dat evenwel door de RSZ wordt toegepast, gaat terug op een reeks betrekkelijk heterogene overeenkomsten waaronder het criterium van de subsidiëring. Aldus omvat meer dan 90% van de door de RSZ als openbaar beschouwde vzw's in feite de sector van onderwijs en vorming (basis- en secundair onderwijs, permanente vorming,...) en zijn deze in werkelijkheid gesubsidieerde private instellingen waaronder de inrichtende machten van het vrije onderwijsnet. Op basis van eerder gedefinieerde afbakeningscriteria (zie hoofdstuk 1) sluiten we scholen en vormingsinstellingen uit van opname in het monitoringinstrument. De sociale tewerkstelling via lokale overheden worden wel opgenomen (zie 5.4.1).

Opmerking 2: de RSZ inventariseert alle werkgevers, ongeacht hun juridisch statuut. De *feitelijke verenigingen* die personeel tewerkstellen worden dus in de statistieken ingesloten en het is in principe mogelijk om ze terug te vinden via de code die hun in de typologie van de juridische vormen gebruikt door de RSZ (algemene codes 4011 tot 4013) is toegekend. Dergelijk opsporing hangt evenwel af van de betrouwbaarheid van de toewijzingsprocedure van de codes, die niet absoluut wordt gegarandeerd voor wat betreft de feitelijke verenigingen.

- de *lokalisatie van de onderneming* (gecentraliseerde statistieken) of van zijn *vestigingen* (gedecentraliseerde statistieken) volgens de gemeentecode van het NIS. De RSZ kan de geaggregeerde gegevens per provincie, per regio,... leveren.
- het *type van activiteit van de onderneming* (gecentraliseerde statistieken) of van zijn vestigingen (gedecentraliseerde statistieken): volgens de NACE-BEL code (5 kentekens). Merk op dat de toewijzing van een NACE-code aan de vzw's soms een moeilijke oefening is. Bepaalde verenigingen kunnen immers verschillende activiteiten uitoefenen, zonder dat het mogelijk is duidelijk te identificeren wat als hoofdactiviteit dient beschouwd te worden. Dit is in het bijzonder het geval bij de werkervaringsbedrijven (WEB), de beschutte werkplaatsen, bepaalde niet-gouvernementele organisaties,... die hun sociale taak baseren op commerciële productieactiviteit, dat wil zeggen op de verkoop van producten op de markt. Als, wat de werkervaringsbedrijven betreft, het geheel van de activiteiten van een eigen codificatie binnen de sociale sector (subklasse NACE-BEL 85.322) geniet, komt het vaak voor dat de toewijzing van de activiteitscode gemakkelijkschalve enkel gebeurt in functie van de handelsoutput. Dat is het geval bij de werkervaringsbedrijven of bij bepaalde niet-gouvernementele organisaties (zo wordt Oxfam bijvoorbeeld in de sector "handel" ingedeeld).
- het *paritair comité waaronder de werknemer valt*: de codificatie is in uitvoering bij de RSZ. Sinds 2003 (invoering van de DMFA-aangifte) beschikt men voor elke werknemer over de vermelding van het paritaire comité waartoe men behoort (een onderneming kan tot meerdere paritaire comité's behoren). Omwille van de betrouwbaarheid van de gegevens (bepaalde kleine comité's omvatten slechts enkele tientallen werknemers), zet de RSZ momenteel een eigen codificatie op die is gebaseerd op hergroeperingen.
Opmerking: Er bestaat eveneens bij de RSZ een mogelijkheid tot klassering van de tewerkstellingscijfers volgens de "categorie van werkgever", die gedeeltelijk is gebaseerd op de activiteit die door de werkgever wordt uitgevoerd.
- de *tewerkstellingsklasse van de onderneming*: zie de lijst van tien tewerkstellingsklassen in bijlage van de fiche DBRIS. Deze klassering toont de verdeling van de ondernemingen volgens hun grootte.

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

Alle gegevens van de RSZ zijn gebaseerd op de kwartaalaangiften van de werkgevers.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Geen

6.3. Exhaustiviteit:

De database van de RSZ is in principe exhaustief voor wat betreft de loontrekkende tewerkstelling in België, met uitzondering van:

- 1° de openbare arbeidsplaatsen bij de lokale overheden (gemeenten, OCMW's, intercommunales, provincies), die door RSZPPO worden geïnventariseerd;
- 2° de arbeidsplaatsen van de zeelieden van de koopvaardijvloot, die van de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden afhangen.

Onder de arbeidsplaatsen die niet door de RSZ worden geregistreerd kan alleen die van de OCMW's (inschakelingsinitiatieven) betrekking hebben op het monitoringinstrument. Aangezien het niet mogelijk is om de betrokken arbeidsplaatsen terug te vinden in de bestanden van RSZPPO, zullen de statistieken over deze arbeidsplaatsen direct bij de OCMW's moeten verkregen worden.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De tewerkstellingsstatistieken per juridische vorm zijn beschikbaar sinds 1998.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Driemaandelijks, zowel voor de gecentraliseerde als de gedecentraliseerd statistieken (met echter een overgangperiode voor deze laatste: zie punt 5.2).

Om de betrouwbaarheid en de volledigheid van de gegevens te waarborgen, is een termijn van *één jaar* (T+12) in principe noodzakelijk om statistieken te verkrijgen betreffende een gegeven kwartaal. Door de overgangperiode bedraagt deze termijn momenteel *twee jaar* voor de gedecentraliseerde statistieken (de statistieken van het vierde kwartaal 2004 zullen niet beschikbaar zijn vóór september 2006), maar deze termijn zou geleidelijk moeten verminderen.

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:

Regelmatig worden bepaalde aanpassingen in de driemaandelijksse statistieken van de RSZ doorgevoerd. Deze aanpassingen zijn echter over het algemeen minder belangrijk en beïnvloeden de statistieken over de sociale economie nauwelijks.

Meer omvangrijke wijzigingen werden echter in 2003 doorgevoerd, bij de invoering van de nieuwe DMFA-aangifte (zie bibliografische verwijzing naar het punt 7). Bij de publicatie van de statistische reeksen door het monitoringinstrument tot en met het jaar 2003, zal het nodig zijn deze wijzigingen te vermelden. Het gaat hier om een tijdreeksbreuk die niet te herstellen is bij gebrek aan gedetailleerde informatie. De cijfers van 2002 zijn daarom niet te vergelijken met de cijfers van 2003.

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

De RSZ is de enige gegevensbron over de tewerkstelling in België. Andere bronnen (over het algemeen afkomstig uit openbare besturen) verstrekken soms gegevens over tewerkstelling met betrekking tot bepaalde bijzondere ondernemingen (het AWIPH verstrekt bijvoorbeeld gegevens over de werkervaringsbedrijven in de Waalse Regio: zie fiche). In de vergelijking tussen de gegevens van de RSZ en deze van andere bronnen moet men rekening houden met het feit dat de arbeidsplaatsen PRIME/TCT/DAC afzonderlijk worden opgenomen via een aparte NACE-code 98 (zie punt 5.1).

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Dankzij het gebruik van het unieke ondernemingsnummer van de KBO in het werkgeversbestand van de RSZ, kan deze database in verband gebracht worden met de beschikbare gegevens bij andere grote instanties die het ondernemingsnummer gebruiken (KBO, NIS, BTW,...). Het is bijvoorbeeld mogelijk, vertrekkende van een lijst van ondernemingen uit de KBO, cijfers over de tewerkstelling bij de RSZ te bekomen, evenals de voornaamste cijfers betreffende de jaarrekening bij de Balanscentrale (behalve voor de kleine vzw's).

7. Referenties

RSZ, *Loontrekkende tewerkstelling in 2003 - Methodologie en nieuwigheden*, Brussel, 2004

RSZ, *Werknemers onderworpen aan de Sociale Zekerheid naar plaats van tewerkstelling op 31/12/2003 en 30/6/2003*, Brussel, 2005

De brochures, uitgegeven door de Rijksdienst, zijn op de website van de RSZ beschikbaar (deze laatste bevatten echter slechts geaggregeerde gegevens, die niet direct te gebruiken zijn voor het monitoringinstrument):

http://www.onssrsz.lss.fgov.be/Onssrsz/FR/Statistics/statistics_home.htm

9. Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW)

1. Bron:	FOD Financiën, Administratie van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit, sector BTW
2. Relevantie:	<p>De BTW-administratie is de enige databron over de aankopen en verkopen van de Belgische ondernemingen. De beschikbare gegevens zijn exhaustief en kunnen bekomen worden per werkgever (individuele gegevens), maar op anonieme basis. Deze bron geeft dus essentiële informatie van economische aard over de sociale economie.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1 Uitgevende organisatie:</p> <p>FOD Financiën (Centrale Administratieve van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>FOD Financiën. De databank is rechtstreeks gebouwd op de aangifte van BTW-plichtigen.</p>
4. Toegang:	<p>4.1. Kost:</p> <p>Gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Geschreven aanvraag</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Dhr. Pierre Delsaut FOD Financiën Centrale Administratieve van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit - BTW North Galaxy Boulevard du Roi Albert II, 33 bus 22 1030 Brussel 0257 62 992</p> <p>4.4. Type van ondersteuning:</p> <p>Elektronisch (Excel of Access-bestanden)</p>

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Introductie: de BTW-plichtigen – het bijzondere geval van de vzw's

Afgezien van de overheden, is in principe iedere natuurlijke of rechtspersoon (met inbegrip van de vzw's) die een economische activiteit uitoefent in het kader van de levering van goederen of diensten, aan de BTW-wetgeving onderworpen. In het geval van een vzw is er een BTW-verplichting indien de vzw zich niet beperkt tot het gratis leveren van goederen en diensten, hetgeen zeer vaak het geval is. Nochtans voorziet de wet in vrijstellingsmogelijkheden in de zin dat de onderworpen geen enkele belasting op de prijs van zijn professionele verrichtingen toepast. Er zijn twee gevallen van "vrijgestelde onderworpenen":

- Bepaalde economische activiteiten worden uitdrukkelijk van de belasting vrijgesteld. Het gaat over instellingen uit de gezondheidszorg, de sociale hulp, de hulp aan bejaarden, de kinderopvang, de jeugdinstanties, de instanties voor school- of familiale oriëntatie, sport, onderwijs en cultuur;
- Los van de hogervermelde sectoren, wordt de vrijstelling eveneens toegekend aan de instanties die geen winstgevend doel hebben en die doelstellingen van politieke, syndicale, religieuze, humanitaire, patriottische, filantropische of burgerlijke aard nastreven. De levering van goederen en diensten moet ten gunste van de leden en in het collectief belang van de leden gevoerd worden, door middel van de betaling van een ledenbijdrage conform de statuten. Met uitzondering van de talrijke verenigingen die zich inspannen op het gebied van de sociale actie, de bescherming van de rechten, van het milieu,... vindt men hier ook instanties zoals de vakbonden, de werkgeversorganisaties of nog de religieuze gemeenschappen.

Kennelijk vallen de vzw's grotendeels in de categorie van vrijgestelde onderworpenen. Nochtans voeren bepaalde vzw's (in het bijzonder degenen die bij het monitoringinstrument betrokken zijn) in hoofdzaak belastbare handelsactiviteiten en moeten zij zich dus bij de BTW-administratie inschrijven. Dit is het geval voor de *beschutte werkplaatsen en de inschakelingsondernemingen*. Bovendien verkopen een aantal verenigingen die hoofdzakelijk zijn vrijgesteld van BTW, voorts ten aanvullende titel bepaalde belastbare goederen en diensten om hun hoofdactiviteit te financieren. Zij vallen dan onder de categorie van gedeeltelijke of gemengde onderworpenen, in die zin dat een deel hun activiteiten is onderworpen aan de BTW³¹.

De volledig en gedeeltelijke onderworpen, ingeschreven bij de BTW, moeten zoals de andere ondernemingen periodieke aangiften indienen (maandelijks of driemaandelijks) over de belastbare aankoop en verkoop.

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

De gegevens die door de bron worden verstrekt zijn anoniem in die zin dat noch het adres noch het

31 De BTW-regelgeving laat evenwel, onder bepaalde voorwaarden, toe dat de onderworpen voor de rest is vrijgesteld en niet gedeeltelijk onderworpen wordt voor zover de belastbare activiteiten een volkomen bijkomend karakter ten opzichte van zijn hoofdactiviteit bekleden. Het gaat om de regeling van de vrijstelling (de vrijstelling wanneer de belastbare jaaromzet een bepaald bedrag niet overschrijdt) of van de sectoriële derogaties die in het verlengde van de uitdrukkelijk vrijgestelde activiteiten worden ingesteld.

ondernemingsnummer worden meegedeeld: alle onderworpen ondernemingen worden lijn per lijn opgenomen in een lijst met de juridische vorm, de gemeentecode van het NIS (5 kentekens), de NACE-code (5 kentekens) en de BTW-gegevens, dat wil zeggen de verschillende bedragen afkomstig van de BTW-aangiften (punt 5.2).

Hierna volgen twee voorbeelden die de mogelijkheden van deze bron verduidelijken:

- verkrijgen van de BTW-gegevens betreffende een *bepaalde juridische vorm* (bijvoorbeeld de vzw's);
- verkrijgen van de BTW-gegevens betreffende een *lijst van ondernemingen* waarvan men over het BTW-nummer (of het ondernemingsnummer) beschikt, bijvoorbeeld de werkervaringsbedrijven in de Waalse regio. Vertrekkende van deze lijst kan de BTW-administratie op anonieme wijze de corresponderende gegevens leveren (de identifier wordt uit de lijst verwijderd).

5.2. De variabelen (gegevens van de BTW):

Voor elke onderworpen beschikt men over de jaarlijkse bedragen afkomstig van de BTW-aangiften:

- verkopen onderworpen aan 0% BTW (rubriek 00 van de BTW-aangifte)
- verkopen onderworpen aan 6% BTW (rubriek 01)
- verkopen onderworpen aan 12% BTW (rubriek 02)
- verkopen onderworpen aan 21% BTW (rubriek 03)
- verkopen via onderaanneming (rubriek 45)
- intracommunautaire export (rubriek 46)
- extracommunautaire export (rubriek 47)
- creditnota's (rubrieken 48, 49, 84 e 85)
- aankoop van handelsgoederen, grondstoffen,... (rubriek 81)
- aankoop van diensten en diverse goederen (rubriek 82)
- aankoop van investeringsgoederen (rubriek 83)
- BTW-bedrag aan de Staat verschuldigd (rubriek 71)
- BTW-bedrag door de Staat verschuldigd (rubriek 72)

5.3. De classificatiecriteria van de variabelen:

De BTW-gegevens kunnen op *gekruiste* wijze weergegeven worden volgens verschillende criteria. Onder de nuttige criteria kunnen de volgende vermeld worden:

- *de juridische vorm van de onderneming*: volgens de codificatie van de KBO (dat wil zeggen die van het Nationale Register voor Rechtspersonen - RRRP).

Deze codificatie is sinds 2003 van toepassing op de nieuwe onderworpenen. Voor de oudere ondernemingen wordt een eigen codificatie gebruikt die de voornaamste juridische vormen omvat (het statuut van vso wordt helaas niet opgenomen). Deze eigen codificatie is a priori betrouwbaar, maar coderingsfouten worden niet uitgesloten (deze zone wordt niet in de lijsten gecontroleerd).

- *de lokalisatie van de onderneming*: volgens de gemeentecode van het NIS

De bestemming van de NIS-code is gebaseerd op de plaats van de *sociale zetel*, die niet noodzakelijk met die van de plaats van hoofdactiviteit overeenstemt.

- *het type van activiteit van de onderneming*: volgens de NACE-BEL code (5 kentekens).

De NACE-code is toegekend in functie van het aangegeven omzetcijfer. Men zal opmerken dat laatstgenoemde, in bepaalde gevallen (voornamelijk van de vzw's), niet representatief kan zijn voor de hoofdactiviteit. Een ziekenhuis dat over een cafetaria beschikt, zal bijvoorbeeld bij de BTW

geregistreerd zijn onder de onderworpen activiteitscode, te weten die van de horeca.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

Alle gegevens zijn gebaseerd op de gewone BTW-aangiften (maandelijks of trimestrieel).

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Geen

6.3. Exhaustiviteit:

De bron is exhaustief om de (belastbare) aankopen en de verkopen van de ondernemingen te beschrijven, aangezien alle BTW-plichtige ondernemingen die een gewone aangifte indienen, in de lijst worden opgenomen.

Wat de vzw's betreft, verkrijgt men aldus a priori het bedrag van de activiteiten die men als *commercieel* kan omschrijven. Aangezien enkel de belastbare geldstromen in aanmerking worden genomen, omvatten de cijfers evenwel geen *niet-aangegeven* activiteiten van de gedeeltelijk onderworpen en vrijgestelde onderworpen (zie punt 5). Met andere woorden, zij geven uiteindelijk slechts een aanwijzing van de *grootorde* van de handelsverrichtingen van de vzw's.

Opmerking:

Merk op dat de verkoop van de vzw's slechts een deel van de productie, die eveneens een *niet-handelsaspect* heeft, omvat.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De gegevens zijn per jaar beschikbaar voor de vijf laatste jaren (dus sinds 1 januari 2001).

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Jaarlijks

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

- *Onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens:*

Het BTW-aangifteformulier op dewelke de huidige bron is gebaseerd, heeft geen recente wijzigingen ondergaan voor de hoger vermelde bedragen (5.2).

- *Vergelijkbaarheid met andere bronnen:*

Zonder onderwerp

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Het is het BTW-nummer dat in de KBO als ondernemingsnummer is weerhouden, dat wil zeggen als uniek identificatienummer (zie fiche). Derhalve kan deze databank gelinkt worden met de beschikbare gegevens bij de andere grote instellingen die op het ondernemingsnummer (KBO, NIS, RSZ,...) een beroep doen. Het is bijvoorbeeld mogelijk om vanaf een lijst van ondernemingen uit de KBO, de BTW-bedragen bij de BTW-Administratie en de tewerkstellingscijfers bij de RSZ te bekomen.

7. Referenties

Geen

Bijlage 2 / Fiches administraties

- Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)
- Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) - Dienstencheques
- Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) - SINE-maatregel
- Enquête naar de Arbeidskrachten
- Vlaamse beschutte werkplaatsen (VSA WSE)
- Vlaams subsidieagentschap Werk en Sociale Economie
- VDAB
- Vlaamse arbeidsrekening
- OVAM (Kringloopcentra)

De fiches in deze bijlage zijn gebaseerd op de fiches die in het kader van de studie 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaardeneconomie' (Marée, Gijssels, Van den Broeck & Dujardin, 2006) door Van den Broeck en Gijssels werden opgesteld. Ze worden hier hernomen met de goedkeuring het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie, opdrachtgever van de studie.

De beschrijving van de inhoud van de administratieve databanken werd hier verder in detail uitgewerkt.

1. Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)

1. Bron:	Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)
2. Relevantie:	Tussen de coöperatieve maatschappijen kunnen deze die erkend zijn door de federale instanties voor de Nationale Raad voor de Coöperatie, zonder twijfel beschouwd worden als relevant voor de sociale economie. Dankzij hun ondernemingsnummer is het mogelijk deze coöperaties terug te vinden in de grote nationale databanken (RSZ, BTW,...) en bijgevolg kan men nuttige statistische informatie verzamelen over een belangrijk gedeelte van de commerciële sociale economie.
3. Organisatie:	
3.1. Uitgevende organisatie:	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
3.2. Aanmaker/bewerker:	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie De gegevens komen rechtstreeks van de erkenningaanvraag, opgesteld door de onderneming.
4. Toegankelijkheid van de bron:	
4.1. Kost:	Gratis
4.2. Procedure:	Geschreven aanvraag
4.3. Contactadres:	Mr. Paul Van Geyt FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie Algemene Directie van de Regulering en Organisatie van de Markt North Gate III Koning Albert II Boulevard, 16 1000 Brussel tel. 02/277 64 84
4.4. Type van ondersteuning:	

Excel-bestand
<p>5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p>5.1. Gegevens over de werkgevers:</p> <p>De FOD kan een lijst van erkende coöperatieve ondernemingen leveren, met volgende gegevens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adres; - de commissie waar ze toe behoren (verbruikerscoöperatieven, landbouwcoöperatieven, distributiecoöperatieven, dienstencoöperatieven); - de datum van oprichting; - de datum van aansluiting bij het NRC; - het BTW-nummer (of het ondernemingsnummer voor de recente erkenningen). <p>Deze lijst is helaas niet actueel voor zover het merendeel van de ondernemingen die hun activiteiten hebben beëindigd dit nalaten te melden aan de FOD. De lijst wordt evenwel om de vier jaren geactualiseerd aan de hand van de wettelijke verplichting voor de ondernemingen om een nieuwe erkenning aan te vragen. De laatste erkenningen zijn toegewezen tot 31 mei 2011.</p> <p><u>Opmerking:</u> NRC heeft een voorbereidende tekst uitgewerkt voor een wetsvoorstel dat de huidige procedure (met erkenning voor 4 jaren) vervangt door permanente erkenning die tevens voorziet in regelmatige controles. Indien dit voorstel wordt aangenomen, zullen de databanken van de erkende ondernemingen vaker kunnen geactualiseerd worden.</p> <p>5.2. De variabelen:</p> <p>Deze gegevens uit de erkenningsaanvraag kunnen door de FOD geleverd worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omzetcijfer van de laatste drie erkenningsperioden (op moment van de erkenningsaanvraag); - samenstelling van de sociale balans op datum van de laatste drie erkenningsaanvragen
<p>6. Kenmerken van de bron:</p> <p>6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:</p> <p>De gegevens komen rechtstreeks van de ingediende erkenningsaanvragen.</p> <p>6.2. Bewerking van de primaire gegevens:</p> <p>niet</p> <p>6.3. Exhaustiviteit:</p> <p>Alle door de NRC erkende coöperatieve ondernemingen is in de databank opgenomen.</p> <p>6.4. Tijd die gedekt wordt:</p> <p>De databank omvat enkel de ondernemingen die erkend zijn. Zij die niet meer erkend zijn, worden systematisch geschrapt. Het is dus niet uitgesloten dat de FOD op aanvraag gegevens kan terug-</p>

vinden over vroeger erkende coöperatieve ondernemingen.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

De databank wordt naargelang de nieuwe erkenningen vervolledigd. Een actualisering om de vier jaren laat toe de ondernemingen met beëindigde activiteit te schrappen (zie 5.1).

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

Zie 6.5

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Het ondernemingsnummer in de lijst van erkende ondernemingen laat toe deze terug te vinden in de grote nationale databanken (RSZ, BTW,...)

2. RVA - Dienstencheques

1. Bron:	RVA - Dienstencheques
2. Relevantie:	Deze bron levert informatie over de arbeidscontracten afgesloten binnen de door de RVA erkende dienstenchequeondernemingen. Ook een lijst van erkende dienstenchequeondernemingen is voorhanden.
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende Organisatie:</p> <p>Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De gegevens worden rechtstreeks door de RVA verzameld in het kader van de driemaandelijke bevraging bij de erkende dienstenchequeondernemingen.</p>
4. Toegankelijkheid van de bron:	<p>4.1. Kost:</p> <p>In principe gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Een toestemming tot gebruik van de gegevens dient aan de Directie van de RVA (Dhr. Karel Baeck, Directeur) gericht te worden. Een akkoord van de minister zal tevens nodig zijn.</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>RVA Dienstencheques Boulevard de l'Empereur, 7 1 000 Brussel Tel. 02/515 43 08</p> <p>4.4. Type van ondersteuning:</p> <p>Informatica (Excel, SAS,...)</p>

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. Gegevens over de werkgevers:

De bron levert een lijst van erkende dienstenchequeondernemingen, met de volgende elementen afkomstig uit de erkenningsaanvraag tot dienstenchequeonderneming, ingediend bij de RVA:

- adres
- ondernemingsnummer (identificator Kruispuntbank van Ondernemingen)
- nummer paritair comité
- categorie van onderneming (fysieke persoon, vzw, inschakelingsbedrijf, interimbedrijf)
- handelsonderneming, OCMW, gemeente, andere openbare dienst

Deze informatie laat dus toe in het kader van deze lijst de ondernemingen uit de sociale economie op te sporen die de vorm van vzw of inschakelingsonderneming aannemen (evenals de initiatieven die van de OCMW's uitgaan). Sommigen bevinden zich echter waarschijnlijk ook onder de noemer 'handelsonderneming'.

5.2. Gegevens over de werknemers:

De gegevens zijn individueel, d.w.z. opgesteld per onderneming en vervolgens voor elke onderneming, per arbeidscontract. Voor elk arbeidscontract dat door een erkende dienstenchequeonderneming wordt afgesloten, beschikt men over volgende informatie:

- het rijksregisternummer van de werknemer
- de postcode van de arbeidsplaats
- het type contract (bepaalde of onbepaalde duur)
- categorie van werknemer (A = contract dienstencheque bovenop werkloosheidsuitkering; B = leefloon of sociale hulp van financiële aard)
- het aantal uren voorzien in het arbeidscontract (op trimestriële basis)

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De gegevens zijn rechtstreeks afgeleid van de trimestriële lijsten die elke erkende dienstenchequeonderneming aan de RVA dient te bezorgen.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Niet

6.3. Exhaustiviteit:

De verplichting een trimestriële lijst over te maken aan de RVA garandeert de exhaustiviteit van de gegevens.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Gegevens zijn beschikbaar sedert de opstart van het systeem van dienstencheques.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Trimestrieel

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

Een probleem met de interpretatie van de gegevens stelt zich wanneer een bepaalde werknemer meerdere contracten heeft tijdens een welbepaald trimester: in dat geval kan het zijn dat de onderneming op dezelfde lijn in de lijst (in principe één lijn per contract) de uren van de verschillende contracten van de werknemer toevoegt.

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Dankzij een rijksregisternummer is het theoretisch mogelijk, in het kader van Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, de gegevens van de RVA te koppelen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid teneinde de voorgeschiedenis van de dienstenchequewerknemers te reconstrueren. Deze mogelijkheid zal pas in 2007 gerealiseerd worden, gegeven de huidige onmogelijkheid de ondernemingen die zich enkel toelagen op activiteiten die in aanmerking komen voor dienstencheques (zie Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid) in de gegevens van de RSZ terug te vinden

3. RVA - Sine-maatregel

1. Bron:	RVA - SINE-maatregel
2. Relevantie:	Deze bron levert informatie over de werknemers die genieten van de SINE-maatregel (afkorting voor sociale inschakelingseconomie), die tot doel heeft langdurig werklozen in te schakelen in de arbeidsmarkt via de activering van de werkloosheidsuitkeringen of van het leefloon. Het toepassingsgebied zijn de werknemers van de sociale inschakelingseconomie.
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende organisatie:</p> <p>Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>De gegevens worden rechtstreeks door de RVA verzameld.</p>
4. Toegankelijkheid van de bron:	<p>4.1. Kost:</p> <p>In principe gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Toestemming via email</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Mr. Van der Auwera RVA Statistische dienst Boulevard de l'Empereur, 7 1 000 Brussel tel. 02/515 45 68 Email: stat@onem.be</p> <p>4.4. Type van ondersteuning:</p> <p>Informatica (Excel, SAS,...)</p>

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. Gegevens over de werkgevers:

In principe levert deze bron enkel informatie over de werkgevers van SINE-tewerkgestelden. Deze kunnen bekomen worden bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, die de gegevens van de RVA koppelt aan die van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (zie punt 6).

Opmerking: de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (02/233.47.24) houdt een lijst van alle werkgevers (ongeveer 2 000) actueel die een goedkeuring hebben aangevraagd om SINE-werknemers tewerk te stellen. Deze lijst is opgenomen op de website van de FOD (<http://meta.fgov.be/pa/paa/framesetfrce00.htm>).

5.2. Gegevens over de werknemers:

De bron levert het aantal werknemers die genieten van de SINE-maatregel volgens diverse criteria:

- leeftijdsgroep
- geslacht
- woonplaats
- activiteitensector (volgens een eigen codering van de RVA gebaseerd op het paritair comité waar de werknemer onder valt)
- arbeidsregime (voltijds, deeltijds)
- contractduur

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De gegevens zijn rechtstreeks afgeleid van de databank van de RVA.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Niet

6.3. Exhaustiviteit:

Alle SINE-werknemers zijn in principe geïnventariseerd.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Gegevens beschikbaar sedert de opstart van de SINE-maatregel.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Continu

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

Enkele relatief kleine wijzigingen werden aangebracht in de registratie van het type prestatie (tijde-

lijke maatregel) in 2004.

6.7. Koppeling en complementariteit met andere bronnen:

Dankzij een rijksregisternummer is het theoretisch mogelijk, in het kader van Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, de gegevens van de RVA te koppelen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid teneinde de voorgeschiedenis van de SINE-werknemers te reconstrueren (zie Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid).

Deze koppeling maakt het tevens mogelijk bepaalde gegevens over de werkgevers te bekomen, zoals:

het type werkgever (dankzij het ondernemingsnummer, onderscheid mogelijk tussen de afzonderlijke categorieën van de maatregel: beschutte werkplaatsen, inschakelijksbedrijven, vso, sociale huisvestingsmaatschappijen, OCMW's, PWA);

de plaats van tewerkstelling (de gegevens van de RVA zijn gebaseerd op de domicilie van de werkgever).

4. Enquête naar de Arbeidskrachten

1. Bron:	Enquête naar de Arbeidskrachten
2. Relevantie:	<p>Bij de enquête naar de arbeidskrachten wordt de bevolking op actieve leeftijd (15 jaar en ouder) opgesplitst in 3 groepen (personen met een betrekking, werklozen en inactieven), volgens de criteria van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB)- ook gekend als International Labour Organization (ILO)- en het verstrekken van beschrijvende en verklarende gegevens over elk van deze categorieën.</p> <p>Deze survey bevraagt uitgebreid de tewerkstellingssituatie van de ondervraagde respondenten en huishoudens. Deze statistiek vormt de basis van de LFS. De gegevens uit de enquête kunnen eventueel dienst doen als basisbron voor de monitoring van de aanbodzijde van de arbeidsmarkt, ook in Europees perspectief. Ze biedt dus hoofdzakelijk contextinformatie over de globale Belgische arbeidsmarkt.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende Organisatie:</p> <p>FOD Economie, Middenstand, KMO en Energie (NIS)</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>FOD Economie, Middenstand, KMO en Energie (NIS)</p>
4. Toegankelijkheid van de bron:	<p>4.1. Kost:</p> <p>gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>De statistische gegevens zijn toegankelijk voor administraties, kabinetten, overheden, onderzoeksinstellingen en worden sinds 1991 jaarlijks verspreid in een speciaal nummer van de reeks 'Sociale Statistieken'</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (FOD Economie) Leuvenseweg 44 , 1000 Brussel Tel: +3222775111 Web: http://statbel.fgov.be</p>

Bron Producent Verspreiding

4.4. Type van ondersteuning:

Excell-bestanden

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

De Belgische Enquete naar de Arbeidskrachten bij de huishoudens wordt ingericht in het kader van de communautaire steekproefenquêtes, gecoördineerd door het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen (Eurostat), in samenwerking met de nationale instituten voor de statistiek. Ze vormt de Belgische component van de Europese Labour Force Survey.

Het is mogelijk om vergelijkbare statistieken op te stellen op het niveau van de EU of op wereldvlak, over de omvang, de structuur en de evolutie van de werkgelegenheid en de werkloosheid. Het is de bedoeling om werkgelegenheid, werkloosheid en inactiviteit te kunnen klasseren volgens de categorieën van het IAB, die ook gebruikt wordt door Eurostat en aldus een zekere vergelijkbaarheid te verzekeren.

Aangezien het om een steekproefenquête gaat, is ze echter minder geschikt voor het meten van de exacte omvang en evolutie van deelpopulaties en voor het analyseren van gedetailleerde classificaties (bv. de lokale en sectorale arbeidsmarkt). Het is niet mogelijk de gegevens van de sociale ondernemingen en hun werknemers (doelgroepwerknemers) te filteren. Hiervoor is de gebruikte NACE-codering niet accuraat. Het opsporen van ondernemingen via het KBO-ondernemingsnummer is evenmin een optie aangezien deze variabele niet gebruikt wordt in de enquête.

5.1. Gegevens over de werkgevers

geen gegevens beschikbaar

5.2. Gegevens over de werknemers

De enquête brengt een groot aantal originele inlichtingen die elders niet beschikbaar zijn. De EAK biedt bijvoorbeeld een betere kennis van:

- demografische achtergrond (leeftijd, onderwijsniveau, nationaliteit, socio-economische positie)
- beroep
- statuut
- deeltijdarbeid
- tijdelijke en atypische arbeid
- ongelijkheid
- gezin en arbeid
- onderwijs en levenslang leren

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De nieuwe Enquête naar de Arbeidskrachten is sedert 1999 een doorlopende enquête die door de FOD Economie in België wordt afgenomen.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

De steekproeftrekking van huishoudens gaat de eigenlijke enquête vooraf. De enquête zelf wordt gevolgd door de extrapolatie naar de gehele bevolking van de antwoorden van de steekproef. De doorlopende enquête naar de arbeidskrachten is gebaseerd op een tweetrapssteekproef met stratificatie. De totale steekproef omvat 47.840 huishoudens. De steekproef is gebaseerd op het Rijksregister van natuurlijke personen dat is afgeleid van de bevolkingsregisters van de gemeenten.

De extrapolatie naar de totale bevolking en de correctie voor non-respons vinden plaats op basis van personen. De populatie en de steekproef worden onderworpen aan een poststratificatie naar provincie, geslacht en leeftijd. Het aantal individuen van 15 jaar en ouder kan niet behept worden door een steekproeffout, hooguit door de evolutie van het Rijksregister in de loop van 2000.

De enquête omvat de gehele bevolking in privé-huishoudens, die op het nationale grondgebied wonen, met uitzondering van collectieve huishoudens zoals bejaardetehuizen, kloosters,...Ze worden ingedeeld in 1 van de groepen op grond van info verkregen aan de hand van een vragenlijst die hoofdzakelijk betrekking heeft op hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek (sinds 1999 wordt de steekproef gelijkmatig over de 52 weken van het jaar gespreid).

In wezen gaat het om een face-to-face-interview, gebaseerd op een individuele vragenlijst die vooral bestaat uit gesloten vragen en een beperkt aantal open vragen.

Elke steekproefenquête brengt bepaalde soorten fouten met zich mee op het gebied van de resultaten of de schattingen. Eventuele fouten kunnen zijn: steekproeffouten te wijten aan het toevallige karakter van de trekking, non-responsfouten, en observatiefouten.

Er kan gesteld worden dat de resultaten vrij juiste schattingen geven voor de voornaamste deelpopulaties. Naarmate men een gedetailleerdere classificatie van de resultaten nastreeft, wordt de relatieve kans op toevalsfouten groter.

6.3. Exhaustiviteit:

De totale steekproef omvat 47.840 huishoudens.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Vanaf 1999

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Jaarlijks

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

De EAK, die tussen 1983 en 1998 elke lente werd gehouden, werd doorlopend in januari 1999. De resultaten van de EAK van 1999 en 2000 moeten met de grootste omzichtigheid vergeleken worden met die van de voorgaande jaren. Bovendien werd de vragenlijst gewijzigd: er werd voorrang gegeven aan objectieve informatie, terwijl het subjectief statuut op het einde van het interview aan bod komt. Daarnaast worden sinds 1999 personen tussen 15 en 64 jaar 3 maanden na het eerste interview een 2de maal bevraagd, per post of telefonisch. Met deze 2de bevraging wil men de va-

riaties op korte termijn van de werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad bepalen. Met de nieuwe vragenlijst kan men dankzij een beter onderscheid van atypisch werk de personen met een betrekking beter identificeren. Vanaf nu klasseert men bijvoorbeeld de studenten die enkele uren per week werken onder de personen met een betrekking, terwijl hen vroeger de keuze werd gelaten, ofwel als student, ofwel als werkende.

De omvang, de structuur en de evolutie van de werkgelegenheid en de werkloosheid zijn vergelijkbaar op het niveau van de EU en op wereldvlak.

7. Referenties

Websites:

http://www.statbel.fgov.be/studies/home_nl.asp

http://www.statbel.fgov.be/products/pm31_nl.asp

5. Vlaamse beschutte werkplaatsen (VSA WSE)

1. Bron:	Vlaamse beschutte werkplaatsen (VSA WSE)
2. Relevantie:	<p>Het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) werd op 01/04/2006 omgevormd tot het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. De materie van de beschutte werkplaatsen wordt overgeheveld naar een nieuw opgericht Vlaams subsidie-agentschap Werk en Sociale Economie.</p> <p>De bron levert informatie op over de beschutte werkplaatsen en de tewerkgestelde doelgroep-werknemers. Naast een lijst van beschutte werkplaatsen worden de boekhoudkundige gegevens van deze ondernemingen in detail opgevraagd.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende Organisatie:</p> <p>Afdeling inspectie van het Departement van het Vlaams Ministerie voor Werk en Sociale Economie</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>Afdeling inspectie van het Departement van het Vlaams Ministerie voor Werk en Sociale Economie</p>
4. Toegankelijkheid van de bron:	<p>4.1. Kost:</p> <p>Gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Frank Haerinck Adjunct Inspecteur Tewerkstelling VLAFO Sterrenkundelaan 30 1210 Brussel Tel. 02/553 43 46</p> <p>4.4. Type van ondersteuning:</p> <p>Exel-bestanden</p>

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. Gegevens over de werkgevers

Het overzicht heeft betrekking op de beschutte werkplaatsen, gericht op de tewerkstelling van arbeidsgehandicapten en erkende personen met een handicap. In de databank worden de volgende identificatiegegevens opgenomen:

- adres
- telefoonnummer
- erkenningsnummer
- naam van de directeur
- emailadres
- website

De dienst inspectie beschikt over alle jaarrekeningen van de Vlaamse beschutte werkplaatsen:

- per werkplaats
- per provincie
- per arrondissement
- voor Vlaanderen

Deze jaarrekeningen omvatten de balans, resultatenrekening, bijlagen en sociale balans met financieel-economische kengetallen, ratio's, omzetcijfer, bruto verkoopmarge, activiteiten, kosten, kostenstructuur, enz. Deze gegevens worden sedert 1993 bijgehouden.

Alle gegevens met betrekking tot de ontvangen subsidies worden verzameld (periode, bedragen, saldo's, voorwaarden,...).

De gegevens zijn ook op geaggregeerd niveau beschikbaar, nl. per provincie. Men kan selecteren per veld of per item: grootste winsten, grootste verliezen, grootst aantal personeelsleden, enz.

5.2. Gegevens over de werknemers

Er worden ook gegevens verzameld over de tewerkgestelde personen met een handicap met een arbeidsvraag:

- aantal koppen
- aantal VTE
- geslacht
- leeftijdspyramide
- aantal langdurige zieken
- aantal PH versus omkaderingsleden
- statistische informatie over het personeel aanwezige- versus afwezige arbeidsuren
- ...

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

De jaarrekeningen dienen jaarlijks door de beschutte werkplaatsen te worden ingediend via een

exelbestand dat men van de website van het Departement Werk en Sociale Economie kan downloaden.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Er gebeurt een controle naar de juistheid van de gegevens. Indien nodig volgt in het kader van toezicht een inspectiebezoek.

6.3. Exhaustiviteit:

De lijst dekt alle beschutte werkplaatsen.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

De gegevens zijn beschikbaar per jaar sedert 1993.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

De gegevens worden jaarlijks bijgewerkt door integratie van de jaarrekeningen van het afgelopen kalenderjaar

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

De gegevens zijn coherent en vergelijkbaar van jaar tot jaar.

Opgelet: ingevolge de gewijzigde vzw-regelgeving zullen de gegevensplaatsen van 2006 binnenkomende in 2007 wat verschillend zijn. Het model 2006 is evenwel zodanig geconcipeerd dat vergelijking met vorige jaren vrij eenvoudig mogelijk is.

6. Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie

1. Bron:	Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSA WSE)
2. Relevantie:	<p>Conform de beheersovereenkomst van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (periode 2007-2010) draagt het VSA bij tot de realisatie van de beoogde Vlaamse beleidsdoelstellingen. Beleidsresultaten worden aan de hand van een reeks sleutelindicatoren gemonitord en gerapporteerd. Daarnaast heeft het VSA nog andere taken waaronder het correct uitvoeren van de tewerkstellingsmaatregelen zoals het correct betalen van de premies.</p> <p>Specifiek voor de sociale economie, wordt er jaarlijks gerapporteerd over de mate van doorstroming en doorgroei in de sociale economieinitiatieven, de aangroei van deze initiatieven, de toegekende subsidies en aanmoedigingspremie's en het profiel van de begunstigden van de tewerkstellingsprogramma's in dit kader. De bron geeft dus belangrijke informatie over de morfologie van de Vlaamse gesubsidieerde sociale inschakelingssector en over het profiel van de aldaar tewerkgestelde doelgroepwerknemers. Merk op dat de finaliteit van de bron eerder een betalingsbestand is en dat de tewerkstellingsgegevens eerder een afgeleide zijn.</p>
3. Organisatie:	<p>3.1. Uitgevende Organisatie:</p> <p>Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie</p>
4. Toegankelijkheid van de bron:	<p>4.1. Kost:</p> <p>gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>Schriftelijke aanvraag te richten aan het VSA WSE</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Dhr. David Gelders Vlaams Subsidieagentschap Sociale Economie WSE Ellipsgebouw</p>

Koning Albert II-Laan 35 bus 20
1030 Brussel

4.4. Type van ondersteuning:

Access-bestand

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

De drie bestanden die door VSA worden beheerd hebben betrekking op het beheer en de uitbetaling van premies in het kader van de Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen:

- GESCO
- Werkervaring (WEP+ en deelprogramma's)
- Sociale economie:
 - sociale werkplaatsen (doelgroep + omkadering)
 - beschutte werkplaatsen (doelgroep + omkadering)
 - arbeidszorg (omkadering)
 - invoegbedrijven (doelgroep)
 - lokale diensteneconomie

Het bestand *conventies* omvat alle gegevens over de overeenkomsten die met de werkgevers zijn afgesloten in het kader van de tewerkstellingsprogramma's. Er kunnen meerdere conventies zijn per werkgever (indien men gebruik maakt van meerdere premies). Volgende variabelen zijn beschikbaar:

- trimester/jaar van betaling
- conventienummer
- benaming
- straat, postnummer, gemeente

Het bestand *betalingen* omvat alle gegevens over de betaling van premies binnen de verschillende tewerkstellingsprogramma's en zichtbaar op individueel niveau:

- maand/trimester/jaar van betaling
- conventienummer
- type van programma (SWP, BW, IB,...) of premie
- code omkaderingspremie en code opleidingspremie
- individueel volgnummer
- rijksregisternummer
- prestatiecoëfficiënt

Het bestand *individuen* bevat persoonsgegevens over de begunstigden van de tewerkstellingsmaatregelen (gemeten in koppen of arbeidsovereenkomsten):

- trimester/jaar van betaling
- conventienummer
- naam, voornaam
- rijksregisternummer
- geboortedatum
- geslacht
- kwalificatie (functie in het project)
- postnummer, gemeente

- individuele werktijd (arbeidsregime)
- werkregime bedrijf
- datum in dienst/ uit dienst (eerste en laatste inschrijving in de conventie)
- scholingsgraad (zie ARVASTAT)

Op basis van deze databestanden wordt vervolgens door het VSA jaarlijks de realisatie van de beoogde beleidseffecten opgevolgd via een aantal indicatoren.

5.1. Gegevens over de werknemers in de Vlaamse sociale inschakelingseconomie:

(a) Variabelen ivm. het verloop, bereik en diversiteit voor de sociale-economiemaatregelen:

- bereik op 01/01/200X
- instroom in 200X
- uitstroom in 200X
- cumulatief bereik in 200X
- bereik op 31/12/200X
- groei in 200X
- rotatie (vernieuwing zonder groei)

De classificatiecriteria:

Instroom en uitstroom in 200X, bereik op 31/12/200X voor arbeidszorg, invoegbedrijven, sociale werkplaatsen (doelgroepwerknemers en omkadering) in personen opgedeeld naar :

- geslacht
- arbeidsregime
- leeftijd
- scholingsniveau
- etniciteit
- nationaliteit
- duur werkloosheid vóór indiensttreding
- (arbeids)handicap
- leefloners (gerechtigden op maatschappelijke hulp liefst als aparte categorie)
- deeltijds leerplichtigen
- anderstalige nieuwkomers

(b) Effecten van de Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen voor arbeidszorg, invoegbedrijven, SWP, SWP-omkadering:

- percentage uitstroom uit werkloosheid 6 maanden na het beëindigen van het tewerkstellingsprogramma
- percentage uitstroom naar werk 6 maanden na het beëindigen van het tewerkstellingsprogramma

5.2. Gegevens over de werkgevers:

(a) Het groeipad van bestaande en nieuwe sociale economie-initiatieven:

Per sociale economie-maatregel:

- totaal aantal actieve initiatieven (dossiers)
- aantal goedgekeurde VTE in actieve dossiers
- aantal nieuwe initiatieven (dossiers) in de loop van het jaar
- aantal goedgekeurde VTE in nieuwe dossiers
- bezetting: aantal ingevulde plaatsen (in VTE) t.a.v. aantal goedgekeurde plaatsen (in VTE) in actieve initiatieven
- aantal stopgezette initiatieven in de loop van het jaar
- aantal VTE in stopgezette initiatieven in de loop van het jaar

(b) Budgettaire opvolging van de programma's sociale economie:

- opvolging van bestede budgetten
- opvolging van vooropgestelde budgetten

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

6.3. Exhaustiviteit:

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Vanaf 1999 tot heden

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Bepaalde brondata op maandelijkse basis, andere op trimestriële basis

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

7. VDAB

1. Bron:	VDAB – Arbeidsmarkt Vraag en Aanbod Statistieken (ARVAstat)
2. Relevantie:	<p>ARVAstat is een VDAB-toepassing waarmee statistieken over de werkloosheid en het werkaanbod in Vlaanderen kunnen worden aangemaakt. Men kan vaste basisstatistieken opvragen of zelf gedetailleerde tabellen en tijdreeksen samenstellen door verschillende variabelen te combineren. De bron geeft dus eerder contextuele informatie over de Vlaamse werkloosheid en het werkaanbod. Eventueel zou uit deze databank gegevens over de potentiële doelgroep voor de sociale economie kunnen gelicht worden. Specifieke informatie over het werkaanbod in de sociale economie is in deze bron niet voorhanden.</p>
3. Organisatie:	
3.1. Uitgevende Organisatie:	VDAB
3.2. Aanmaker/bewerker:	VDAB
4. Toegankelijkheid van de bron:	
4.1. Kost:	gratis via de webinterface
4.2. Procedure:	
4.3. Contactadres:	VDAB Studiedienst Dhr. Geert Demulder Keizerslaan 11 1000 Brussel geert.demulder@vdab.be 050/44.04.46
4.4. Type van ondersteuning:	Excell-bestand

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

5.1. werkloosheid

Er zijn zowel basisstatistieken als detailtabellen beschikbaar. De basisstatistieken hebben de volgende variabelen:

- kengetallen: beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers en trends
- evolutiegrafieken: evolutie van de werkloosheid over de laatste 5 jaar
- geografische indeling: detailindeling afhankelijk van het geografisch niveau
- werkloosheidsgraden: verhouding aantal nwwz/beroepsbevolking
- gedetailleerde indeling naar kenmerk:
 - leeftijd
 - studieniveau
 - werkloosheidsduur
 - nationaliteit
 - etniciteit
 - beroepsgroep
- specifieke doelgroepen:
 - jonge werkzoekenden (<25 jaar)
 - oudere werkzoekenden (>50 jaar)
 - langdurig werkzoekenden (>1 jaar)
 - laaggeschoolde werkzoekenden (max. 2de graad secundair)
 - allochtone werkzoekenden (etnisch niet-EU)
 - arbeidsgehandicapte werkzoekenden
- tijdsdimensie (per maand of per jaar)

De detailtabellen geven de mogelijkheid om gegevens nauwkeuriger te presenteren op basis van enkele bijkomende variabelen zoals tijdreeksen en enkele bijkomende persoonskenmerken (o.a. geslacht, arbeidsgehandicapt).

5.2. werkaanbod

Er zijn zowel basisstatistieken als detailtabellen beschikbaar. De basisstatistieken hebben de volgende variabelen:

- kengetallen: beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers en trends (aangeboden vacatures in het normaal economisch circuit zonder interim)
- gedetailleerde indeling naar kenmerk:
 - circuit
 - sector
 - studieniveau
 - beroepsgroep
- geografische indeling: detailindeling afhankelijk van het geografisch. niveau
- tijdsdimensie (specifieke maand vanaf januari 2000)

De detailtabellen geven de mogelijkheid om de ontvangen of openstaande vacatures nauwkeuriger te raadplegen op basis van enkele bijkomende variabelen zoals ervaring, talenkennis en arbeidsregime.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

6.3. Exhaustiviteit:

6.4. Tijd die gedekt wordt:

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

7. referenties

<http://arvastat.vdab.be/nwwz/index.htm>

8. Vlaamse Arbeidsrekening

1. Bron: Vlaamse Arbeidsrekening
<p>2. Relevantie:</p> <p>De Vlaamse Arbeidsrekening kan beschouwt worden als een raamwerk voor het integreren van arbeidsmarktstatistieken. Het is een analyse-instrument dat inzicht biedt op vraag- en aanbodzijde van de globale arbeidsmarkt en de regionale (op niveau van de gemeenten en RESOC's) en sectorale deelmarkten. Deze bron komt tot stand via de integratie van verschillende nationale en regionale administratieve databanken. Het betreft in eerste instantie echter een statische telling op populatieniveau van de voornaamste componenten op de arbeidsmarkt (niet-beroepsactieven, werkloze of werkende beroepsbevolking, vestigingen met of zonder personeel, aantal jobs, aantal vacatures,...). Er zijn dus enkel gegevens beschikbaar op geaggregeerde niveau en niet op niveau van de onderneming. Dit beperkt de bruikbaarheid van de bron tot het vertrekken van contextuele informatie over de bredere arbeidsmarkt aangezien specifieke gegevens over de sociale economie niet te distilleren zijn.</p>
<p>3. Organisatie:</p> <p>3.1. Uitgevende Organisatie:</p> <p>Steunpunt Werk en Sociale Economie Departement Werk en Sociale Economie</p> <p>3.2. Aanmaker/bewerker:</p> <p>Steunpunt Werk en Sociale Economie Departement Werk en Sociale Economie</p>
<p>4. Toegankelijkheid van de bron:</p> <p>4.1. Kost: gratis</p> <p>4.2. Procedure:</p> <p>contact opnemen met het Steunpunt Werk en Sociale Economie</p> <p>4.3. Contactadres:</p> <p>Eef Stevens Wetenschappelijk medewerker Steunpunt Werk en Sociale Economie 016 32 30 55 eef.stevens@econ.kuleuven.be</p>

Wim Herremans
Coördinator Unit dataontwikkeling
Steunpunt Werk en Sociale Economie
016 32 30 78
wim.herremans@econ.kuleuven.be

4.4. Type van ondersteuning:

excel-bestand

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

De arbeidsrekening analyseert niet alleen de betaalde of gerealiseerde arbeid maar ook het ruimere aanbod van werklozen op de arbeidsmarkt en het onbenutte of potentiële aanbod van personen die niet-beroepsactief zijn. Aan de vraagzijde gaat de aandacht naar zowel de gerealiseerde als de onvervulde vraag naar arbeid. Naast deze structurele kenmerken, brengt de Vlaamse Arbeidsrekening in de toekomst ook trends of actuele evoluties in kaart. Hiertoe worden per jaar vier kwartaalramingen ontwikkeld.

De Vlaamse Arbeidsrekening is in de eerste plaats een instrument voor het opstellen van geharmoniseerde kengetallen of indicatoren. Volgende indicatoren kunnen afgeleid worden uit de arbeidsrekening:

- activiteitsgraad
- werkzaamheidsgraad
- ondernemersgraad
- werkloosheidsgraad
- jobdensiteit
- aanwezigheidsindex
- spanning op de arbeidsmarkt
- vacatureratio

Volgende gegevens zijn beschikbaar op geaggregeerd niveau:

- aanbodzijde (geslacht, leeftijdsklassen)
- vraagzijde (nog uit te werken, indien mogelijk ondernemingsgrootte en hoofdsector)

5.1. De identificatiegegevens van de ondernemingen:

niet af te leiden uit de Vlaamse Arbeidsrekening

5.2. De variabelen:

niet af te leiden uit de Vlaamse Arbeidsrekening

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

Administratieve bronnen (RSZ, RSVZ, RIZIV, FOD Economie Bevolkingsstatistieken, RVA, RSZP-PO, IGSS, OEA, CBS)

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Waar nodig worden de cijfers gekwartaliseerd, worden de leeftijdsklassen heringedeeld of worden evoluties geraamd. Er gebeurt een correctie voor dubbeltellingen.

6.3. Exhaustiviteit:

De telling gebeurt op populatieniveau.

6.4. Tijd die gedekt wordt:

Nulmeting in 2006.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

Op het niveau van de gewesten: per kwartaal

Op het niveau van de gemeenten: jaarlijks

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

Nulmeting in 2006.

7. Referenties

Cijfergegevens over de Vlaamse arbeidsrekening zijn toegankelijk gemaakt via de website van het Steunpunt Werk en Sociale Economie onder de rubriek 'cijfers'.

<http://www.steunpuntwse.be/view/nl/18767>

9. OVAM (openbare afvalstoffenmaatschappij)

1. Naam van de bron:	OVAM (Zenith)
2. Relevantie	<p><i>Zenith</i> is de databank van de Vlaamse Openbare Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en heeft betrekking op alle Vlaamse erkende kringloopcentra. De databank werd aangemaakt door Ideaxis die eveneens het bevraginginstrument beheert. De gegevens zijn eigendom van OVAM en sinds 2007 is ook de software eigendom van OVAM. Jaarlijks vindt er een bevraging plaats bij de erkende kringloopcentra en wordt de bron ge-update. De bron omvat gegevens over de tewerkstelling, de subsidies en enkele productie-indicatoren. Ze worden enkel op geaggregeerd niveau ter beschikking gesteld. Hierbij kan wel een onderscheid worden gemaakt naar provincie, tewerkstellingstype, productgroep,...</p>
3. Organisatie:	
3.1. Uitgevende Organisatie:	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
3.2. Aanmaker/bewerker:	Ideaxis , Wetenschapspark 1, 3590 Diepenbeek
4. Toegankelijkheid van de bron:	
4.1. Kost:	Gratis
4.2. Procedure:	Schriftelijke aanvraag
4.3. Contactadres:	Rudy Meeus, afdelingshoofd afdeling afvalstoffenbeheer van de OVAM Stationsstraat 110, 2800 Mechelen Tel. 015 28 45 03
4.4. Type van ondersteuning:	db2

5. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Er zijn alleen gegevens beschikbaar over de gehele sector (dus geen individuele gegevens), aangezien deze informatie te vertrouwelijk is (omzet, financiële zaken, ...).

5.1. Gegevens over de werkgevers:

Er zijn 35 erkende Vlaamse Kringloopcentra. Het netwerk van 35 kringloopcentra met zo'n 100 kringwinkels bedient alle inwoners van Vlaanderen. Hiervoor werken ze met alle 308 Vlaamse gemeenten samen. De kringloopcentra moeten een erkenning als kringloopcentrum van de OVAM hebben. De volgende identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank:

- adres
- telefoonnummer
- OVAM- identificatienummer

5.2. Gegevens over de werknemers:

- aantal tewerkgestelden
- aantal voltijdse equivalenten (VTE)
- aantal stagiaires
- aantal omkaderingspersoneel
- totaal aantal werknemers
- statuut

Aantal werkervaringsplaatsen (wep+)

Aantal omkaderingspersoneel, ingedeeld in klassen naar aantal

Op basis van de gegevens worden subsidies voor hergebruik uitbetaald, maar deze worden niet in de database bewaard.

Er worden op geaggregeerd niveau gemiddelden voor Vlaanderen geregistreerd, de evolutie in de tijd, cijfers per provincie, beste en slechtste prestaties, vaak opgesplitst per tewerkstellingstype, per ingezamelde productgroep.

6. Kenmerken van de bron:

6.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens:

Volledig geautomatiseerde enquête die de kringloopcentra invullen via een webtoepassing.

6.2. Bewerking van de primaire gegevens:

Alle gegevens worden gecontroleerd door een revisor of commissaris. Nadien wordt alles door een externe partner (momenteel een bedrijfsrevisor met ervaring in de kringloopsector) geanalyseerd, opgeteld, berekend en wordt er een rapport geschreven.

6.3. Exhaustiviteit:

Ja

6.4. Tijd die gedekt wordt:

2002-2005. Er bestaan rapporten vanaf 1997. Vele gegevens zijn echter nog moeilijk met mekaar te vergelijken door de enorme evolutie in het domein van de kringloopcentra.

6.5. Frequentie van bijwerking van de bron:

een periodieke bijwerking (jaarlijks)

6.6. Coherentie en vergelijkbaarheid:

zie 5.4. veel meer info, wijziging productgroepen, uitbreiding activiteiten, ... in de nieuwe bron 'Zenith'.

7. Referenties

Meer technische info te verkrijgen bij Ideaxis: 011/26.89.20.

Bijlage 3 / Fiches koepelorganisaties en ledenfederaties

- Vlaams Overleg Sociale Economie (VOSEC)
- Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB)
- Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling (SST)
- Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)
- Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten (KBN)
- Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK)

De fiches in deze bijlage zijn gebaseerd op de fiches die in het kader van de studie 'Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaardeneconomie' (Marée, Gijsselinckx, Van den Broeck & Dujardin, 2006) door Van den Broeck en Gijsselinckx werden opgesteld. Ze worden hier hernomen met de goedkeuring het federale Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie, opdrachtgever van de studie.

De beschrijving van de inhoud van de databanken van de Vlaamse koepels en federaties op het gebied van sociale economie werd hier verder in detail uitgewerkt.

1. Vlaams Overleg Sociale Economie (VOSEC)

1. Naam van de bron:

www.socialeconomie.be

(portaalsite van de sociale economie met eraan gekoppeld de elektronische Nieuwsflash)

www.vosec.be

(met eraan gekoppeld de elektronische VOSEC Nieuwsbrief)

2. Organisatie:

2.1. Uitgevende Organisatie: *herneem hier de naam van de federatie die de bron in handen heeft*

VOSEC vzw

2.2. Aanmaker/bewerker: *indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen*

VOSEC vzw

3. Toegankelijkheid van de bron:

Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:

- portaalsite: zie definitie
- VOSEC site: leden

3.1. Kost: *gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)*

Gratis

3.2. Procedure: *schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...*

Artikelovername mits vermelding

Data-overname mits aanvraag

3.3. Contactadres: *geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen*

Luc De Grootte

Voortuitgangsstraat 333 bus 11

1030 Brussel

Tel. 02/ 274 14 50

3.4. Type van ondersteuning: *geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning*

van de bron weer

MSQL met office sharepointsoftware.

4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:

4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?

- de portaalsite: alle ondernemingen uit de sociale economie en dit volgens de definitie die VOSEC hanteert en die in het veld algemeen aangenomen wordt (definitie: zie portaalsite)
- VOSEC site: enkel leden van VOSEC vzw

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? (*bijvoorbeeld enkel leden*)

- portaalsite: zie definitie sociale economie
- VOSEC site: leden

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? (*adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...*)

- volledig adres
- namen en functies
- telefoonnummer
- faxnummer
- e-mail
- website
- btw-nummer
- bankrekeningnummer

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

- Tewerkstelling (*aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires,*)

Vanaf volgend jaar (2007):

- registratienummer. BTW
- oprichtingsdatum
- zelfstandig bedrijf/ deel uitmakend van
- behaalde kwaliteitslabel/norm
- behaalde prijzen
- aantal medewerkers
- aantal doelgroepwerknemers per soort statuut per jaar
- diversiteitsplan

Verder ook financiële gegevens (op jaarbasis en wordt bijgehouden):
balanstotaal, eigen vermogen, investeringen, omzet, winst/verlies

- Subsidies (*bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...*)

Doelgroepstatuut doelgroepwerknemers

- Productie- indicatoren (*aantal begunstigden van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...*)

portalsite: de doelgroepen zijn in dalende volgorde

- werkveld SE
- (hoger) onderwijs
- overheden
- middenveld
- bij uitbreiding: grote publiek

VOSEC-site: leden en grote publiek. Voor leden is er ook een beveiligde ledenhoek

- Andere (*vb. omzet*)

In de sites worden de hits en de nieuwe contacten bijgehouden

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

Per onderneming, en ook op diverse parameters (zie hieronder)

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? (*bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio), volgens het type activiteit van de onderneming,...*)

Parameters zoekmachine:

- opzoekbaar via de actieve zoekkaart en via zoekmachines
- alle gegevens in de databases (contactDB, vacatureDB, kalenderDB, nieuwsDB documentenDB) zijn onderling verbonden:
 - o per naam van de onderneming
 - o per werkvorm
 - o per werkterrein (sectorieel)
 - o per thema
 - o per sleutelwoord
- In de database zelf kunnen enkel een aantal bevoegde medewerkers bij VOSEC op alle parameters zoeken die onder 4.4 opgelijst zijn.

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: *geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)*

- elektronische invulfiles: worden tweemaal per jaar geactualiseerd
- maandelijkse update van e-mailadressen
- vaste correspondenten uit het SE werkveld

5.2. Bewerking van de primaire gegevens: geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)

- samenvoeging
- diverse filters
- extrapolaties (Excel)

5.3. Exhaustiviteit: dekt de bron alle beoogde ondernemingen?

Neen, wel reeds 70 à 75 %. Zal nog minstens een jaar duren vooraleer de contact DB volledig is. Werkveld SE is immers zeer versnipperd.

5.4. Tijd die gedekt wordt: van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?

Vanaf december 2005; steeds beschikbaar

5.5. Frequentie van bijwerking van de bron: geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.

bijwerking is een combinatie van:

- elektronische invuliches: worden tweemaal per jaar geactualiseerd
- maandelijkse update van e-mailadressen
- permanente bijwerking via gegevens die door het werkveld zelf doorgestuurd worden
- correspondenten uit het werkveld geven permanent info door (vacatures, nieuws, evenementen, kalendergegevens...) die in de desbetreffende databases komen en zichtbaar gemaakt worden via de sites.

5.6. Coherentie en vergelijkbaarheid: in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?

- gegevens (zie 4.4) zullen op jaarbasis worden geregistreerd maar systematisch worden bijgehouden, zodat er evoluties kunnen bekeken worden (grafieken, tabellen)
- gegevens worden steeds op identieke, consistente wijze bijgehouden, net om vergelijkingen te kunnen maken en langetermijnevoluties te kunnen zien
- aanpassing format (zie geplande elektronische invuliches met bijkomende gegevens - 4.4)

2. Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB)

<p>1. Naam van de bron: Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB)</p>
<p>2. Organisatie:</p> <p>2.1. Uitgevende Organisatie: <i>herneem hier de naam van de federatie die de bron in handen heeft</i></p> <p>VLAB</p> <p>2.2. Aanmaker/bewerker: <i>indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen</i></p> <p>a) individuele Beschutte werkplaatsen b) VLAB</p>
<p>3. Toegankelijkheid van de bron:</p> <p><i>Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:</i></p> <p>Elke aanvraag tot informatie uit deze databank zal apart bekeken worden. In principe zijn enkel geconsolideerde gegevens op het niveau van de sector beschikbaar. Individuele gegevens worden normaal gezien niet vrijgegeven, tenzij het om 'onschuldige informatie' gaat (cf. aantal werknemers e.d.).</p> <p>3.1. Kost: <i>gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)</i></p> <p>Gratis</p> <p>3.2. Procedure: <i>schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...</i></p> <p>Voor elke aanvraag moet contact genomen worden met VLAB. Iedere aanvraag tot info zal apart beoordeeld worden.</p> <p>3.3. Contactadres: <i>geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen</i></p> <p>Christel Vanroelen Goossensvest 34 3300 Tienen</p> <p>3.4. Type van ondersteuning: <i>geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning van de bron weer</i></p> <p>Excel-bestanden</p>

4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:

Boekhoudkundige gegevens van de beschutte werkplaatsen

4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?

Beschutte werkplaatsen

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? *(bijvoorbeeld enkel leden)*

Erkende beschutte werkplaatsen die lid zijn van VLAB (op dit ogenblik 100% aansluiting).

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? *(adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...)*

- btw-nummer
- benaming
- adres
- provincie
- arrondissement
- telefoon
- gsm
- fax
- email
- website

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

- Tewerkstelling *(aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires,)*

Totaal aantal personeelsleden, uitgedrukt in absolute aantallen en in VTE opsplitsing volgens:

- statuut (omkadering, productie)
- geslacht
- leeftijdscategorie
- tewerkstellingsmaatregel

- Subsidies *(bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...)*

Bedrijfssubsidies en compenserende bedragen:

- toelagen lonen en sociale lasten VFSIPH (loonsubsidies)
- tewerkstellingstussenkomsten (gesco, banenplannen, RSZ- en structurele verminderingen)
- gemeenten, provincie en OCMW

VIPA investeringstoelagen

kapitaalsubsidies

werkingstoelage VFSIPH

- Productie-indicatoren (aantal begunstigden van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...)

Alle bedrijfseconomische productiecijfers en andere bedrijfsopbrengsten mbt. de exploitatie, uitgedrukt in euro:

- omzet
- voorraadwijziging
- geproduceerde vaste activa

- Andere (vb. omzet)

Opvraging van de volledige jaarrekening

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

Op beide niveaus beschikbaar

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? (bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio), volgens het type activiteit van de onderneming,...)

De gegevens worden geclassificeerd op sectorniveau en vervolgens op provinciaal niveau.

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)

Het gaat om gegevens die de individuele BW moeten overmaken aan de overheid. Er wordt hen gevraagd om deze ook aan VLAB over te maken.

5.2. Bewerking van de primaire gegevens: geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)

De individuele BW-gegevens worden samengevoegd op sectorniveau.

5.3. Exhaustiviteit: dekt de bron alle beoogde ondernemingen?

Ja

5.4. Tijd die gedekt wordt: van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?

Van 1994 tot en met 2006

5.5. Frequentie van bijwerking van de bron: geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.

Jaarlijkse bijwerking

5.6. Coherentie en vergelijkbaarheid: *in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?*

Gegevens zijn perfect vergelijkbaar over de jaren heen.

3. Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling (SST)

1. Naam van de bron: HeRMAN competentiebeheerssysteem

2. Organisatie:

2.1. Uitgevende Organisatie: *herneem hier de naam van de organisatie die over de bron beschikt*

SST, Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling

2.2. Aanmaker/bewerker: *indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen*

Het programma wordt bijgehouden door elke sociale werkplaats die er mee werkt.

3. Toegankelijkheid van de bron:

Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:

Elke aanvraag tot informatie uit deze databank zal apart bekeken worden. In principe zijn enkel geconsolideerde gegevens op het niveau van de sector beschikbaar. Individuele gegevens worden normaal gezien niet vrijgegeven, tenzij het om "onschuldige informatie" gaat (cfr: aantal werknemers e.d.).

3.1. Kost: *gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)*

Gratis

3.2. Procedure: *schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...*

Schriftelijke aanvraag (post of email) aan SST

3.3. Contactadres: *geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen*

Inge Laperre

Land van Waaslaan 2/2, 9000 Gent

Tel.: 09/259 97 66, fax.: 09/259 97 68

Inge.laperre@sst.be

3.4. Type van ondersteuning: *geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning van de bron weer*

Het gaat om een speciaal ontworpen softwarepakket, gebouwd rond een ASP platform. Voor de software wordt gebruik gemaakt van PostgreSQL en Tomcat als ondersteunende software. De rapportering gebeurt in het programma zelf en is exporteerbaar naar Microsoft Word.

4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):

Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:

4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?

Vanaf 2007 worden de sociale werkplaatsen behandeld. In de verdere toekomst mogelijk ook andere sociale economie bedrijven.

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? (*bijvoorbeeld enkel leden*)

Leden

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? (*adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...*)

- adres maatschappelijke zetel
- telefoonnummer
- faxnummer
- email
- btw nummer
- rsz-nummer
- postadres
- onderliggende vestigingen, afdelingen of suborganisaties met bijhorende contactgegevens
- type erkenning ikv sociale economie
- erkende activiteiten (vb: groen, kringloop, enz...)

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

- Tewerkstelling (*aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires,*)

- aantal erkende vte
- aantal tewerkgestelden met selectiecriteria volgens:
- geslacht van de werknemers
- leeftijd
- type arbeidscontract
- functie van de werknemers
- datum in en uit dienst
- categorie werknemers
- type organisatie
- type erkenning
- activiteit
- aantal werknemers in wervingsreserve + contactgegevens

- Subsidies (*bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...*)

Geen gegevens over subsidies beschikbaar

- Productie- indicatoren (aantal begunstigden van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...)

- aantal te begeleiden werknemers
- aantal en aard van de uitgevoerde begeleidingsinspanningen per begeleider, per doelgroep-werknemer
- competentiescores per werknemer
- overzicht van de best passende werknemers per taak

- Andere:

- persoonlijk ontwikkelingsplan per werknemer met het volledige traject van de werknemer binnen de onderneming (aanwervings- en onthaalverslag, aantal vormingen, aantal evaluaties, aantal functioneringsgesprekken, structurele observaties, info items, opstellen van persoonlijke doelstellingen, datum uitdienst, ...) en de evolutie in de competentieontwikkeling (overzicht van competentiescores)
- persoonlijk dossier van de werknemer met de volgende info:
 - o identificatiegegevens (naam, adres, geboortedatum en plaats, nr identiteitskaart, rijksregisternummer)
 - o bankrekeningnummer
 - o juridisch statuut
 - o rijbewijs
 - o hoogst behaalde diploma
 - o sociaal netwerk
 - o feitelijke leefsituatie
 - o gezinssituatie
 - o arbeidswens
 - o historiek opleidingen (schoolse en buiten schoolse)
 - o historiek werkervaringen (reguliere en beschermd)
 - o historiek hulpverlening (vroegere en huidige)
 - o inkomen voor en na indiensttreding
 - o medische gegevens (mutualiteit, huisarts)
 - o gegevens problematiek
 - o gegevens vlaams fonds
 - o historiek dagbestedingen
 - o
- individueel competentieprofiel
- competentieprofielen van de organisatie (taken + competenties)
- overzicht van de competenties relevant voor de organisatie
- overzicht van de begeleidingsprocedures van de organisaties

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

Deze zijn beschreven per onderneming. Geaggregeerd zijn de volgende gegevens beschikbaar:

- tellingen van het aantal erkenningen
- tellingen van het aantal vte
- lijst van werknemer
- lijst van de gegevens van erkenningen, activiteiten, vestigingen, organisaties en andere
- overzichtslijst van de taken en competenties van de organisaties
- overzicht van de begeleidingsinspanningen van de organisaties
- overzicht van de score evoluties van de organisaties

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? (bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio,...), volgens het type activiteit van de onderneming,...)

Het is momenteel nog onduidelijk wat de classificatiecriteria zullen zijn.

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)

Rechtstreeks input van de sociale economie ondernemingen in de software.

5.2. Bewerking van de primaire gegevens: geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)

Geen dergelijke bewerking van de primaire gegevens.

5.3. Exhaustiviteit: dekt de bron alle beoogde ondernemingen?

Nee, het gebruik van het pakket is niet verplicht.

5.4. Tijd die gedekt wordt: van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?

Vanaf 2007, gelijk wel tijdstip na aanvraag.

5.5. Frequentie van bijwerking van de bron: geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.

De ondernemingen werken deze bron op eigen verantwoordelijkheid continu bij.

5.6. Coherentie en vergelijkbaarheid: in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?

De meeste gegevens zijn vergelijkbaar, vermits ze in eenzelfde softwarepakket op eenzelfde manier worden verzameld. Scores op competenties zijn niet of slechts gedeeltelijk vergelijkbaar aangezien de gedragsindicatoren per onderneming kunnen aangepast worden en aldus de betekenis die aan de competentie wordt gegeven kan veranderen.

4. Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)

<p>1. Naam van de bron: Vlaamse Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)</p>
<p>2. Organisatie:</p> <p>2.1. Uitgevende Organisatie: <i>herneem hier de naam van de organisatie die over de bron beschikt</i></p> <p>Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)</p> <p>2.2. Aanmaker/bewerker: <i>indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen</i></p> <p>Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken (SLN)</p>
<p>3. Toegankelijkheid van de bron:</p> <p><i>Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:</i></p> <p>3.1. Kost: <i>gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)</i></p> <p>Gratis</p> <p>3.2. Procedure: <i>schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...</i></p> <p>Op aanvraag, mits bepaalde voorwaarden (vertrouwelijkheid van de gegevens)</p> <p>3.3. Contactadres: <i>geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen</i></p> <p>Marleen Velleman Reigerstraat 10 9000 Gent</p> <p>3.4. Type van ondersteuning: <i>geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning van de bron weer</i></p> <p>Office document</p>
<p>4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p><i>Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:</i></p> <p>4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?</p> <p>Aanbieders van werkervaringsplaatsen (wep+)</p>

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? (*bijvoorbeeld enkel leden*)

Leden

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? (*adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...*)

- adres
- tel.nr.
- fax nr.
- e-mail
- type activiteiten

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

SLN heeft een databank 'opleiding, begeleiding, werkervaring', raadpleegbaar op de website (www.sln.be). SLN kan, zich op deze databank baserend, een lijst opstellen met de SLN-leden die werkervaring (wep+) aanbieden. Enkel de identificatiegegevens en het aanbod zijn in deze databank opgenomen.

Bovendien kan op vraag aan het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie een lijst met bestaande werkervaringsplaatsen in Vlaanderen worden bekomen.

- Tewerkstelling (*aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires, ...*)
 - aantal werkervaringsplaatsen (wep+)
 - aantal omkaderingspersoneel, ingedeeld in klassen naar aantal
- Subsidies (*bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...*)

Aard van de subsidie en eventueel het subsidiebedrag bij benadering

- Productie-indicatoren (*aantal begunstigden van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...*)

Geen bekend

- Andere:

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

Per beschreven onderneming

Geaggregeerd is mogelijk mits bewerking op provinciaal niveau, regionaal niveau, naar activiteit, ...

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? (*bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio,...), volgens het type activiteit van de onderneming,...*)

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: *geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)*

Gegevens op basis van de lijst verkregen van het Vlaams Subsidieagentschap WSE over wep+ en daarnaast een continue update van de databank aan de hand van info verkregen van onze leden. Leden worden bevraagd en geven hun gegevens door en geven zelf gewijzigde gegevens door aan SLN.

5.2. Bewerking van de primaire gegevens: *geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)*

Filtering, zie databank op de website

5.3. Exhaustiviteit: *dekt de bron alle beoogde ondernemingen?*

Ja

5.4. Tijd die gedekt wordt: *van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?*

Momentopname

5.5. Frequentie van bijwerking van de bron: *geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.*

Continue bijwerking

5.6. Coherentie en vergelijkbaarheid: *in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?*

In beperkte mate: informatie in het kader van enquêtes

5. Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten

<p>1. Naam van de bron: Koepel van buurt- en nabijheidsdiensten</p>
<p>2. Organisatie:</p> <p>2.1. Uitgevende Organisatie: <i>herneem hier de naam van de federatie die de bron in handen heeft</i></p> <p>Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten (vzw KBN)</p> <p>2.2. Aanmaker/bewerker: <i>indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen</i></p> <p>Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten (vzw KBN)</p>
<p>3. Toegankelijkheid van de bron:</p> <p><i>Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:</i></p> <p>3.1. Kost: <i>gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)</i></p> <p>Gratis</p> <p>3.2. Procedure: <i>schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...</i></p> <p>Er is geen procedure voorzien. De lijst wordt niet doorgegeven voor reclamedoeleinden. Meestal worden gegevens opgevraagd door kabinetten of ministeries.</p> <p>3.3. Contactadres: <i>geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen</i></p> <p>Tine De Vriendt, Kolmenstraat 149 A, 3512 Stevoort, 011/88.86.70, tine.devriendt@buurtdienst-isis.be</p> <p>3.4. Type van ondersteuning: <i>geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning van de bron weer</i></p> <p>Excel-bestanden</p>
<p>4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p><i>Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:</i></p> <p>4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?</p> <p>De lokale diensteneconomie (buurt- en nabijheidsdiensten en collectieve invoeg)</p>

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? *(bijvoorbeeld enkel leden)*

Alleen leden

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? *(adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...)*

- adres
- telefoonnummer
- faxnummer
- naam contactpersoon
- emailadres

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

- Tewerkstelling *(aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires,)*

Er wordt een algemene lijst bijgehouden met het aantal VTE werknemers per buurt- en nabijheidsdienst en de aangeboden dienstverlening. Deze gegevens worden echter niet systematisch bijgewerkt.

- Subsidies *(bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...)*

Naargelang de vraag vanuit kabinetten/administratie worden er na een emailbevraging ook lijsten aangemaakt met de subsidies (bedrag + aard) + aantal VTE per tewerkstellingsmaatregel.

- Productie- indicatoren *(aantal begunstigen van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...)*

nee

- Andere *(vb. omzet)*

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? *(bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio), volgens het type activiteit van de onderneming,...)*

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: *geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)*

De gegevens van nieuwe leden worden via het aanmeldingsformulier verzameld. Sporadisch worden na een bevraging deze gegevens bijgewerkt of aangevuld.

5.2. **Bewerking van de primaire gegevens:** *geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)*

5.3. **Exhaustiviteit:** *dekt de bron alle beoogde ondernemingen?*

We hebben van alle leden gegevens; deze zijn echter niet allemaal even volledig of up-to-date.

5.4. **Tijd die gedekt wordt:** *van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?*

5.5. **Frequentie van bijwerking van de bron:** *geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.*

Punctuele bijwerking.

5.6. **Coherentie en vergelijkbaarheid:** *in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?*

6. Koepel van Vlaamse Kringloopcentra

<p>1. Naam van de bron: Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK)</p>
<p>2. Organisatie:</p> <p>2.1. Uitgevende Organisatie: <i>herneem hier de naam van de organisatie die over de bron beschikt</i></p> <p>Koepel van Vlaamse Kringloopcentra</p> <p>2.2. Aanmaker/bewerker: <i>indien het hier om een andere organisatie gaat, vermeld dan in voorkomend geval a) wie de aanmaker is: de entiteit die aan de basis ligt van de primaire aanmaak van de informatie; b) wie de bewerker is: de entiteit die de primaire gegevens bewerkt om ze in de actuele vorm te bekomen</i></p> <p>Koepel van Vlaamse Kringloopcentra</p>
<p>3. Toegankelijkheid van de bron:</p> <p><i>Beschrijf hier de wijze waarop het mogelijk is toegang te verkrijgen tot de gegevens:</i></p> <p>3.1. Kost: <i>gratis, betalend (met informatie over het prijzenbarema)</i></p> <p>Gratis voor de leden. Geval per geval te beoordelen voor niet-leden.</p> <p>3.2. Procedure: <i>schriftelijke aanvraag, bestek, voorschot,...</i></p> <p>Automatisch voor de leden (jaarlijkse terbeschikkingstelling). Schriftelijke aanvraag voor niet-leden.</p> <p>3.3. Contactadres: <i>geef hier de naam en het volledige adres van de persoon op die moet gecontacteerd worden om toegang tot de bron te verkrijgen</i></p> <p>Koepel van Vlaamse Kringloopcentra vzw Filip Lenders Junostraat 30 2600 Berchem</p> <p>3.4. Type van ondersteuning: <i>geef hier het type format en bewaring van de elektronische ondersteuning van de bron weer</i></p> <p>Excel/Access</p>
<p>4. Inhoud van de bron (beschikbare gegevens):</p> <p><i>Beschrijf hier de gegevens die door de bron verstrekt worden:</i></p> <p>4.1. Over welk type van ondernemingen in de sociale economie handelen de gegevens?</p> <p>Kringloopbedrijven</p>

4.2. Wat is het criterium waarmee de beoogde populatie van sociale economieondernemingen wordt afgebakend? (*bijvoorbeeld enkel leden*)

Enkel de leden van KVK

4.3. Welke identificatiegegevens van de ondernemingen worden opgenomen in de databank? (*adres, telefoonnummer, identificatienummer: bijvoorbeeld het nummer in de Kruispuntbank, het BTW-nummer,...*)

- adres maatschappelijke zetel
- vertegenwoordiger organisatie
- telefoonnummer
- BTW-nummer
- openingsuren winkels
- faciliteiten winkels
- verkochte productgroepen
- bereikbaarheid winkels, ...

4.4. Welke statistische gegevens worden in de databank opgenomen?

- Tewerkstelling (*aantal tewerkgestelden, aantal voltijdse equivalenten (VTE), aantal stagiaires,*)

Worden opgevraagd: tewerkstelling telkens in VTE en in personen:

- totaal van de kringloopsector
- opgesplitst in betaalde krachten en vrijwilligers
- specifiek voor activiteit afgedankte toestellen totaal en opgesplitst in betaalde krachten en vrijwilligers

- Subsidies (*bedrag van de subsidies, aard van de subsidies,...*)

Worden niet opgevraagd. Wel via de jaarlijkse OVAM-bevraging (Zenith-enquête)

- Productie-indicatoren (*aantal begunstigden van de dienstverlening, aantal gepresteerde uren, ...*)

Heel wat van deze elementen worden ook opgevraagd in de Zenith-enquête (zie OVAM).

Via mini-enquête worden ondermeer opgevraagd:

- inzameling in ton
- producthergebruik in ton
- winkelomzet, aantal kopers en oppervlakte per winkelpunt
- kg inzameling per inwoners
- kg hergebruik per inwoner
- winkelomzet per klant
- verkochte kg per klant
- ingezamelde ton per VTE
- winkelomzet per VTE
- winkelomzet per m²
- aandeel betaald personeel op het totaal personeel
- ...

4.5. Zijn deze gegevens per beschreven onderneming of op geaggregeerd niveau beschikbaar?

De gegevens zijn per beschreven onderneming beschikbaar.

4.6. In het geval de gegevens op een geaggregeerd niveau beschikbaar zijn, wat zijn dan de classificatiecriteria van deze gegevens? (bijvoorbeeld classificatie van tewerkstellingscijfers volgens juridisch statuut van de onderneming, volgens lokalisatie van de onderneming (per gemeente, per regio,...), volgens het type activiteit van de onderneming,...)

Geografisch: per provincie en totaal voor Vlaanderen

5. Kenmerken van de bron:

5.1. Verzamelwijze van de primaire gegevens: geef hier aan hoe de primaire gegevens die aan de basis liggen van de bron opgemaakt worden (aanmeldingsformulier, enquête, ...)

Via eigen enquête van de KVK + via jaarlijkse bevraging door de OVAM.

5.2. Bewerking van de primaire gegevens: geef in voorkomend geval de bewerkingen aan waaraan de primaire gegevens wordt onderworpen (samenvoeging, filtering, extrapolatie,...)

Samenvoeging, sectortotalen en -gemiddelden..

5.3. Exhaustiviteit: dekt de bron alle beoogde ondernemingen?

Alle

5.4. Tijd die gedekt wordt: van welke datum tot welke datum (maand, jaar) zijn de gegevens beschikbaar?

2001-2007 (laatste jaar is prognose).

5.5. Frequentie van bijwerking van de bron: geef hier aan of het om een punctuele bijwerking gaat (niet op regelmatige basis), een periodieke bijwerking (bijvoorbeeld elk jaar) of een continue bijwerking.

Gegevens worden door KVK en OVAM jaarlijks opgevraagd.

5.6. Coherentie en vergelijkbaarheid: in welke mate zijn de gegevens onderling vergelijkbaar (bijvoorbeeld voor wat betreft de evolutie over de tijd, of voor een vergelijking van verschillende types van ondernemingen)? Welke veranderingen werden er ondertussen eventueel doorgevoerd aan de format van de gegevens?

Gegevens zijn vergelijkbaar want opgevraagd in zelfde format. Cijfers van OVAM zijn geattesteerd door revisor-commissaris.

BIBLIOGRAFIE

Geraadpleegde literatuur

- Austin, J., H. Stevenson, J. Wei-Skillern (2006), 'Social and Commercial Entrepreneurship: Same, Different, or Both?' *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30 (1) , 1-22.
- Berlage, L., A. Decoster, m.m.v. I. Van der Auwera (2000), *Inleiding tot de economie*, Universitaire Pers Leuven, Leuven.
- Borzaga C., Defourny J. (2000), *The emergence of social enterprise*, Routledge, Londen.
- Commission des Communautés Européennes (1995), *Les initiatives locales de développement et d'emploi, document de travail des services de la commission*, Brussel.
- Defourny J., Develtere P. & Fonteneau B. (1999), *Sociale economie in noord en zuid*, Garant, Leuven-Apeldoorn.
- Defourny J., Nicaise I. & Bajoit G. et al. (2001), *Sociale Economie: conceptualisering, sociale tewerkstelling en buurtdiensten*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen.
- Defourny J. (2004), *L'émergence du concept d'entreprise sociale*, Reflets et Perspectives, XLIII, 2004/3.
- Delors J. & Gaudin J. (1979), *Pour la création d'un troisième secteur coexistant avec celui de l'économie de marché et celui des administrations*, *Problèmes économiques*, n° 1616, p. 20-24.
- Develtere, P. (2006), *Sociale economie: pleidooi voor een brede kijk*, *De Gids op Maatschappelijk Gebied*, 97(6): 10-18.

- Evers, A. & Laville, J.-L. (eds.) (2004), *The Third Sector in Europe*, Edward Elgar, Cheltenham and Northampton.
- Frans M., Seynaeve K. & Vranken J. (2002), *Balanceren op een slappe koord. Spanningsvelden in de sociale economie*, Uitgeverij Garant, Antwerpen.
- John Elkington (1998), *Cannibals with forks, the triple bottom line of the 21st century business*, New Society Publishers, Gabriola Island.
- Jones, D. & W. Keogh (2006), 'Social enterprise: a case of terminological ambiguity and complexity.' *Social Enterprise Journal*, 2 (1): 11-26.
- Kathleen Van Brempt (2004), *Beleidsnota 2004-2009 Sociale Economie*.
- Kathleen Van Brempt (2007), *Beleidsbrief Sociale Economie 2007-2008*, Vlaams Parlement.
- Koning Boudewijnstichting (2003), *Buurt- en nabijheidsdiensten: beleidsaanbevelingen, het resultaat van de ronde tafelgesprekken georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting in het kader van het experimentenfonds*, Koning Boudewijnstichting.
- Lauwereys L. & Nicaise I. (1999), *Morfologie van de sociale tewerkstelling in België*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Lévesque B., Bourque G. & Forgues E. (2001), *La nouvelle sociologie économique: originalité et diversité des approches*, Sociologie économique, Desclée de Brouwer, Paris.
- Marée M. & Mertens S. (2002), *Contours et statistiques du non-marchand en Belgique*, Editions de l'Université de Liège, Luik.
- Marée M., Gijssels C., Van den Broeck G. & Dujardin A. (2007), *Inventaris van databanken ter voorbereiding van een meetpost meerwaarde-economie*, Centre d'Economie Sociale - HIVA-K.U.Leuven.
- Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen vzw (2004), *Referentiegids Sociale Economie*, Berchem.
- Mertens S. & Marée M. (2007), *De definitie van de sociale economie in België*, E-note, Steunpunt Coöperatief Ondernemen, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.

- Moulaert, F. & O. Ailenei (2005), 'Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: a conceptual synthesis from history to present.' *Urban Studies*, 42(11): 2037-2053.
- OESO (2003), *Employment Outlook, 2003 Edition: Towards More and Better Jobs*.
- Pacolet J. (1997), *Ontwikkeling van nieuwe vormen van werkgelegenheid*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Pacolet, J. m.m.v. I. Van de Putte, B. Van Damme, E. Gos & B. Tilleman (2002), *De tewerkstelling in de quataire sector in België*. HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Pearce, J. (2003), *Social Enterprise in Anytown*. Calouste Gulbenkian Foundation, London.
- Peredo, A.M. & M. MacLean (2006), 'Social entrepreneurship: a critical review of the concept.' *Journal of World Business*, 41(1): 56-65.
- Pestoff, V.A. (1992), *Third Sector and co-operative services - an alternative to privatization*, *Journal of Consumer Policy*, V.15, Stockholm University Press, Stockholm.
- Pestoff, V.A. (1997), *Social enterprises and civil democracy in Sweden. Enriching work environment and empowering citizens as co-producers*. School of Business, Stockholm.
- Roberts, D. & C. Woods (2005), 'Changing the world on a shoestring: the concept of social entrepreneurship.' *University of Oakland Business Review*: 45-51.
- Salamon, L. & H. Anheier (1997), *Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis*, Manchester University Press, Manchester.
- Salamon, L. & H. Anheier (2004), *Civil Society in Comparative Perspective*, in W. Powell and R. Steinberg, *The Nonprofit Sector: A Research Handbook*, New Haven: Yale University Press.
- Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de sociale economie (2001-2004 en 2005-2009).
- Scholten, P. (2003), *Social Return on Investment*, Scholten en Franssen VOF, Amsterdam.

- Van den Broeck G., Vanhoren I. & Nicaise I. (2006), *De sociale economie wil groeien. Marktniches en groeipotentieel van de sociale economie in Vlaanderen*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Van den Broeck G. & Nicaise I. (2007), *Groeipotentieel voor individuele en maatschappelijke dienstverlening in de lokale diensteneconomie*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Van den Broeck G., Van Hemel L. & Struyven L. (2007), *Het sokkelbesluit: bouwstenen van een nieuwe ondersteuningsstructuur voor de sociale economie*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- Vanhoren I. (2006), *Werkgelegenheid en sociale economie: de rol van lokale overheden*, HIVA-K.U.Leuven, Leuven.
- VOSEC (2007), *Sociale Economie: maatschappelijke winstmaximalisatie, de balans van 12 praktijkvoorbeelden*, Brussel.

Geraadpleegde websites

www.socialeconomy.fgov.be

www.socialeconomie.be

www.vosec.be

www.cooperatiefondernemen.be